A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1915. ÉVI MÁRCIUS HÓ 25. NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(I.)

ÖSSZEÁLLITOTTA:

FOGARASSY BÁLINT,

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
HIVATALOS KIADÁSA.

1915.

NYOMTATTA SZÉKELY J. JENŐ KÖNYVNYOMDÁJA

NAGYSZALONTÁN.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1915. ÉVI MÁRCIUS HÓ 25. NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(I.)

ÖSSZEÁLLITOTTA:

FOGARASSY BÁLINT,

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
HIVATALOS KIADÁSA.

1915.

NYOMTATTA SZÉKELY J. JENŐ KÖNYVNYOMDÁJA
NAGYSZALONTÁN.

A Nagyszalontai Református Egyházmegye
1915. évi március hó 25. napján Nagyszalontán tartott

KÖZGYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Balog Ambrus, majd Böszörményi Lajos esperes és Balogh Elek dr. világi tanácsbiró (helyettes elnök) elnöklése alatt:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Nagy Imre	Balogh Elek dr.
Böszörményi Lajos megválasztott esperes	Hadházy Kálmán
Bagdi János	Szarka Sándor dr.
Szabó István	
Kassay Béla.	

II. Ügyészek:

Szarka Sándor dr., Hadházy Kálmán.

III. Jegyzők:

Fogarassy Bálint és Perecz István lelkészi, Tatár Balázs és Szabó Lajos világi részről.

IV. Számvevőszékről:

Rácz Gyula elnök, Perecz István előadó, Bagdi János, Bugyi János, Kassay Béla, Kegyes István, Bottyán Pál, Debreczeni István.

V. Tanügyi bizottságból:

Balog Ambrus esperes elnök, Kassay Béla előadó, Nagy Imre, Böszörményi Lajos, Bagdi János, Szabó István, Fogarassy Bálint, Kolumbán Áron, Bessenyei Imre, Perecz István, Szondy Géza, Szabó Lajos, Schrötter Dániel, Szücs Balázs.

VI. Lelkészek:

Bagdi János anti, Balog Ambrus sarkadi, Bessenyei Imre mezősassi, Bottyán Pál belényesi, Böszörményi Lajos nagyszalontai, Bugyi János erdőgyaraki, Debreczeni István nagyszalontai, Fogarassy Bálint ágyai, Fogarassy Jenő pankotai s., Gyenge János nagyzeréndi, Hodor

István köröstárkányi, Hunyady László gyoroki, Igyártó Sándor bélzeréndi, Kassai Béla tenkei, Kolumbán Áron kötegyáni, Lengyel Imre radnalippai, Nagy Endre sarkadkereszturi, Nagy Imre biharugrai, Perecz István nagyharsányi, Szabó István geszti, Szondy Géza kisperegi, Unghváry Gyula tamáshidai lelkészek.

VII. Tanitóképviselők:

Papp Imre, Posta Lajos, Schrötter Dániel, Szücs Balázs.

VIII. Egyházak világi képviselői:

Nagyszalontáról Kenéz Lajos, K. Balogh József presbiterek, Sarkadról Tóth Péter, Erdőgyarakról Sánta Lajos, Biharugráról Vass Sándor, Mezőgyánból ifju Tenkei József egyházgondnokok.

A gyülekezet az öldöklő világháboru rémes zajának dermesztő hatása alatt megtört szivét Istenhez emeli, bizodalmát a halál árnyékának völgyében is az Urban helyezi . . . és száll az ének, meghatóan gyönyörü szép éneklésben az ajkakról föl az égre . . . mert szégyent nem vallanak, kik az Urhoz esedeznek (XXV. zsolt.) . . . Majd felhangzik még egyszer Balog Ambrus ajkáról a megnyitó imádság, a távozó esperesnek magasan szárnyaló s mély meghatottságot keltő imádságai közül az utolsó e helyen s vele együtt mi is igy imádkozunk:

„Lelkünk hozzád kivánkozik,
Óhajtozik,
Óh életnek kutfeje!
Mert nálad talál oltalmat,
Nyugodalmat,
Idvességünk ereje . . .“ (108. dics.)

Gondviselő Isten, mennyei édes Atyánk az Ur Jézus Krisztusban! Hozzád emeljük a te imádásoddal megteljesedett szivünk minden érzését, lelkünk minden gondolata hozzád repül, mert a mi viszontagságos életünkben csak te nálad keresünk, csak te nálad találhatunk enyhületet, oltalmat és nyugodalmat. Enyhületre, oltalomra, nyugodalomra van nekünk égető szükségünk.

Most, midőn összegyültünk e mi egyházmegyénk közgyülésének ügyeit intézni: fájó aggódások szorongatják szivünket, nyughatatlan gondolatok zaklatják elménket a mi szeretett magyar hazánk és nemzetünk jövő sorsa felett!

Gondviselő Isten, mennyei édes Atyánk az Ur Jézus Krisztusban! Hozzád emeljük a te imádásoddal megteljesedett szivünk minden ér-

zését, lelkünk minden gondolata hozzád repül, mert egyesegyedül a benned való bizodalomnak ereje adhat nyugodalmat a mi szeretett magyar hazánk jövő sorsa felett aggódó szivünknek, töprengő lelkünknek. Te benned biztunk eleitől fogva, Te benned bizunk a jövőben is!

Adj a mi hazánk önállóságáért, becsületéért, jogaiért, alkotmányáért küzdő hadseregünknek győzedelmet e reánk kényszeritett háboruban. Terjeszd ki védelmező és oltalmazó karjaidat a mi egyházmegyénk egyházai felett.

„Vigyázz hiveidre s hab közt hánykodó hajódra!
Vigyázz királyunkra s minden elöljáróinkra,
Kiktől néped ugy legeltessék,
Hogy az igazság és békesség
Egymást csókolva ölelgessék . . ." (1 dics. 6. vers.)

Adj győzedelmet az igazságnak! Az igazság győzedelme után hozd el reánk az áldott békességet, melyet oly epedve várunk!

Gondviselő Isten, mennyei édes Atyánk az Ur Jézus Krisztusban Bánatinkban, aggódásaink között egyedül csak te benned bizunk. Reménységünket egyedül csak a te megsegitő kegyelmedbe vetjük. Óh cselekedd, hogy a mi bizodalmunk és reménységünk meg ne szégyenüljön. Mert

„A kik biznak az Ur Istenben
Nagy hiedelemmel,
Azok nem vesznek el
Semminemü veszedelemben;
Mint a Sion hegye megállnak,
Nem ingadoznak . . ." (CXXV. zsolt.)

Amen.

A megszabaditásért, a segedelemért esedező zsoltár (XXXV.) eléneklése után esperes jelenti, hogy egyházmegyénk szeretett gondnokának, Tisza István grófnak minden idejét igénybe veszik ellenségtől szorongatott hazánk kormányzásának sulyos gondjai, e miatt jelen alkalommal nem vehet részt s nem elnökölhet közgyülésünkön. Az E. T. I. t.-c. 54. §-a értelmében helyettesitéséről gondoskodni szükséges. Felkéri ennélfogva Balogh Elek dr., hivatalára nézve legidősebb világi tanácsbirót, hogy a társelnöki széket foglalja el. Dr. Balogh Elek társelnök magköszöni a bizalmat s a megjelentek üdvözlése után a Nagyszalontai Református Egyházmegye 1915. évi tavaszi közgyülését megnyitottnak nyilvánitja.

1. Az egyházak világi képviselői megbizó leveleik alapján a VIII. alatti sorrendben igazolást nyernek.

2. Esperes jelenti, hogy Tisza Kálmán gróf tanácsbiró a harcmezőn legszentebb hazafiui kötelességét teljesiti s hazánk veszélyeztetett határainak védelme, az egyre támadó ellenséggel szemben megmegujuló harci küzdelmek nem engedik meg, hogy fontos állását csak egy napra is elhagyja, e miatt nem jöhet most közénk s nem vehet részt a mi csendes, békés munkálkodásunkban. Vass Jenő lelkésztársunkat Vadászról tábori lelkészi szolgálata akadályozza az eljövetelben. Betegséggel, hivatalos elfoglaltatással, vagy más gátló okkal mentették ki elmaradásukat: Fábián Lajos dr., Csécsi Imre tanácsbirók Aradról, továbbá Bodnár Lajos cserményi, Budai János berekböszörményi, Csák József komádii, Kalas Ferenc belényessonkolyosi, Kosdi János körösszegapáti, Szabó József borossebesi és Juhász Imre magyarhomorogi lelkészek.

Sajnos tudomásul szolgál.

3. Esperes bemutatja ezen közgyülés tárgysorozatát, mely több példányban immár közkézen forog.

Egyházmegyénk közgyülése a bemutatott tárgysorozatot felolvasottnak tekinti s a tanácskozás sorrendjéül elfogadja azon pótlással, hogy a 23. tétel után tárgyalás céljából beiktatja még a következő ügyeket:

a) egyházmegyei ügyész választása;
b) a világosi fiókegyház számadása a templomalapról;
c) jelentés a nagyszalontai alapokról;
d) Széll Kálmán emlékirata Tisza Kálmánról.

4. Tatár Balázs világi főjegyző felolvassa a szavazatbontó bizottság következő jegyzőkönyvét az esperes választásról: „Jegyzőkönyv, melyet felvettünk Nagyszalontán 1914. november 19. napján az esperesre beadott szavazatok felbontása és összeszámlálása alkalmával. Jelen voltak: Balog Ambrus esperes, dr. Balogh Elek, Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán e. m. tanácsbirák, Tatár Balázs, Szabó Lajos e. m. jegyzők, mint a szavazatbontó bizottság tagjai.

1. Balog Ambrus esperes, mint a szavazatbontó bizottság elnöke, annak kijelentése után, hogy bizottságot irásban idejében összehivta, a bizottság megjelent tagjait szivélyesen köszönti és a bizottsági ülést megnyitja.

2. Elnök jelenti, hogy egyházmegyénk Nagyszalontán 1914. szept. 10-én tartott közgyülése 77 – 1914. sz. határozatával Balog Ambrus esperes lemondását elfogadta, és az esperesi állás betöltésére a szavazást elrendelte. A szavazatok felbontását és az eredmény megállapitását bizottságunkhoz utalta. A közgyülés rendelkezésének az esperes

eleget tett. 1914. október 9-én kelt 1148—1914. XXIII. sz. körlevelében felhivta egyházaink presbitérumait, hogy esperesre adott szavazataikat f. é. nov. 15-ig küldjék be. A beküldött szavazatokat esperes bemutatja. Mind a 45 egyházunk presbiteriuma beküldte szabályszerüen kiállitott szavazatát. Minthogy Arad szavazata 5-szörösen, B.-böszörményé 2-szeresen, Komádié 4-szeresen, Nagyszalontáé 6-szorosan, Okányé 2-szeresen, Sarkadé 5-szörösen számit: 45+/24—6/18=63 érvényes szavazat érkezett be. Ezen szavazatokat felbontottuk. Böszörményi Lajos 61 szavazatot nyert, Csécsi Imre 1 szavazatot nyert, Nagy Imre 1 szavazatot nyert. Összesen 63. Ezek után bizottságunk Böszörményi Lajost egyházmegyénk törvényesen megválasztott esperesének nyilvánitja s arról ezen jegyzőkönyv által egyházmegyénk közgyülésének jelentésünket megtesszük. Felkérjük Böszörményi Lajos uj esperest, hogy hivatalát 1915. január első tiz napjának folyamán elődjétől az iratokkal együtt vegye át és hivatalát kezdje meg. Hivatalának megkezdéséről ugy egyházainkat, mint a Főtiszteletü Püspöki hivatalt értesitse. Istennek áldó kegyelmét szivünk szerint kivánjuk uj esperesünkre. Közismeretes szelidségével, szeretetével, munkabirásával feleljen meg az iránta nyilvánult bizodalomnak. Váltsa be esperesi müködéséhez füzött reményeinket. Erre kérünk neki erőt és egészséget. Erre segitse őt meg a gondviselő mennyei édes Atya. Kmf. Balogh Ambrus, dr. Balogh Elek, Böszörményi Lajos, Hadházi Kálmán, Tatár Balázs jegyző, Szabó Lajos jegyző s. k."

Egyházmegyénk közgyülése a szavazatbontó bizottság jelentését tudomásul veszi, a szabályszerüen megejtett választást örömmel erősiti meg s felhivja Böszörményi Lajos ujonnan megválasztott esperest, hogy a törvényben előirott esküt az egyházmegyei közgyülés kezébe tegye le s a közgyülés elnöki székét foglalja el.

Elrendeli egyházmegyei közgyülésünk a számbavett szavazatok megsemmisitését.

Az esperes választásról az E. t. I. tc. 162. §-a értelmében egyházmegyénk közgyülése jelentést tesz a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésnek.

5. Böszörményi Lajos ujonnan megválasztott esperes a törvényben előirott esküt az egyházmegyei közgyülés előtt leteszi s annak megtörténte után Balog Ambrus volt esperestől az elnöklést átveszi, a következő székfoglaló beszéddel:

A felséges és hatalmas Istennek erőtadó kegyelmében, segedelmében bizva, foglalom el az esperesi hivatalt. Sokat tépelődtem, aggodalmaskodtam, mig magamat erre a lépésre

elhatároztam, mert mikor elgondoltam, hogy az a férfiu aki mint esperes nyolc éven át lelkiismeretes pontossággal, ügybuzgóságával, mindenre kiterjedő figyelmével, az egész egyházmegye elismerését, szeretetét a legnagyobb mértékben kiérdemelte, nehéznek találta ennek terhét s előrehaladott korára hivatkozva, igyekezett attól megszabadulni: akkor önkéntelenül felmerül lelkemben az a kérdés, hogy miként vegyem én ezt a terhet az övénél sokkal gyengébb vállaimra, aki ő hozzá csak koromra nézve vagyok hasonló, mivel mint osztálytársak együtt végeztük a theológogiai tanfolyamot.

El is követtem mindent, hogy mást válasszanak meg. Felkértem lelkésztársaimat, igyekezzenek rábeszélni presbiteriumokat, hogy bizalmukkal oly egyént tiszteljenek meg, akiben nemcsak jóakarat és buzgóság, hanem az erő is megvan az espereséggel együtt járó fáradalmak elviselésére. Nem használt semmit, az egyházak majdnem egyhangulag én rám adták szavazataikat.

A bizalomnak ily szokatlanul nagymérvü megnyilvánulása elől nehéz s talán nem is volna illő kitérni. Én tehát a kitüntetést hálásan köszönve, meghajlok a közóhajtás előtt, bizva abban, hogy az én jóságos menyei Atyám, aki erőt adott nekem arra, hogy lelkészi teendőimet 40 éven át emberi segitség nélkül elvégezhettem, velem lesz most is, midőn szélesebb pályatér nyilik meg előttem.

De hiszem, hogy mellettem lesznek azok a férfiak is, akikkel törvényeink szerint együttesen vagyok hivatva egyházmegyénk kormányzására. Meg vagyok győződve, hogy ezen hitemben nem csalatkozom, mert már eddig is a jóakaratnak számos jelével találkoztam. Elsősorban is a mi büszkeségünk, ~~hogy~~ egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnoka, Gr. Tisza István Ur, midőn megválasztásom alkalmából meleg szavakkal üdvözölt, felajánlotta segitségét. Sajnálom, hogy ezt most élő szóval is megnem köszönhetem. Mindnyájunk sajnálatára nyugalomra lépő Esperesünk megigérte, hogy nyolc éven át szerzett tapasztalatainak gazdag tárházából meritett bölcs tanácsaival támogat. Tudom, hogy a tanácsbirói kar tagjai, kiknek körében két évtizeden át müködni szerencsés voltam, ezután sem vonják meg tőlem bizalmukat, szeretetüket. Ezt a bizalmat és szeretetet kérem én lelkésztársaimtól, a tanitótestület és presbitériumok tagjaitól, mert ha igy egymást megértve, egyesült

erővel munkálkodnak egyházaink javára, akkor elérhetjük azt, hogy egyházmegyénkben mindenek ékesen és jórenddel menjenek.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés! Tudom azt várják most tőlem, hogy programmot adjak s kifejtsem azokat az eszméket, melyeket esperességem ideje alatt megvalósitani óhajtok. Ezt néhány szóba összefoglalva megtehetem: követni fogom azt az irányt, melyet nagynevü Elődeim kijelöltek.

Figyelemmel kisérem egyházink külső és belső életét, gondom lesz rá, hogy az egyházak anyagi ügyei rendben tartassanak, mert erre különösen nagy szükség van most, midőn munkabiró hiveink nagyrészének hadbavonulása folytán, az egyházak jövedelme majd mindenütt kevesbedett. Óhajtom, hogy a vallásosság és tiszta erkölcs minél inkább terjedjenek s elvárom lelkésztársaimtól, a tanitótestület és presbiteriumok tagjaitól, hogy huzgóságukkal, feddhetetlen életükkel példa gyanánt elöljárjanak. Mivel pedig a vallásosság és tiszta erkölcs magvait az iskolában hinthetjük el legkönnyebben a fogékony gyermeki lélekbe: különös előszeretettel, éber gonddal fogok őrködni felekezetünk iskolái felett, mert én az iskolákat nem csak képletesen, hanem valósággal is az egyház veteményes kertjeinek tartom, mivel ezekből kerülnek ki azon csemeték, melyekből később az egyháznak és a hazának erős fenntartó oszlopai lehetnek. Épen azért azon véleményben vagyok, hogy felekezeti iskoláinkat még áldozatok árán is fenn kell tartanunk. Nagy örömre szolgál, hogy e tekintetben is csatlakozhatom nagyméltóságu Gondnokunk nézetéhez, aki az országgyülésen kijelentette, hogy az állami iskolák mellett a felekezetieket is szükséges tartja.

Jól tudom én Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés, hogy az államnak joga van az összes iskolákat hatáskörébe venni, ez ellen semmi kifogást nem teszek és nem is tehetek, sőt kijelentem, hogy mikor a haza érdeke azt kivánja, hogy az összes iskolák államosittassanak, mi is átengedjük iskoláinkat, hanem csak a többi felekezettel egyszerre, egy időben. De hogy csak mi adjuk ki kezünkből azon hathatós eszközt, mellyel hitelveinket legjobban terjeszthetjük, jogainkat legerősebben védhetjük, jövőnket leginkább biztosithatjuk, ezt nem tartanám helyesnek, sőt még egyes

iskolák átengedését is csak a legparancsolóbb szükség esetén vélem megengedhetőnek.

Minthogy azonban az iskolák csak akkor teljesithetik hasznos feladatukat, ha jól vannak vezetve, kérem a tanitótestület tagjait, hogy tanitsanak továbbra is lelkiismeretes szorgalommal, növeljék gyermekeinket a tudományban, vallásosságban, hazaszeretetben, mert a milyen nagybecsüléssel és tisztelettel viseltetem a hivatásánakélő tanitó iránt, épenolyan kevésre becsülöm azt, aki kötelességét nem teljesiti, mert az ő mulasztása egy egész nemzedéknek válik kárára.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés! Mikor Sámuel próféta Betlehembe ment, azt kérdezték ott tőle: „Békességes a te jöveteled?“ mire ő igy felelt: „Békességes, mert azért jöttem, hogy áldozzam az Urnak és hivjalak titeket is, hogy jöjjetek velem az áldozatra.“ (I. Sámuel 16r. 4—5 v.) — Békességgel jövök én is és hivom az egyházmegye minden tagját, hogy jöjjön velem az áldozatra egyházunk és hazánk érdekében, mert ez a két szent fogalom egymás mellett él minden református magyar ember szivében. Vigyük ezeknek oltárára áldozatul erőnket, tehetségünket, szorgalmas munkásságunkat, lelkesedésünket és akkor elérhetjük azt, hogy a boldog hazában élni és virágozni fog anyaszentegyházunk hiveink épületére. Istennek dicsőségére. Hogy ez igy legyen, ez szivemnek leghőbb vágya, ezért száll fel keblem első imája — óh hajtsad a te füleidet az én könyörgésemnek szavára kegyelmes Istenem, hatalmas szózatoddal parancsolj békességgel s mondjad ezt a mi aggodó lelkeinknek, „Ne féljetek, mert ti vagytok az én választott népem és örökségem és én megőrizlek, megtartalak titeket.“

Amen.

Dr. Balogh Elek világi tanácsbiró az egyházmegye világi tagjai nevében a következő beszéddel üdvözli az esperest:

Nagytiszteletü Ur! Mély hálával eltelve a Mindenható iránt, hogy Nagytiszteletü Ur személyében ismét egy oly kiváló férfiut rendelt el egyházmegyénk esperesi székébe, ezen egyházmegye vezérévé, aki e diszes és olyannyira fontos állásra minden tekintetben méltó: ugy a magam, mint egyházmegyénk tanácsbirói karának, összes tisztviselőinek s presbiteriumainak nevében a legnagyobb bizalommal, tisz-

telettel és szeretettel üdvözlöm Nagytiszteletü esperes Urat mint egyházmegyénk egyik kiváló vezérét. A mi bizalmunk, szeretetünk s ragaszkodásunk és tiszteletünk, amellyel Nagytiszteletü esperes Ur iránt viseltetünk, régi keletü és erős alapokon nyugvó. A Nagytiszteletü Ur személyében rejlő kiváló képességek és tulajdonok Nagytiszteletü Urnak szeretetre méltó modorával párosulva, egész életmüködése, legkiváltképpen pedig a lelkészi pályán eltöltött négy évtizedes multja, ezen multnak oly sok, megszámlálhatan alakban való ténykedése, melyet ugy a közjó, legkiváltképpen pedig az egyháza érdekében tudásával, lankadatlan szorgalmával s egyháza iránt való hüségével kifejtett és felmutatott, természetszerüleg hóditotta meg a Nagytiszteletü Ur iránt való nagyrabecsülésünket és meleg érzelmeinket. Mindezekért hisszük, biztosak vagyunk benne, hogy az egyházmegyénk részéről azon egyértelmüleg megnyilvánult bizalom, amelynél fogva Nagytiszteletü Ur egyházmegyénk vezérévé elválasztatott, bizonyára megtermi áldásos müködését.

Igéretet teszek ugy a magam, mint a tanácsbirói és tisztviselői kar nevében, hogy Nagytiszteletü Urnak, mint bölcs vezérünknek egyházmegyénk érdekében adott tanácsait, utmutatásait a lehetőség legszélsőbb határáig követni fogjuk s mindenkoron kötelességünknek fogjuk elismerni: igéretet teszek arra nézve is, hogy a nagy munkában, amelynek teljesitése az esperesi hivatal elválalásával óriási, mi erőnkhöz képest lelkiismeretes és hivséges segitő társai kivánunk lenni. Diszes állásának minél hosszab időre terjedő sikeres elviseléséhez adjon a mindenható Nagytiszteletü Urnak zavartalan egészséget és állandó boldogságot.

Kolumbán Áron a lelkészi kar nevében a következő beszéddel üdvözli az esperest:

Nagytiszteletü Esperes Ur! Törvényesen és immár ünnepélyesen be van iktatva hivatalába. Elhangzottak a hivatalos üdvözlések is.

Az ünnepélyes installációban a többi üdvözletek mellett azonban néhány percet mi is kérünk, az üdvözlők sorában mi is helyet kivánunk, mi, az egyházmegye lelkészi kara s akiknek nevében mi itt vagyunk, a presbiteriumok s a hivek nagy közönsége, hogy mi is köszöntsük szivből, szeretettel, jó kivánattal! Hogy maradhatnánk el, hiszen vezérünkké, fejünknek koronájává mi óhajtottuk, példás

szeretettel mi hivtuk el, illő méltó és jogos hát, ha szavunkat mi is felemeljük.

De miként essék a szó, hogy kifejezhessük amit érezünk?

Ebben a helyzetben — nem tehetek róla — olyan különös, szinte elnémithatatlan erővel jön emlékezetembe egyik régi költőnk ama pár sora: „Sirt az ég egyik szemével, a másikkal nevetett, páros ivü szép szivárvány koszoruzza keletet! Ehhez kapcsolom hát mondanivalómat.

Nekünk is sir az egyik szemünk, midőn leszáll egyházmegyénk vezéri székéből az az erős férfiu, akit tisztelettel, bizalommal, szeretettel hivtunk oda s aki 8 esztendei vezérlete alatt fáradhatatlanságával, munkabirásával, hüségével, kitartással, türelemmel, bölcs tapintattal méltóvá is tette magát mindarra s akit óhajtásunknak, ragaszkodásunknak, tiszteletünknek, bizalmunknak és szeretetünknek legerősebb nyilvánitásaival, bizonyságaival és marasztaló kéréseivel sem tudtunk ott megtartani. Bár fájó szivvel, de bele kellett nyugodnunk távozásába, mert elhatározása megmásithatatlan volt. Szivből kivánjuk, hogy nyugalmát jóegészségben, boldogságban élvezhesse, nekünk pedig abban van vigasztalásunk, hogy el nem veszitjük azért, hanem kipróbált erejével, tudásának, tapasztalásainak gazdag tárházával továbbra is ott lesz a vezetők sorában.

A másik szemünkben az öröm csendes derüje fénylik, midőn itt áll előttünk, immár vezéri helyén, Nagytiszteletü esperes ur, akit a tiszteletnek, bizalomnak és szeretetnek csaknem egyhangu megnyilvánulása hivott ide.

Nagytiszteletü esperes Ur nem az ifjuság habzó erejével, de nem is annak könnyen megeshető tévedéseivel, hanem bár hajló korral, de egyszersmind annak még zöldelő dus lombozatával, terebélyre nőtt sok ágazatával, higgadtságával, uemcsak az általános emberi, hanem az egyházi életnek is sok tapasztalatából leszürődött meggyőződéseivel, annak minden utjain és egész rendszerében való teljes jártasságával, tiszta látásával, bölcsességével, de egyszersmind testi és lelki ép erővel jön, hogy vezesse egyházmegyénket.

Elismerjük, hogy áldozatot hozott, midőn hivó szavunkra ide állott; köszönjük a férfias készséget, a nemes elhatározást, amit legyen szabad kifejeznünk, az elhivás minősége meg is érdemelt.

Mikor Nagytiszteletü esperes ur, sok évvel ezelőtt, a presbitériumok bizalmából tanácsbirói székét elfoglalta: rö-

vid beköszöntőjében az igazságot és szeretetet vallotta vezérelveinek s azt egész hivataloskodása alatt be is váltotta mindenkor. Ez az, amire most alkalmazzuk a költő szavát: „Páros ivü szép szivárvány, koszoruzta keletet.“ Megvagyunk győződve, hogy esperességének nemcsak kelte, hanem további folyamata is e páros ivü szép szivárvány szinével ragyogand.

Nagytiszteletü esperes Ur nehéz időkben veszi át a vezéri pálcát. Ebben a rettenetes világháboruban, a felfordult világban az egyházak is, a hivek is sokat szenvednek, sok megpróbáltatásnak vannak kitéve, sok hátramaradást okozó viharokkal kell küzdeniök, de hisszük, reméljük, hogy Nagytiszteletü esperes Ur szeretetteljes kormányzata, bölcs tanácsai egyházi életünknek is a gyógyulás és diadalom jobb jövője vezetendik hajóinkat és épen azért, mert nemcsak a bánatnak vannak könnye, hanem vannak öröm könnyek is, mert a nagy öröm is könnyekben szokott előtörni, mi szivből kivánjuk, hogyha majd a jó Isten segedelmével nemes igyekezetének, buzgó törekvéseinek áldásos gyümölcsfái termésnek indulnak: minél többször és minél nagyobb mértékben mondhassuk el, Nagytiszteletü esperes Ur is, mi is, a gyógyulás, a haladás, a szép fejlődés felett érzett nagy öröm nyilvánulásai között a régi dal szavait: „Sir az egyik szemem, a másik könnyezik, sirjon mind a kettő, mint a záporeső!“

Örömmel, bizalommal és jó reménnyel fogadjuk, szeretettel köszöntjük Nagytiszteletü esperes Urat. A kegyelemnek Istene áldja meg jó egészséggel, munkabirással, lelki és testi minden javaival, hogy hivatalának terhét is, méltóságát is hiven hordozhassa. Ámen.

Végül Szabó Lajos igazgató-tanitó üdvözli az egyházmegyei tanitótestület nevében uj esperest a következő beszéddel:

Nagytiszteletü esperes Ur! Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Az egyházmegye vezetősége és lelkészi kara részéről elhangzott üdvözlő és jókivánó szavakhoz az egyházmegyebeli tanitótestület nevében is a legigazibb örömmel csatlakozom.

Lelkész és tanitó egymást megértő és megbecsülő tényked ése, minden egyházépitő és iskolafejlesztő munka sikerének záloga és biztositéka. Nagytiszteletü Esperes Ur,

mint ennek az egyházmegyének már hosszu idő óta egyik vezető férfia, mindenkor első volt az egyházi belhivatalnokok között a kölcsönös megbecsülésből fakadó megértés és szeretet ápolásában és fejlesztésében. Most tehát, amikor egyházmegyénk egyházaink egyértelmüleg megnyilvánuló bizalma Nagytiszteletü Esperes Urat első vezetőül, kormányzóul állitotta, elhoztam ide egyházmegyénk tanitói karának szeretetét, bizalmát minden munka kedvét és önzetlen támogatását. Cserébe ezek helyett nem kérek többet, mint csupán azt a szeretetet és jóindulatot, amelyek Nagytiszteletü Ur jóságos szivét a tanügy és annak minden munkása iránt eddig is mindenkor eltöltötték. Erős a hitem és meggyőződésem, hogy ilyen érzelmekkel és gondolatokkal eltelve, az egyházépitő és iskolafejlesztő munka mezején mindig találkozunk, mert a református papnak és tanitónak nem lehet nemesebb ideálja, mint az, hogy a fejlődés és virágzás legmagasabb fokán láthassa a magyar református népoktatás szent ügyét.

Fogadja Nagytiszteletü Esperes Ur beiktatása alkalmából egyházmegyénk tanitói karának szives üdvözletét, bizalmát, ragaszkodását és támogatását, minden munkája, uj hivatásának minden alkotása felett őrködjön a gondviselő Isten végtelen kegyelme.

Böszörményi Lajos hálás szivvel köszöni meg az üdvözléseket. Ha voltak aggályai az esperesség elfogadása alkalmával, megenyhültek azok az elhangzott üdvözlésekben megnyilvánuló szeretettől. Bizalommal néz a jövő elé, midőn első lépésénél az egyházmegye minden alkotó tagjának bizalmát, szeretetét látja maga mellett segitő társul. Ebben törhetetlenül bizva indul el nem könyü utjára s kéri Isten áldását egyházmegyénk minden tagjára.

6. Olvastuk Balog Ambrus esperesnek következő levelét, melyben esperesi hivatalával összefüggő egyházmegyei minden megbizatásáról lemond és közgyülésünktől s annak alkotó tagjaitól elbucsuzik:

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Midőn 8 éven keresztül teljesitett esperesi kötelességeim teljesitése alul feloldani kegyeskedett lemondásom elfogadása által: midőn utódom most már hivatalába be van állitva s magát a hivatalos kötelességek teljesitését is átveszi tőlem: méltóztassék megengedni, hogy tőlem telhető rövidséggel megköszönjem a bizalmat, mellyel az én

erőtlenségemet ugy a közgyülésnek tagjai, mint a választó presbiteriumok megajándékozni jónak látták.

Nagyon sok munkát igénylő körülmények között vettem át ezelőtt 8 évvel, előbb ideiglenesen, azután a presbiteriumok megválasztása alapján rendes minőségben az esperesi hivatalt.

Nem az én kötelességem, talán kérkedésnek is tünik fel, — mi messze távol van tőlem — előszámlálgatni azokat a nagyobb fáradságot kivánó munkákat, melyeket gyenge erőmmel, de meg nem lankadó igyekezettel, elvégezni törekedtem.

Nincs elég meleg szavam, mellyel csak megközelitőleg is megköszönni tudnám egyházmegyei Gondnokunk Ő Nagyméltóságának, a tanácsbirói-, a jegyzői karnak, lelkésztársaimnak és a tanitói karnak sokszor hálásan tapasztalt segitő jó akaratát, erőtelenségeimnek szeretettel elfedezgető, előttem felejthetetlen szivességét!

Én érzem, én tudom, hogy mily messze maradt munkám sikere jó igyekezetemtől!

Hálásan megköszönöm egyházmegyénk tisztikarának, egyházmegyénk nagy közönségének irántam tanusitott elnéző jóságát!

Midőn az egyházmegyén viselt minden rendü megbizatásomról, melyeket esperesi hivatalommal összefüggőleg nyertem (egyházmegyei tanügyi bizottsági, épittető bizottsági, közalapi bizottsági, nyugdij bizottsági, lelkészgyámintézeti bizottsági tagságról, valamint a nagyváradi tanitónőképző igazgató tanácsában való képviselőségről) lemondani kötelességemnek ismerem s azoknak a helyeknek és megbizásoknak betöltéséről való intézkedést remélem: Istennek minden testi és lelki áldását kérem ugy utódomra, mint egyházmegyénk minden rendü és rangu tagjaira!

Érzékenykedő bucsuzgatás helyett, mit elkerülni nagyon szeretnék, a dicséret iró szavaival próbálok kifejezést adni szivem meleg hálájának, lelkem átérzett jó kivánságainak:

A szeretet jóság egyesség
A tiszta igazság,
Köz békesség bőség, egészség
És az irgalmasság:
Virágozzanak városinkban
és más helyiséginkben,
Házainkban és utcáinkban,
minden mezeinkben. (3. d cs. 5. v)

Igaz tisztelettel vagyok: Sarkad, 1915 március 18-ik napján.

Balog Ambrus,
leköszönő esperes.

Egyházmegyénk közgyülése ismételten is nagy hálával, meleg köszönettel emlékezvén meg azokról az érdemes szolgálatokról, melyekkel Balog Ambrus egyházmegyénk minden ügyét ellátta, arról a nemes lélekből fakadó energiáról, amellyel hajlott kora ellenére is fiatalos erővel vitte előre egyházmegyénk minden reá bizott ügyét, elfogadja Balog Ambrus lemondását a jelzett megbizatásokról és bizottsági tagságokról.

Megbizza egyházmegyénk esperesét, hogy a lelkésztanácsbirói és lelkészgyámintézeti választmányi tagságokra a szabályszerü szavazást rendelje el, a beérkezett szavazatok felbontásával s az arról való jelentés tétellel az egyházmegyei szavazatbontó bizottságot megbizza; az egyházmegyei épittető bizottsági hely betöltéséről azonnal, a többiekről a tárgysorozat megfelelő pontjainak tárgyalásakor gondoskodik.

Ezen határozatot azzal a jó reménységgel mondja ki, hogy Balog Ambrus lemondásainak oka egyedül csak a honoris causa volt s amennyiben a' közbizalom ismét feléje fog fordulni, nem fog vonakodni attól, hogy ismert széles látókörével, nagy tapasztalatain alapuló tudásával, egyházát oly mélyen szerető lelkével ismét és még sokáig szolgálja a mi egyházmegyénk ügyeit.

7. Elnöklő esperes felhivja az egyházmegyei közgyülés tagjait, hogy a Balog Ambrus lemondásával megüresedett egzházmegyei épittető bizottsági tagsági hely betöltéséről gondoskodjék. A szavazást erre elrendeli.

Egyházmegyei közgyülésünk egyhangulag Balog Ambrus sarkadi ref. lelkészt választja meg az egyházmegyei épittető bizottság tagjául. Balog Ambrust a megválasztást elfogadja. Elnöklő esperes Balog Ambrust az egyházmegyei épitettő bizottság törvényesen megválasztott tagjának jelenti ki s néki további munkálkodásához Isten segitő kegyelmét s minden áldását kivánja.

8. Az egyházmegye valláserkölcsi és anyagi állapotáról esperes a következő jelentést terjeszti be:

(Lásd a „Melléklet“ *A)* szakaszát.)

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését az egyházmegye valláserkölcsi és anyagi állapotáról általábau tudomásul veszi, esperesnek körültekintő, nagy munkát igénylő, az egyházmegye állapotát hiven feltüntető jelen-

téséért elismerő köszönetét nyilvánitja s a jelentést egész terjedelmében jegyzőkönyvében kinyomatja.

Örömmel és nagy lelki megnyugvással veszi tudomásul, hogy a hivek buzgósága, Istenhez és vallásunkhoz való ragaszkodása a nagy történelmi idők napjaiban fokozódott s valóban beteljesült a zsoltáriró szava, hogy „Az Isten a mi reménységünk, midőn reánk tör ellenségünk."

Felhivja az egyházak lelkészeit, hogy a hétköznapi biblia magyarázatot — ott a hol ez még nincs meg — a lehetőség szerint vegyék gyakorlatba annyival is inkább, mivel a lelkész a biblia helyes magyarázatával nagy mértékben csökkentheti a szektáriusok számát, akik Vadászon, Árpádon, meg Gyantán és Köröstárkányban feltünöen megszaporodtak; de felhivja a presbyteriumokat is, hogy lelkésszel és a tanitókkal együtt miudenben igyekezzenek hiveinket egyházunk és vallásunkhoz való állandó ragaszkodásban és szeretetben megtartani.

Sajnálattal értesül egyházmegyénk közgyülése esperes jelentéséből arról, hogy 10 egyházunk van, melyekben a presbyteri gyülések jegyzőkönyveit maguk a lelkészek kénytelenek vezetni részint azért, mert arra alkalmas egyének nincsenek, részint azért, mert az alkalmas egyének az irásbeli munkát végezni nem hajlandók, sőt azt egyenesen meg is tagadják. Mivel a felsorolt 10 egyház közül 3 olyan is van, amelyiknek ref. felekezeti iskolája és tanitói vannak, felhivja Köröstárkány, Kisnyégerfalva és Várasfenes presbytérumait, hogy esperesi hivatalhoz sürgősen tegyenek jelentést arról, hogy az ottani felekezeti tanitók fel lettek-e szólitva a presbyteri jegyzői kötelességek végzésére? s ha igen, miért tagadták ezt meg? hogy egyházmegyénk elnöksége a csekély egyházias érzést tanusitó belhivatalnok törvénybe ütköző magatartása miatt esetleg a szükséghez képest megtorló eljárást vehessen foganatba.

Sarkadkeresztúrról és Vadászról a presbyterium, előbbi a lelkész, utóbbi a felügyelő lelkész közbejöttével az 1914. évi számadást készitse el és sürgősen terjesze be.

Sajnálattal értesül egyházmegyénk közgyülése azon elszomoritó tényről, hogy a háboru kitörése az egyházi adók behajtását megakadályozta, ami az egyes egyházak anyagi teljesitő képességét nagy mértékben gátolta. Felhivja az egyházak lelkészeit és presbyteriumait, hogy teljes igyekezettel munkálkodjanak meggyőzni a hiveket az egyházi

adóterhek felszaporodásának hátrányairól és a pontos fizetés előnyéről.

Utasitja a pécskai fiókegyház presbiteriumát, hogy belhivatalnokait pontosan fizesse s ezen eljárásról esperesi hivatalhoz tegyen sürgős jelentést.

Belényes, Belényessonkolyos, Körösszegapáti Nagyzerénd, Tenke és Köröstárkány rossz állapotban levő lelkészi lakásának kijavitásáról, illetőleg újraépitéséről gondoskodjék.

Utasitja a németperegi leányegyház presbiteriumát és felügyelő lelkészét az esperesi hivatalhoz való sürgős jelentéstételre, hogy egyházi épületeit, egyházkerületünk idevonatkozó határozatának mellőzésével, miért biztositotta az Első Magyar Általános Biztositó Társaságnál és miért nem a Fonciere pesti biztositó intézetnél?

Felhivja Belényesujlak, Bélzerénd, Borossebes, Körösszegapáti, Köröstárkány, Mezőbajj, Nagyzerénd, Sarkadkeresztur, Vadász, Várasfenes és Zsadány egyházközségek presbiteriumát, hogy iskoláik hiányos felszerelését a f. é. szept. 1-ig a miniszteri Utasitásnak megfelelően pótolják, annyival is inkább, mivel az iskolák hiányos felszerelése az iskolai célokra folyósitott államsegélyek megvonását eredményezhetik.

Szigoruan utasitja okányi lelkészt és a presbiteriumot, hogy egyházuk valláserkölcsi és anyagi állapotát feltüntető jelentésüket jövőben mindig külön felhivás és figyelmeztetés bevárása nélkül pontosan küldjék be esperesi hivatalhoz, mivel hasonló mulasztásnak ujból való megismétlődése esetén ellenük a fegyelmi eljárás nem maradhat el.

Végül egyházmegyénk közgyülése hálás köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik egyházuk helyzetén és sorsán bármilyen természetü adományaikkal segiteni, annak ügyeit előbbre vinni a nehéz és megpróbáltatásokkal teljes napokban is Istentől rendelt keresztyéni köteleségüknek tartották. A következők neveit külön is beiktatja jegyzőkönyvébe:

Ágyán: Kisjenői Fatermelő Rt. iskoláknak tüzifa kedvezményre 190 K, Almássy Dénes gróf iskaolépitéshez 320 K.

Árpádon: Csató József végrendeleti hagyománya 400 K, néhai Tóth András örökösei 200 K.

Belényesen: Népbank Rt. szegényeknek 100 K.

Biharugrán: Altman Adolfné hagyománya 100 K, Fogyasztási Szövetkezet toronyórára 1100 K.

Erdőhegyen: Özv. Biró Andrásné hagyománya 800 K, az Erdőhegyi Gazdakör adománya 100 K.

Geszten: Gróf Tisza Istvánné vizsgai jutalomtárgyakra 100 K, a Hitelszövetkezet iskolaépitésre 250 K.

Körösnagyharsányban: a Hitelszövetkezet 100 K.

Nagyszalontán: Tenkei Imréné templomalapra 100 K.

Radnalippán: Belkó József templomalapra 100 K.

Sarkadon: A Sárkadvidéki Takarékpénztár Rt. szegényalapra 150 K, Buzás Kálmán uradalmi intéző szegényalapra 100, orgonára 100 K.

Tamáshidán: farádi Veress Imréné Hadik Adél urasztalára teritőt 300 K, Unghváry Gyula lelkész és társai 300 K.

Zsadányban: A Hitelszövetkezet orgonára 200 K.

Világoson: Rozsnyai Lajos neje és leánya urasztali teritőket 105 K.

9. Tárgyalás alá vesszük esperes jelentését az elnökileg elintézett ügyekről. (Lásd a Melléklet *B)* szakaszát.

Egyházmegyénk közgyülése *esperes jelentését az elnökileg elintézett ügyekről* általában tudomásul veszi s az abban foglalt intézkedéseket, mivel egyházi törvényeinkkel megegyeznek és a fenforgó körülmények azokat megokolják, egyenként is jóváhagyja és megerősiti a következőkben:

Ad 1. 1263—1914. sz. alatt a *várasfenesi* iskolaszék 30—1914. sz. határozata alapján beterjesztett javaslatra adott jóváhagyását esperesnek, mellyel megengedte, hogy a várasfenesi leányiskolában a növendékek nagyszáma miatt a leánytanitónő, Somogyi Etelka délelőtt 8—12 órág a III—VI., délután 2—4-ig az I—II. osztályu növendékeket tanithassa, egyházmegyénk közgyülése helybenhagyással látja el.

Ad 2. 1273—1914. sz. alatt tett azon esperesi intézkedéshez, hogy a debreczeni református főgymnasium igazgazgatóságának 544—1914. sz. megkeresése alapján *egyházmegyénk alapitványának* 100 korona kamatjában való részesülésre Csák Zoltán IV. osztályu és L. Sárközy Sándor I. osztályu tanulót vette fel a kellő megokolásnál fogva, jóváhagyó hozzájárulását adja egyházmegyénk közgyülése.

Ad 3. 1344—1914. sz. alatt *az árpádi* tanitótestület 3—1914. sz. ha:ározata alapján tett jóváhagyását a tanitók beosztására nézve, mely szerint Szücs Balázs igazgató-tanitó a IV. fiu és az V.-VI. vegyes-, Báthory Miklós tanitó a II. III. fiu és IV. leány Bokorné Székely Zs. Emilia tanitónő az I. vegyes- és II. III. leányosztályba járó növendékeket fogja ez iskolai évben tanitani; továbbá esperes azon engedélyét is, melyet az előző iskolai évben használati tankönyvek megtarthatására a tanitótestület 4—1914. sz. határozata alapján az 1914/15. iskolai évre kihatólag adott; végül a tantestület 6—191 '. sz. határozatában egyenként megállapitott szünnapokat jóváhagyó esperesi végzést is magáévá teszi és megerősiti egyházmegyénk közgyülése.

Ad 4. 3—1915. Jóváhagyja közgyülésünk egyházmegyénk elnökségének azon intézkedését, hogy özv. Biró Andrásné, született Koncz Erzsébet *er.. hegyi* lakos 400 koronáról szóló alapitó levelét jóváhagyta és az egyházkerületi elnökséghez végső megerösités végett felterjesztette.

37—1915. Midőn pedig a kisjenői járásbiróság azon a cimen, hogy az alapitó levelet a kormányhatóság jóváhagyásával is el kell láttatni, a hagyatéki összeget a birói letétből ki nem utalta, esperes az egyházhatóságilag jóváhagyott alapitó levelet a kisjenői járásbiróság 1912. ö. 322/25 számu végzésével együtt 180—1915. sz. alatt felterjesztette a püspöki hivatalhoz azon kéréssel, hogy már csak elvből is szerezzen érvényt egyházkerületünk azon határozatának, mely szerint alapitó leveleinket kormányhatósági megerősitésre felterjeszteni nem vagyunk kötelesek s a letétben levő alapitványi összeg kiutalását eszközöljék ki: esperes ezen körültekintő eljárását is jóváhagyja egyházmegyénk közgyülése.

Ad 5. 65—1915. Egyházmegyénk közgyülése jóváhagyja esperes azon végzését mellyel jóváhagyta a *kör.s-jánosfalvai* fiókegyház 1914. március hó 28-iki s 1 számu, az előkönyörgő és énekvezérrel a fizetésre vonatkozólag kötött egyezséget illető-presbiteri határozatát és hogy felhivta a k. jánosfalvai fiókegyház presbiteriumát szabályszerü dijlevél készitésére az előkönyörgő és énekvezér-tanitó javadalmáról és kötelességeiről és ezen dijlevélnek 4 példányban kellő felszereléssel az esperesi hivatalhoz további ellátás céljából való beküldésére.

Ad 6. 114—1915. sz. alatt a *körösszakáli* presbiterium 6—1915. számu határozatára adott azon esperesi jóváhagyást, mely lehetővé teszi, hogy a háborus viszonyokra és egyéb elodázhatatlan körülményekre való tekintetből Buka János gondnok még egy évig viselje a gondnokságot s ennek kötelességeit az 1915. évben is teljesitse, egyházmegyénk közgyülése jóváhagyja.

Ad 7. 865 - 1914. sz. Hozzájárul jóváhagyásával egyházmegyénk közgyülése esperes azon engedélyéhez és felhatalmazásához, melyet Fogarasy Jenő tiszteletes atyafinak a püspöki hivatal 5781—1914. sz. kirendelése alapján adott, hogy t. i. nevezett tiszteletes atyafi 1914. szept. 20-tól kezdődő hatállyal a *pankotai* egyházban segédlelkészi minőségben Tiszteletes Hunyady László felügyelő lelkész vigyázása alatt és felelősségére minden reá bizott lelkészi tenni valót jogérvényesen végezhessen és teljesithessen.

Ad 8. 976—1914. sz. alatt esperes által adott azon engedélyt és felhatalmazást, mellyel Czeglédy Emánuel végzett hittanhalgató atyafit a püspöki hivatal 5051—1914. sz. kibocsátása (exmissio) alapján *Nagyszalontán* Debreczeni István rendes lelkész mellé beállitotta, hogy az ő felelősségére minden reá bizott lelkészi tenni valót jogérvényesen végezhessen és teljesithessen, jóváhagyja egyházmegyei közgyülésünk s egyuttal kötelezi Czeglédy Emánuel atyafit, hogy f. évi október hó 1-éig I. lelkészképesitő bizonyitványát mutassa be az esperesi hivatalnál.

Ad 9. 1068—1914. sz. Egyházmegyei közgyülésünk jóváhagyja Molnár Zoltán tiszteletes atyafinak az *aradi* presbiterium 6—1914. sz. alatt junius 24-én kelt megválasztó határozata alapján kiadott azon esperesi engedélyt és felhatalmazást, mely arról szól, hogy Molnár Zoltán segédlelkészi minőségben az aradi rendszeresitett hitoktatói állással együtt járó mindennemü kötelességét Csécsi Imre lelkész és egyházmegyei tanácsbiró oldala mellett és felelősségére, dijlevélben foglalt javadalmának élvezete mellett, minden reá bizott lelkészi tenni valót jogérvényesen végezhessen és teljesithessen.

Ad 10. 1072—1914. sz. Esperes azon intézkedését, mellyel Falussy Sándor tiszteletes atyafinak a püspöki hivatal 5337—1914. sz. kirendelése alapján engedélyt adott és felhatalmazta őt arra, hogy *Nagyzerénden* sagédlelkészi minőségben Tiszteletes Szücs József felügyelő lelkész vigyázása

és felelősége mellett minden reá bizott lelkészi tenni valót jogérvényesen végezhessen és teljesithessen, egyházmegyei közgyűlésünk jóváhagyó tudomásul veszi.

Ad 11. 1133—1914. sz. Jóváhagyja egyházmegyénk közgyűlése azt az engedélyt, melyet esperes Papp Sámuel *sarkadi* tanitónak adott arra, hogy a sarkadi állami polgári fiuiskolában, mint óraadó, heti 22 órát tanithasson a részére kijelölt tantárgyakból, esperes azon kikötését is, hogy ezen mellékfoglalkozása gyanánt elvállalt órák a sarkadi elemi iskolában megállapitott renndes óráin kivül essenek s egyuttal felhatalmazza esperest, hogy, ha ezen óraadásból kifolyólag beigazolt panasz érkezik hozzá, az engedélyt azonnal vonja meg.

Ad 12. 1137—1914. sz. Falussy Sándor segédlelkésznek a felügyelő lelkész 64—1914. számu megokolt kérése alapján kiadott esperesi engedélyt arra nézve, hogy *Nagyzerénden* az állami elemi iskolába járó református gyermekeknek a vallást és énekeket ezen. iskolai év folyamán az állami iskolai gondnokság által költségvetésbe felvett tiszteletdij élvezete mellett tanithassa, jóváhagyja egyházmegyei közgyülésünk.

Ad 13. 1140—1914. sz. Egyházmegyénk közgyűlése jóváhagyja Esperesnek Gömöry Károly állami elemi iskolai igazgató-tanitónak arra adott engedélyét, hogy a vezetése alatt álló *Csála-telepi* állami iskolába járó református vallásu gyermekeknek a református vallást és éneket az egyházkerületünk által kiadott és a kötelező vallástani kézikönyvünk szerint tanithassa ezen iskolai évben az iskola költségvetésébe a gondnokság által felvett állami tiszteletdij mellett. Magáévá teszi közgyűlésünk ezen intézkedés megokolását is, mely szerint Gömöry Károly jóllehet római katholikus vallásu, de esperes kénytelen volt őt megbizni ez iskolai évben is ugy mint a mult évben, mert sem az aradi egyházból, sem a Kispereghez beosztott pécskai fiúkegyházból református vallásu hitoktató nem járhat ki Csálatelepre, mivel a telep igazgatója sem az oda, sem a viszautazáshoz kocsit adni nem hajlandó.

Ad 14. 1202—1914. sz. Jóváhagyja egyházmegyénk közgyűlése azt a felhatalmazást, melyet *Nagy Sámuel* tiszteletes atyafi részére a püspöki hivatal 6605—1914. sz. kirendelése alapján adott esperes a végre, hogy *Sarkadon* segédlelkészi minőségben mellette és az ő felelőségére min-

den reá bizott lelkészi tennivalót jogérvényesen végezhess n és teljesithessen.

Ad 15. 1231—1914. Egyházmegyei közgyülésünk jóváhagyásával látja el esperes engedélyét és felhatalmazást, melyet Rőper Nándor állami tanitónak adott arra, hogy *Talpason* az állami elemi iskolába járó református vallásu gyermekeket a folyó 1914/15. iskolai évben a református vallásra és éneklésre a tiszántuli református egyházkerület tantervében kiszabott módon és a kötelező kézikönyvek használása mellett az állami iskola költségvetésébe a gondnokság által felvett tiszteletdij élvezete mellett jogérvényesen tanithassa. Egyházmegyénk közgyülése teljes egészében elfogadja és helyesli a következő megokolást is: igaz ugyan, hogy az esperes által megbizott Röper Nándor tanitó r. kath. de mert, református tanerő Talpason nincsen és mert a vadászi lelkész, tiszteletes Vass Jenő ur, mint tábori lelkész, hadba vonult, ki a talpasi fiókegyház felügyelő lelkésze volna: olyan református vallásu, sem lelkész, sem tanitó nincsen, ki ebben az iskolai évben a talpasi állami elemi iskolába járó református vallásu gyermekeknek a református vallást és éneket tanitaná. Sem valamely szomszéd lelkészt — a bélzeréndit vagy feketetóit — sem valamelyik szomszéd református tanitót, a vadásziak közül valakit, vagy a simonyifalvait nem bizhatta meg esperes azzal, hogy Talpason a református vallást és éneket tanitsa, mert a költségvetésbe felvett 60 korona évi tiszteletdij a fuvardijat sem fedezné, s a helyett, hogy fáradsága honorálva lenne, a bejáró tanitó vagy lelkész a fuvarra jelentékenyen reá fizetni kényszeritve volna. Necessitas frargit legem.

Ad 16. 1307—1914. sz. Hajdu Irma okleveles tanitónőnek a *biharugrai* presbiterium III—1914. nov. 1. sz. megválasztó határozata alapján arra adott esperesi engedélyt és felhatalmazást, hogy Brharugrán a református egyház által fenntartott elemi népiskolába az I—II. osztályu vegyes iskolai tanitói álláson, minden állásával járó kötelességet a dijlevélben foglalt javadalomnak élvezete mellett jogérvényesen végezhesse és teljesithesse, egyházmegyei közgyülésünk jóváhagyásában részesiti.

Ad 17. 1335—1914. Jóváhagyja egyházmegyei közgyülésünk esperes azon engedélyét és meghatalmazását, melyet Antal Gézának, a debreczeni tanitóképző intézetben IV. osztályt végzett tanitójelöltnek, az *anti* egyház presbi-

teriumának 3 - 1914. nov. 1. sz. határozata alapján a végből adott, hogy Anton a fiuiskolában és az ezen állással egybekapcsolt énekvezérségben ideiglenes tanitói minőségben minden reá bizott tenni valót jogérvényesen végezhessen és teljesithessen a presbiterium által megajánlott havi 80 korona fizetés élvezete mellett. Közgyűlésünk helyeslésével találkozik az is, hogy esperes Antal Gézát oklevelének megszerzésére és bemutatására kötelezte, a minek Antal Géza immár eleget is tett.

Ad 18. 11—1915. Jóváhagyásával látja el egyházmegyénk közgyűlése esperes azon intézkedését, hogy a *feketegyarmati* egyháznak a mult évi 600 koronához még 600 korona kölcsön felvételére engedélyt adott. Hozzájárul közgyűlésünk esperes azon rendelkezéséhez is, mellyel kötelezte a feketegyarmati egyházat, hogy a saját egyházfenntartási alapjából felvett ezen uj kölcsönről is állitsanak ki kötelezvényt, mintha idegen hitelezőtől vették volna azt fel és azt a kötvényt két példányban jóváhagyás végett terjeszék be espereshez. A feketegyarmati egyház ugy a most engedélyezett 600, mint a mult évi 600, összesen 1200 korona ideiglenes kölcsönét legkésőbben a f. 1915. évi november 1. napjáig okvetlenül visszafizetni tartozik. Hogy ezen kikötésnek eleget tettek, arról a lelkész és kurátor minden további felszólitás bevárása nélkül a jelen számra való hivatkozással az esperesi hivatalnak jelentést tenni kötelesek.

Ad 19. 177—1915. sz. Jóváhagyja egyházmegyei közgyűlésünk esperes azon jelentését, mely szerint a *várasfenesi* egyháznak engedélyt adott a 11—1915. sz. presbiteri határozat alapján halaszthatatlan szükségletek fedezése céljából a III. iskolaépitési alapból 700 korona ideiglenes kölcsön felvételére, tudmásul veszi, hogy esperes ezen kölcsön felvételéről kiáliitott kötelezvényt láttamozta és az engedéllyel együtt visszaküldte. Kötelezi a kölcsönt felvevő várasfenesi egyházat, hogy ezt a most engedélyezett kölcsönt 5%-os kamatjával együtt minél előbb, de legkésőbb f. 1915. évi december 1-éig fizesse vissza s ennek megtörténtéről minden további felszólitás bevárása nélkül lelkész és gondnok az esperesi hivatalhoz jelentést tenni el ne mulasszák.

Ad 20. 918—1915. sz. a. 1914. évi december 22-én. Jóváhagyja és megerősiti egyházmegyei közgyűlésünk esperes azon intézkedését, hogy tiszteletes dr. Gyenge János okle-

veles lelkész urnak engedélyt concessa adott arra, hogy *Nagyzerénden* a Bán József nyugdijba lépése folytán üresedésbe jött lelkészi állást 1915. évi január hó 1. napján elfoglalhassa, mert

a) a nagyzeréndi egyházközség dr. Gyenge Jánost a hozzá beterjesztett választási jegyzőkönyv szerint 1914. márc. 4-én szavazattöbbséggel, a törvény által megszabott formák mellett, rendes lelkésszé megválasztotta;

b) ezen választás ellen emelt felebbezést a nagyszalontai egyházmegye birósága 149—1914. sz. itéletével elutasitotta és magát a választást megerősitette;

c) ezen egyházmegyei biróság itéletét a tiszántuli református egyházkerület birságának időszaki tanácsa, mint felebbviteli biróság 478—1914. sz. itéletével jóváhagyta, mely itélet jogerős, mely ellen törvényesen felebbezni nem lehet;

d) a folyó 1914. évi december 20-án Mezőtelegden kelt nyilatkozata szerint dr. Gyenge János nagyzeréndi lelkészi állását elfoglalni kész. Lelkészi állásának elfoglalásából következőleg a nagyzeréndi lelkészi állás javadalmához tartozó földek jövedelméből az 1914 15. gazdasági évben 1914. október, november, december hónapokra az egyházat három tizenkettedrész, dr. Gyenge János lelkészt 1915. január 1-től szeptember 30-áig kilenc tizenkettedrész illeti meg az E. T. II-77. §-ában foglalt rendelkezés értelmében.

A kegyelem Istene tegye lelkészi munkálkodását békességszerzővé, a krisztusi szeretet ápolójává, sikeressé és áldásthozóvá.

Tudomásul veszi közgyűlésünk esperes azon jelentését is, hogy nagy elfoglaltsága miatt dr. Gyenge János beiktatására nem mehetett el, hanem jó idejében felkérte Böszörményi Lajos e. m. tanácsbirót, az ő gátoltatása esetén Szücs József feketegyarmati lelkészt, hogy helyette Nagyzerénden dr. Gyenge János lelkészt iktassák be. De mert dr. Gyenge János az általa kitüzött napot megváltoztatta, sem Böszörményi Lajos tanácsbiró, sem Szücs József lelkész az ujabb határidőben a beiktatást nem vállalhatták el. Az ujabb határidőben való beiktatásra Bagdi János anti lelkészt is felkérte esperes, de kérésének ő sem tehetett eleget, mert gyengélkedett és nem is lett volna aki őt azon a vasárnapon otthon az istentisztelet megtartásában helyettesitse.

Ily körülmények között dr. Gyenge János a nagyzeréndi lelkészi állást elfoglalta, de beiktatása elmaradt.

Ad 21. 1410—1914. sz. Tudomásul veszi és jóváhagyja egyházmegyei közgyülésünk esperes azon intézkedését, hogy az *anti* lelkészi hivatalnak 12[1]—191[4]. sz. megkeresése értelmében elküldte:

a) a Vörös Kereszt 3107—1914. III. sz. levelét;

b) 2 drb községi bizonyitványt arról, hogy *Kiss Mihály* a nagyváradi m. kir. népfelkelő parancsnokság 2247—191[4]. sz. hivatalos értesitése szerint a harctéren elesett és a nyilvántartásból, mint elhalt, töröltetett.

Az esperes által küldött 2 drb községi bizonyitványt az anti lelkész próbálja felhasználni arra, hogy a gyámdijat és a megillető segélyt az özvegy és árvák részére ugy az országos tanitói nyugdijintézettől, mint egyházmegyénk tanitói segélyegyletétől kiutalják.

Bánatos érzésekkel veszi tudomásul egyházmegyénk közgyülése, hogy

KISS MIHÁLY

anti tanitó nincs többé az élők sorában. Egyházmegyénk tanitói karának tagja volt ő, ki drága életét a harctéren áldozta fel mindnyájunk anyagi és erkölcsi javának védelmezése közben.

Kiss Mihály anti volt tanitó ugy is mint derék jó ember, ugy is mint kiváló tanitó és kántor, ugy is mint gyöngéd férj és szerető édes apa, ugy is mint hazánk szabadságáért küzdő egyházmegyei tanitóink közül az első vértanu: megérdemli, hogy róla melegebben emlékezzünk meg, megérdemli, hogy áldott emlékezetét jegyzőkönyvünkben hálás szivvel megörökitsük!

10. Esperes beterjeszti jelentését a szkontró ügyekről; a jelentés egyik részében a tanitók számára kiutalt államsegélyek, másik részében egyházmegyénk 15 egyházközsége által jegyzett Hadikölcsön összege van feltüntetve. A 15 egyház által jegyzett hadikölcsön összege 34,650 korona. (Lásd a Melléklet *C)* szakaszát.)

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését a skontró ügyekről jóváhagyó tudomásul veszi s azt egész terjedelmében jegyzőkönyvébe kinyomatja.

Jól eső örömmel vesz tudomást egyházaink hadiköl-csön jegyzésének tekintélyes összegéről, mely az egyházi vezetők cselekvő hazafias tényéről tesz tanubizonyságot.

11. Esperes beterjeszti számadását az általa 1914. dec. 16-án továbbitott pénzről, melynek összege 1000 korona. A számadást az egyházmegyei számvevőszék rendben levőnek találta.

(Lásd a számadást a nyomatott jegyyzőkönyvben)

Egyházmegyénk közgyűlése esperes számadását az 1914. dec. 16-án továbbitott 1000 koronáról jóváhagyó tudomásul veszi s részére a felmentvényt a szokásos fen-tartással megadja, a számadást jegyzőkönyvébe kinyomatja.

SZÁMADÁS

a Nagyszalontai Egyházmegye esperese által továbbitott pénzről.

1914. dec. 16.	Debreczeni István nagyszalontai lelkész elődjének a lelkészi lakáson tett beruházások váltsága fejében küld	1000 K	
1914. dec. 16.	Küldöm utalványon Széll Kálmán címére Debrecen, Hunyadi-u. 3. sz.		1000 K
Ad. 1372—1914. sz.	Összesen	1000 K	1000 K

Sarkad, 1915. március hó 18. napján

Balog Ambrus,
esperes.

Megvizsgáltuk és helyesnek találtnk

Rácz Gyula,
számvevőszéki elnök.

Varga Zoltán,
számvevőszéki tag.

12. Az egyházmegyei közigazgatási pénztár 1914 évi állapotáról Szabó István pénztáros beterjeszti az egyházmegyei számvevőszék által megvizsgált és mindenben helyesnek talált számadását, mely szerint :

Bevétel . . .	8386·45 K
Kiadás . . .	6099·92 K
Pénztári maradvány	2286·53 K

Az egyházmegyei pénztár értékei:

1. Takarékpénztári betét	15,556·30 K
2. 2 drb kötvény értéke	600·— K
3. Hadikölcsönkötvény névértéke .	500·— K
Összesen	16,656·30 K

Beterjeszti pénztáros számadását az 1914. év I. és II. felében általa továbitott adósegélyekről, melyeknek összege az év első felében: 18,650 K. az év második felében 18,653·23 K.

Csatolja számadását az 1914. márc. 8-tól 1914. dec. 7-ig továbbitott pénzekről, melyeknek összege 49 tétel alatt 27,826·93 K.

Bemutatja az egyházmegyei közigazgatási költség 1915. évre szóló kivetési tervezetét, mely szerint 96,610 lélekszám után kivetett közigazgatási költség 1932·20 K.

Közli a hátralékosok kimutatását, mely szerint 6 cim alatt feltüntetett hátralékok összege 414·98 K., melyből Berekböszörmény, Kisjenő és Sarkadkeresztur tartozása időközben pénztárnok jelentése szerint kiegyenlitést nyert.

Egyházmegyénk közgyülése Szabó István egyházmegyei pénztáros számadását a közigazgatási pénztár értékeinek 1914. évi kimutatásáról, — a pénztár állapotáról, — az adócsökkentési segélyek továbbitásáról, az 1914. márc. 8-tól 1914. dec. 7-ig továbbitott pénzekről a számvevőszék jelentése alapján jóváhagyó tudomásul veszi s részére a felmentvényt elismerése és köszönete kifejezése mellett a szokásos fentartással megadja s az egész számadást irattárba helyezni rendeli el.

Jóváhagyja és megerősiti az egyházmegyei közigazgatási költség 1915. évre szóló kivetési tervezetét, melyet jegyzőkönyvében szintén kinyomat.

Berekböszörmény, Kisjenő és Sarkadkeresztur hátralékos tartozása pénztáros jelentése szerint a f. é. I. félévi adósegélyből időközben kiegyenlitést nyert, igy a nevezett egyházakkal szemben intézkedés szüksége nem forog fenn.

Utasitja Simánd és Okány egyházközség presbiteriumát, hogy az előbbi 1·74, az utóbi 91·40 K. hátralékos tartozását f. é. május 1-ig mulhatatlanul fizesse be.

Végül felhivja Vajda Mihály gyantai lelkészt, hogy több év óta fennálló 12·30 K. bekebelezési illeték hátralékát; — Ónody Sándor mezőgyáni lelkészt, hogy 72 kor. két

évi kamathátralékát; — Dabizs Ferenc sarkadkereszturi tanitót, hogy szintén régebb idő óta fennálló 4·54 K. bekebelezési illeték hátralékát f. évi május 1-ig a törvényes következmények terhe alatt fizesse be.

1. Az egyházmegyei pénztár értékei.

		K	f	K	f
1. A 4116. sz. betétkönyv betétállománya 1914. január 1-én volt		15,280	60	—	—
Évközi $5^1/_2\%$-os kamat . .	775·70				
Kivét hadikölcsönkötvényre	600·—	275	70	—	—
Betétállomány 1915. január 1.		—	—	15,556	30
2. Két darab kötvény értéke		600	—	600	—
3. Hadikölcsönkötvény névértéke . . .		500	—	500	—
Értékek összege		16,656	30	16,656	30

Szóval: Tizenhatezerhatszázötvenhat korona és 30 fillér.

Geszt, 1915. március hó 2.

Szabó István,
e. m. pénztárnok.

Hogy ezen értékek e megyei pénztárnoknál megvannak: igazoljuk.

Nagyszalonta, 1915. március hó 8.

Rácz Gyula, Kegyes István,
egyházmegyei számvevők.

(P. H.)

3. Elszámolás az 1914. I. félévi adósegélyekről.

	Ágya	920 K		Áthozat	4370 K
	Ant	640 K	10.	Csermő	350 K
	Árpád	340 K		Erdőgyarak	120 K
	Belényes	160 K		Erdőhegy	260 K
5.	Belényessonkolyos	390 K		Feketegyarmat	700 K
	Belényesujlak	660 K		Gyorok	360 K
	Bélzerénd	380 K	15.	Kisnyégerfalva	60 K
	Biharugra	560 K		Kispereg	580 K
	Borossebes	320 K		Körösnagyharsány	280 K
	Átvitel	4370 K		Átvitel	7080 K

	Áthozat	7080 K		Áthozat	14100 K
	Körösszegapáti	410 K		Pankota	250 K
	Köröstárkány	890 K		Radnalippa	600 K
20.	Kötegyán	830 K		Szentleányfalva	1 0 K
	Mezőbaj	390 K		Szinte	150 K
	Mezősas	1000 K	30.	Tamáshida	400 K
	Nagyszalonta	3150 K		Tenke	1060 K
	Nagyzerénd	190 K		Vadász	1080 K
25.	Németpereg	160 K	33.	Várasfenes	870 K
	Átvitel	14100 K		Összesen	18650 K

Ezen összegek minden levonás nélkül elküldettek.

Ceszt, 1915. március 4.

Szabó István,
e. m. pénztárnok.

Ezen elszámolást megvizsgaltuk s okmányokkal igazoltnak találtuk.
Nagyszalonta, 1915. március hó 8.

Rácz Gyula, Kegyes István,
egyházmegyei szá vevők.

(P. H.)

4. Elszámolás az 1914. II. félévi adósegélyekről.

Sorszám	Egyház neve	Adósegélye K	Adósegélye f	Levont tartozás K	Levont tartozás f	Elküldött összeg K	Elküldött összeg f	Jegyzet
	Ágya	924	36	217	20	707	16	
	Ant	643	94	126	60	517	34	
	Árpád	348	86	188	30	160	56	E. ker. levont 135·— K; E. m. lev. 34·54 K = 169·54 K
	Belényes	169	54	169	54	—	—	
5	Belényessonkolyos	381	21	60	90	320	31	
	Belényesujlak	662	26	110	80	551	46	
	Bélzerénd	374	44	65	40	309	04	
	Biharugra	560	05	202	70	357	35	
	Borossebes	315	24	138	80	176	44	E. ker. levont 85· K; E. m. lev. 79·70 K = 164·70 K
10	Csermő	343	30	164	70	178	60	
	Erdőgyarak	113	44	113	44	—	—	
	Átvitel	4836	64	1558	38	3278	26	

Sorszám	Egyház neve	Adósegélye		Levont tartozás		Elküldött összeg		Jegyzet
		K	f	K	f	K	f	
	Áthozat	4836	64	1558	38	8278	26	
	Erdőhegy	257	35	229	82	27	53	
	Feketegyarmat	700	83	238	88	461	95	
	Gyorok	364	18	61	40	302	78	
15	Kisnyégerfalva	62	63	28	80	33	83	
	Kispereg	583	43	203	40	380	03	
	Körösnagyharsány	285	37	148	80	136	57	
	Körösszegapáti	405	83	160	90	244	93	
	Köröstárkány	882	23	191	20	691	03	
20	Kötegyán	832	71	275	80	556	91	
	Mezőbaj	394	46	154	—	240	46	
	Mezősas	1000	69	180	—	820	69	
	Nagyszalonta	3156	46	1347	50	1808	96	
	Nagyzerénd	197	41	197	41	—	—	
25	Németpereg	150	18	24	50	125	68	
	Pankota	252	43	102	90	149	53	
	Radnalippa	609	55	91	80	517	75	
	Szentleányfalva	138	12	88	80	49	32	
	Szinte	140	89	18	80	122	09	
30	Tamáshida	401	14	112	70	288	44	
	Tenke	1053	59	246	40	807	19	
	Vadász	1079	08	176	—	903	08	
33	Várasfenes	868	03	146	60	721	43	
	Összesen	18653	23	5984	79	12668	44	

Geszt, 1915. március 4.

Szabó István,
e. m. pénztáros.

Ezen elszámolást megvizsgáltuk s okmányokkal igazoltnak találtuk.

Rácz Gyula, Kegyes István,
egyházmegyei számvevők.

(P. H.)

5. A pénztárnok által továbbitott pénzek.

Sorszám	A tétel kelte		A tétel tárgya	Bevétel		Kiadás	
	hó	nap		K	f	K	f
1	márc.	8	E. ker. pénztárnoktól missió segély I. félév .	850	—		
2	„	10	Missió segély Lengyel Imrének Rlippa . .			450	—
3	„	10	„ „ Szabó Józsefnek Bsebes . .			300	—
4	„	10	„ „ Kalas Ferencnek Mcséke . .			100	—
5	április	2	E. ker. pénzt.-tól missió segély I. félévi Erdőhegy	200	—		
6	„	26	„ „ tőkesegély Mcsékének . . .	8000	—		
7	junius	11	„ „ adósegély Bböszörménynek .	2029	74		
8	„	12	Adósegély Bböszörménynek			2029	74
9	„	20	E. ker. pénztártól adósegély Tenkének . .	658	33		
10	„	22	Adósegély Tenkének			658	33
11	julius	24	Tőkesegély Mcsékének			8000	—
12	aug.	6	E. ker. pénztártól adósegély 3 egyháznak .	1380	86		
13	„	6	„ „ rendes missiói segély II. félév	950	—		
14	„	6	„ „ lelkészi tőkeképző segélyek	490	—		
15	„	6	„ „ rendkivüli missiói segély .	1300	—		
16	„	10	Adósegély Árpádnak			450	—
17	„	10	„ Csermőnek			750	—
18	„	10	„ S. kereszturnak			180	86
19	„	10	Missiói segély Lengyel Imre Rlippa . . .			450	—
20	„	10	„ „ Szabó József Bsebes . . .			300	—
21	„	10	„ „ Bokor S. Erdőhegy I. ésI I. félévi			400	—
22	„	10	Lelk. tőkeképző segély Igyártó S. Bzerénd .			42	—
23	„	10	„ „ „ Kézy Ignác F.-tól .			98	—
24	„	10	„ „ „ Hunyady L. Gyorok			140	—
25	„	10	„ „ „ Kalas F. Bsonkolyos			140	—
26	„	10	„ „ „ Némethy S. Kszakál			70	—
27	okt.	18	E. ker. pénzt.-tól tőkesegély S kereszturnak	9900	—		
28	„	19	Tőkesegély S. kereszturnak			9900	—
29	„	29	Rendkivüli missiói segély mcsékei körnek .			700	—
30	„	29	„ „ „ ágyai „ .			100	—
31	„	26	„ „ „ belén esi „ .			100	—
32	„	39	„ „ „ peregi „ .			100	—
33	„	29	„ „ „ pankotai „ .			100	—
34	„	29	„ „ „ tenkei „ .			100	—
35	„	29	„ „ „ f. tóti „ .			50	—
36	„	29	„ „ „ vadászi „ .			50	—
37	„	29	Rendes államsegély Bugyi János Illye . . .			40	—
38	„	29	„ „ Szőke L. Illye			60	—
39	„	29	„ „ Tóth L Kjánosfalva .			50	—
40	„	29	„ „ Fogarassy B. Tőzmiske			120	—
41	„	29	„ „ „ „ Szapárliget			150	—
42	„	29	„ „ Szintének			200	—
43	„	29	„ „ Mremetének			90	—
44	„	29	„ „ Török P. Mcséke . .			50	—
45	nov.	17	E. ker. pénzt.-tól rendes államsegély . . .	760	—		
46	„	19	„ „ „ „ . . .	1206	—		
			Átvitel	27724	93	26518	93

Sorszám	A tétel kelte hó	nap	A tétel tárgya	Bevétel K	f	Kiadás K	f
			Áthozat	27724	93	26518	93
47	nov.	24	E. ker. pénzt.-tól Br. Baldács -jutalék . . .	102	—		
48	dec.	7	Államsegély lelk. g . int. pénzt.-nak B.-Ugra			1206	—
49	„	7	Br. Baldácsy-julalék „ „ „			102	—
			Összesen	27826	93	27826	93

Geszt, 1915. március 4.

Szabó István,
e. m. pénztárnok.

Ezen számadást megvizsgáltuk s okmányokkal igazoltnak találtuk.
Nagyszalonta, 1915. március 8.

Rácz Gyula, Kegyes István,
egyházmegyei számvevők.
(P. H.)

6. Hátralékok kimutatása.

Sorszám	Tartozik	Közig. költség K	f	Lelk. könyvt. díj K	f	Keblez. illeték K	f	E. m. nyomt. K	f	E. ker. kiadv. K	f	Kamat tart. K	f	Összesen K	f
1	Berekbószörmén . . .	101	61	40	—	4	54	3	05	26	—	—	—	175	20
2	Kisjenő	9	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	38
3	Simánd	1	74	—	—	—	—	—	—	—		—	—	1	74
4	Vajda Mihály	—	—	—	—	12	30	—	—	—	—	—	—	12	30
5	Ódody Sándor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72	—	72	—
6	Okány	71	40	10	—	—	—	—	—	10	—	—	—	91	40
7	Sarkadkeresztur . . .	28	42	10	—	—	—	—	—	10	—	—	—	48	42
8	Dabizs Ferenc	—	—	—	—	4	54	—	—	—	—	—	—	4	54
	Összesen	212	55	60	—	21	38	3	05	46	—	72	—	414	98

Geszt, 1915. március hó 4.

Szabó István,
e. m. pénztárnok.

Megvizsgáltuk és helyesnek találtuk.
Nagyszalonta, 1915. máreius 8.

Rácz Gyula, Kegyes István,
egyházmegyei számvevők.
(P. H.)

8. Az egyházmegyei közigazgatási költség kivetési tervezete 1915-re.

Sorszám	Az egyházközség neve	lélekszáma	közigazg. költsége K	f
	Ágya	1972	39	44
	l. e. Szinte	188	3	76
	f. e. Szapáryliget	88	1	76
	Ant	1066	21	32
5	Arad	8216	164	32
	Árpád	1473	29	6
	Belényes	944	18	88
	Belényessonkolyos	409	8	18
	f. e. Körösjánosfalva	308	6	16
10	f. e. Magyarcséke	375	7	50
	Belényesujlak	908	18	16
	Bélzerénd	454	9	08
	Berekböszörmény	3132	62	64
	Biharugra	1827	36	54
15	Borossebes	1188	23	76
	Csermő	597	11	94
	Erdőgyarak	1668	33	36
	Erdőhegy	1955	39	10
	f. e. Kisjenő	469	9	38
20	f. e. Simánd	87	1	74
	Feketegyarmat	1893	37	86
	Feketetót	331	6	68
	f. e. Feketegyőrös	58	1	16
	Geszt	1662	33	24
25	Gyanta	1562	31	24
	f. e. Bihardobrosd	143	2	86
	f. e. Kisháza	199	3	98
	f. e. Tenkeszéplak	100	2	—
	Gyorok	330	6	06
30	Kispereg	1750	35	—
	l. e. Németpereg	245	4	90
	f. e. Pécska	303	6	06
	Komádi	7172	143	44
	Körösnagyharsány	1288	25	76
35	Körösszakál	214	4	28
	Körösszegapáti	1199	23	98

Sorszám	Az egyházközség neve	lélekszáma	közigazg. költsége K	f
	Köröstárkány	1460	29	20
	l. e. Kisnyégerfalva . .	246	4	92
	Kötegyán	2558	51	16
40	Magyarhomorog	1206	24	12
	Magyarremete	869	17	38
	Mezőbaj	1256	25	12
	Mezőgyán	2023	40	46
	Mezősas	1600	32	—
45	Nagyszalonta	12771	255	42
	Nagyzerénd	2259	45	18
	Okány	3570	71	40
	Pankota	707	14	14
	f. e. Világos	122	2	44
50	Radnalippa	718	14	36
	Sarkad	8389	167	78
	Sarkadkeresztur	1421	28	42
	Szemlak	488	9	76
	Szentleányfalva	688	13	76
55	Tamáshida	927	18	54
	Tenke	2264	45	28
	Vadász	1392	27	84
	f. e. Simonyifalva . . .	255	5	10
	f. e. Talpas	141	2	82
60	Városfenes	1266	25	32
	Zsadány	2238	44	76
	Összesen	96610	1932	20

Geszt, 1915. március 8.

Szabó István,
e. m. pénztárnok.

Helyeseljük.
Nagyszalonta, 1915. május 8.

Rácz Gyula, Kegyes István,
egyházmegyei számvevők.

(P. H.)

13. Pénztáros beterjeszti egyházmegyénk 1915. évi költségelőirányzatát, mely szerint 4523 K. szükséglettel szemben 6538·53 K. fedezet igy remélhető pénztári maradványként 2015·53 K. mutatkozik.

Egyházmegyénk köygyülése az 1915. évi költségelőirányzatát elfogadja, azt jegyzőkönyvébe kinyomatja és irattárba helyezi el.

7. Költségelőirányzat az 1915. évre.

Sorszám	Megnevezés	Összeg K	f
	SZÜKSÉGLET.		
1	Lelkészi főjegyző tiszteletdíja	200	—
2	„ aljegyző „	60	—
3	Tanügyi bizottsági előadó tiszteletdíja . . .	60	—
4	Számvevőszéki előadó tiszteletdíja	60	—
5	Egyházmegyei közpénztárnok tiszteletdíja . .	500	=
6	Lelkészi számvevők tisztelet- s napidíjai . . .	115	—
7	Egyh. kerületi lelk. képviselők uti átalánya .	280	—
8	Egyházlátogató küldöttségek előfogati díja . .	402	—
9	Iskolalátogató küldöttségek előfogati díja . .	270	—
10	Egyházmegyei tisztviselők gyülési napidíjai .	300	—
11	E. m. tanitóképiselők gyülési napi s fuvardíjai	96	—
12	Tanügyi bizottsági tagok gyülési napidíjai . .	180	—
13	Vegyes napi- s fuvardíjak hivatalos alkalmakra	150	—
14	E. megyei gyülések jegyzőkönyveinek ára . .	1000	—
15	Irodai szükségletek s postaköltségek	150	—
16	Nagyváradi tanitóképzőnek fenntartói járulék .	400	—
17	Kalvineumnak évi segély	100	—
18	Előre nem láthatókra	200	—
	Összesen	4523	—
	FEDEZET.		
1	Számadási maradvány	2286	53
2	Közigazgatási államsegély	1990	—
3	F. évi közigazgatási költségekből	1800	—
4	Tűzkárbiztositási jutalékból	86	—
5	Keblezési illetékekből	50	—
6	Esperesi pecsétdijakból	60	—
7	600 K. tőke s 500 K. hadikölcsön kamatjából	66	—
8	Hátralékokból remélhető bevétel	200	—
	Összesen	6538	53

Fedezet	6538 K 53 f
Szükséglet	4523 K — f
Remélhető maradvány	2015 K 53 f

Geszt, 1915. március 8.

Szabó István,
e. m. pénztárnok.

Helyeseljük.

Nagyszalonta, 1915. március 8.

Rácz Gyula, Kegyes István,
egyházmegyei számvevők

(P. H.)

14. Szabó István egyházmegyénk közalapi pénzkezelője beterjeszti számadását az országos egyházi közalap javára 1914. évben befolyt járulékokról. Ezen számadást egyházmegyénk közalapi bizottsága 1915. febr. 1. napján Nagyszalontán tartott ülésében (1. szám) megvizsgálta, teljesen rendbenlevőnek találta, miért is a felmentést maga részéről megadta, a munkálatot pedig végső megerősités végett az egyetemes konvent közalapi végrehajtó bizottságához felterjesztette — Az egyházak járulékaikat 1914-ben is pontosan befizették.

(Lásd az „Elszámolást")

Egyházmegyénk közgyülése az 1914. évi közalapi számadást a közalapi bizottság jelentése alapján jóváhagyja, Szabó István pénztáros részére a felmentvényt elismerése és köszönete kifejezése mellett a szokásos fentartással megadja s az elszámolást jegyzőkönyvébe kinyomatja.

Egyházaink vezetőinek dicséretreméltó gondoskodását bizonyitja azon örvendetes tény, hogy hátralék egy egyháznál sem maradt fenn.

Tiszántuli egyházkerület.

ELSZÁ-

a magyar országos egyházi közalap és a Gusztáv Adolf

Sorszám	Az egyházközség neve	Hátralékok rovata							
		Hátralék 1913. év december 31-én		Hátralékból befizettetett a folyó évben		5% késed. kamat a hátralék után		Hátralék maradt 1913 december 31-én	
		K	f	K	f	K	f	K	f
1	Ágya	—	—	—	—	—	—	—	—
2	l. e. Szinte . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
3	f. e. Szapáryliget .	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Ant	—	—	—		—	—	—	—
5	Arad	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Árpád	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Belényes	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Belényessonkolyos .	—	—	—	—	—	—	—	—
9	f. e. Körösjánosfalva	—	—	—	—	—	—	—	—
10	f. e. Magyarcséke .	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Belényesujlak . .	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Bélzerénd	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Berekböszörmény .	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Biharugra	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Borossebes . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Csermő	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Erdőgyarak . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Erdőhegy	—	—	—	—	—	—	—	—
19	f. e. Kisjenő . . .	—	—		—	—	—	—	—
20	f. e. Simánd . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Feketegyarmat . .	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Feketetót	—	—	—	—	—	—	—	—
23	f. e. Feketegyörös	—	—	—	—	—	—	—	
24	Geszt	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gyanta	—	—	—	—	—	—	—	—
26	f. e. Bihardobrosd .	—	—	—	—	—	—	—	—
27	f. e. Kisháza . .	—	—	—	—	—	—	—	—
28	f. e. Tenkeszéplak	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Gyorok	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Kispereg	—	—	—	—		—	—	—
31	l. e. Németpereg .	—	—	—	—	—	—	—	—
32	f. e. Pécska . .	—	—	—	—	—	—	—	—

MOLÁS

egyesület javára az 1914. évben befolyt járulékokról.

Folyó évi járulékok rovata									
Az 1914. évre megállapított közalapi járulék		Folyó évi járulékból befizettetett a folyó évben		5% késed. kamat a f. év járulék után		Gusztáv Adolf perselypénz		Reformáció perselypénz	
K	f	K	f	K	f	K	f	K	f
157	76	157	76	—	—	2	—	—	—
15	04	15	04	—	—	4	—	—	—
7	04	7	04	—	—	—	—	—	—
85	28	85	28	—	—	—	70	—	30
657	28	657	28	—	—	15	47	9	24
117	84	117	84	—	—	3	08	1	—
75	52	75	52	—	—	1	—	1	—
32	72	32	72	—	—	—	30	—	20
24	64	24	64	—	—	—	—	—	—
30	—	30	—	—	—	—	—	—	—
72	64	72	64	—	—	—	36	—	80
36	32	36	32	—	—	2	—	—	—
250	56	250	56	—	—	3	34	2	03
146	16	146	16	—	—	2	40	1	98
95	04	95	04	—	—	—	—	—	—
47	76	47	76	—	—	3	—	2	—
133	44	133	44		—	1	—	1	—
156	40	156	40	—	—	1	40	1	—
37	52	37	52	—	32	—	—	—	—
6	96	6	96	—	06	—	—	—	—
151	44	151	44	—	—	—	—	—	—
18	32	18	32	—	—	—	—	—	—
13	04	13	04	—	—	—	—	—	—
132	96	132	96	—	—	1	—	1	—
124	96	124	96	—	—	1	—	1	—
11	44	11	44	—	—	—	—	—	—
15	92	15	92	—	—	—	—	—	—
8	—	8	—	—	08	—	—	—	—
26	40	26	40	—	—	1	26	—	86
140	—	140	—	—	—	2	—	—	—
19	60	19	60	—	—	—	—	—	—
24	24	24	24	—	20	—	—	—	—

Sorszám	Az egyházközség neve	Hátralékok rovata							
		Hátralék 1913. év december 31-én		Hátralékból befizettetett a f lyó évben		5% késed. kamat a hátralék után		Háralék maradt 1913 december 31 én	
		K	f	K	f	K	f	K	f
33	Komádi	—	—	—	—	—	—	—	—
44	Körösnagyharsány .	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Körösszakál . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Körösszegapáti . .	—	—	—	—	—	—	—	—
37	Köröstárkány . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Kisnyégerfalva . .	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Kötegyán	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Magyarhomorog . .	—	—	—	—	—	—	—	—
41	Magyarremete . .	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Mezőbaj	—	—	—	—	—	—	—	—
43	Mezőgyán	—	—	—	—	—	—	—	—
44	Mezősas	—	—	—	—	—	—	—	—
45	Nagyszalonta . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
46	Nagyzerénd . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Okány	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Pankota	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Radnalippa . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Sarkad	—	—	—	—	—	—	—	—
51	Sarkadkeresztur . .	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Szemlak	—	—	—	—	—	—	—	—
53	Szentleányfalva . .	—	—	—	—	—	—	—	—
54	Tamáshida . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Tenke	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Vadász	—	—	—	—	—	—	—	—
57	f. e. Simonyifalva .	—	—	—	—	—	—	—	—
58	f. e. Talpas . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Várasfenes	—	—	—	—	—	—	—	—
60	Zsadány	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—

* Ezen 90 K 82 fill. Gusztáv A. egyl. perselypénz az 1913. és 1914. hitelintézet nov. 10-én kelt elismervénye szerint elkönyvelt 41 K 65 f a 38. sorszám 12. rovatában a nagyszalontai egyházmegye javára nincs adja a 90 K 82 fillér

Folyó évi hátralékok rovata								Reformációi perselypénz	
Az 1914. évre megállapitott közalapi járulék		Folyó évi járulékból befizettetett a folyó évben		5% késed. kamat a f. év járulék után		Gusztáv Adolf perselypénz			
K	f	K	f	K	f	K	f	K	f
573	76	573	76	—	—	—	98	1	59
103	04	103	04	—	—	3	58	2	06
17	12	17	12	—	—	1	50	—	50
95	92	95	92	—	—	3	—	1	—
116	80	116	80	—	—	1	90	1	—
19	68	19	68	—	—	—	—	—	
204	64	204	64	—	—	—	—	3	—
96	48	96	48	—	—	—	—	—	—
69	52	69	52	—	—	2	—	1	—
100	48	100	8	—	—	—	—	—	—
161	84	161	84	1	36	—	—	—	—
128	—	128	—	—	—	—		—	—
1021	68	1021	68	—	—	14	77	8	30
180	72	180	72	—	—	—	—	—	—
285	60	285	60	2	38	—	78	—	—
66	32	66	32	—	—	1	—	—	—
57	44	57	44	—	—	2	—	1	—
671	12	671	12	—	—	3	83	2	73
113	68	113	68	—	96	—	—	—	—
39	04	39	04	—	—	1	95	1	59
55	04	55	04	—	—	4	—	2	—
74	16	74	16	—	—	—	—	—	—
181	12	181	12	—	—	2	22	2	80
111	36	111	36	—	—	—	—	—	—
20	40	20	40	—	—	—	—	—	—
11	28	11	28	—	—	—	—	—	—
101	28	101	28	—	—	1	—	1	—
179	04	179	04	—	75	1	—	—	—
7728	80	7728	80	6	11	90	82	*52	98

évre való, mert az 1913. nov. 6-án általam felküldött s a Magyar Föld-G. A. perselypénz az 1914. májusi konventi legyzőkönyv 297 oldalán kimutatva, ezen összeg az 1914. évben gyült 49 K 17 fillérrel együtt G. A. perselypénzt.

Összesítés.

Sorszám	Bevétel	Összeg K	Összeg f	Sorszám	Kiadás	Összeg K	Összeg f
1	Közalapi járulékból . .	7728	80	1	Küldemények a Magy. Földhit. int. 1913 nov. 6. napján	41	65
2	Késedelmi kamatból . .	6	11	2	1914 nov. 3. „	46	11
3	Gusztáv A. perselypénz	90	82	3	1914 nov. 12. „	6947	50
4	Reformációi „	52	98	4	1914 nov. 13. „	11	28
				5	1914 nov. 27. „	182	65
				6	1914 dec. 23. „	243	84
				7	1914 dec. 23. „	3	06
				8	1914 dec. 26. „	402	62
	Összes bevétel	7878	71		Összes kiadás	7878	71

Kelt Geszt, 1915. évi január 26

Szabó István,
református lelkész, e. m. közalapi pénzkezelő.

(P. H)

Ezen 3 példányban kiállított elszámolást megvizsgálta s azt a számadási okmányokkal egyezőnek s rendbenlevőnek találta

1915 évi február hó 1-ső napján

a nagyszalontai református egyházmegye közalapi bizottsága:

Szabó Lajos,
bizottsági jegyző.

(P. H.)

Balog Ambrus.
esperes, elnök.

Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán,
bizottsági tagok.

—1915.

Jóváhagyta a magyar országos református egyházi közalap végrehajtó bizottsága.

Budapest, 1915.

15. Szabó István közalapi pénztáros beterjeszti az országos egyházi közalap 1915. évi járulékairól készitett kimutatást, melyet pénztáros a 30—1914. sz. konventi határozat 4. pontjában elfogadott s kötelezővé tett nyomtatványon készitett.

A 15—1914. sz. egyházmegyei jegyzőkönyvben közétett 1914. évi járulékkimutatás és az 1914. évi kimutatás között külömbség a végső eredmény tekintetében nincsen, mert mindenikben 96,610 lélek 8 fillérrel számitva 7728·80 K. a közalapi kirótt évijárulék.

Alaki tekintetben a mostani kirovás és a mult évi között a következő eltérés van:

1. Az 1910. évi népszámlálás közé tett demográfiai adatok alapján azokat a községeket is felvette a kimutatásba, ahol reformátusok nincsenek.

2. Feketegyöröst fiókegyház gyanánt önállóan vette fel. Feketetóthoz, ahova, a mult évben Feketegyörös volt felvéve, ez évben csak Feketebátor szórványt s annak lélekszámát vette fel.

3. Világos fiókegyház lett, mit a 110—1914. sz. egyházkerületi határozat megerősitett, igy tehát világost a Pankotához tartozó szórványok közül kikapcsolta és egyenesen Világosra, mint fiók egyházra róvta ki 112 lélek után az 1915. évi közalapi járulékot.

Mindezen változtatások a szabatosság, világosság, és jó rend érdekében a valóságnak megfelelő módon történtek.

Az egyházmegyei közalapi bizottság az 1915. évi járulékkimutatást átvizsgálta, jóváhagyta és azt két egyező példányban a tiszántuli egyházkerület elnöksége utján a közalapi Végrehajtó Bizottsághoz felterjesztette.

Végül Balog Ambrus volt esperes bejelenti, hogy a közalapi bizottságban elfoglalt tagsági állásáról lemond.

Egyházmegyénk közgűlése az 1915. évre szóló közalapi járulék kimutatást az egyházmegyei közalapi bizottság jelentése alapján a maga részéről is jóváhagyja.

Felhivja az egyházakat, hogy az 1915. évre szóló járulékokat reform. emlékünnepi perselypénzzel együtt f. é. november hó 1-ig Szabó István egyházmegyei pénztároshoz (Geszt) fizessék be.

Figyelmezteti az egyházak vezetőit, hogy a november 1-ig be nem fizetett járulékok után 5%-os kamat jár és a dec. 20 után érkező befizetéseket csak a következő évben számolja el a pénztáros.

Az egyházmegyei közalapi bizottságba 1 évre Böszörményi Lajos esperes elnöklete alatt Balog Ambrust és Balog Elek dr.-t rendes, Hadházy Kálmánt póttagnak és Szabó Lajost jegyzőnek megválasztja.

Tiszántuli egyházkerület.

Magyar Országos Refor-

Járulék-kimutatás

Az egyházközség sorszáma	neve és jellege		szórványainak sorszáma	szórványainak neve	Az egyházközség v. szórványainak lélekszáma
1	Ágya a. e.				1845
			1	Kerülős	11
			2	Tőzmiske	116
2	Szinte l. e.				188
3	Szapáryliget f. e.				88
4	Ant a. e.				1066
5	Arad a. e.				7422
		Aradmegyéből	1	Kürtös	144
			2	Mikelaka	260
			3	Nagyiratos	38
			4	Nagyvarjas	41
			5	Öthalom	16
			6	Zsigmondháza	79
		Temesmegyéből	7	Angyalkút	—
			8	Féregyháza	11
			9	Fönlak	7
			10	Kisszentmiklós	64
			11	Munár	1
			12	Németság	14
			13	Németszentpéter	11
			14	Réthát	—
			15	Székesút	3
			16	Szépfalu	10
			17	Temesfüves	10
			18	Temesfüzkut	4
			19	Temeskeresztes	4
			20	Temesnagyfalu	1
			21	Újarad	54
			22	Újbodrog	7
			23	Zádorlak	15
6	Árpád				1473
7	Belényes a. e.				795

málus Egyházi Közalapi

az 1915. évre.

Az egyházközség és szórványainak együttes lélek-száma	Hátralék vagy túlfizetés az előző év végén		Folyó évi közalapi járulék		Jegyzet
	K	f	K	f	
1972			157	76	
188			15	04	
88			7	04	
1066			85	28	
8216			657	28	
1473			117	84	

Az egyházközség				Az egyházközség v szórványainak lélekszáma
sorszáma	neve és jellege	szórványainak sorszáma	szórványainak neve	
		1	Biharlonka	72
		2	Rézbánya	7
		3	Vaskóh	70
8	Belényessonk. a. e.			409
9	Körösjánosfalva f. e.			308
10	Magyarcséke e. f			375
11	Belényesujlak a. e.			908
12	Bélzerénd a. e.			454
13	Bböszörmény a. e.			3018
		1	Körösszeg	75
		2	Vizesgyán	39
14	Biharugra a. e.			1827
15	Borossebes a. e.			383
		1	Ácsfalva	8
		2	Áldófalva	10
		3	Alsószakács	5
		4	Baltfalva	—
		5	Barza	13
		6	Bajnokfalva	6
		7	Bél	164
		8	Bokszeg	73
		9	Bonczafalva	16
		10	Borosberend	10
		11	Borosjenő	232
		12	Dancsfalva	—
		13	Décse	2
		14	Dézna	49
		15	Gósd	4
		16	Háromalmás	8
		17	Hévizkáránd	1
		18	Honczér	8
		19	Honcztő	84
		20	Jószáshely	4
		21	Kertes	4
		22	Kőkaró	11
		23	Köröskocsoba	2

Az egyházközség és szórványainak együttes lélekszáma	Hátralék vagy tulfizetés az előző év végén		Folyó évi közalapi járulék		Jegyzet
	K	f	K	f	
944			75	52	
409			32	72	
308			24	64	
375			30	—	
908			72	64	
454			36	32	
3132			250	56	
1827			146	16	

Az egyházközség				Az egyházközség v. szórványainak lélekszáma
sorszáma	neve és jellege	szórványainak sorszáma	szórványainak neve	
		24	Köved	6
		25	Márkaszék (Bél)	5
		26	Menyháza	12
		27	Monyoró	4
		28	Parázs	10
		29	Repszeg	20
		30	Zarándhodos	20
		31	Zombrád	9
		32	Zöldes	5
				369
16	Csermő a. e.			
		1	Alsóbarakony	11
		2	Garba	46
		3	Seprős	164
		4	Somoskeszi	7
				1377
17	Erdőgyarak a. e.			
		1	Illye	203
		2	Irtás	—
		3	Vadászpuszta	88
				1423
18	Erdőhegy a. e.			
		1	Elek	107
		2	Köröscsente	33
		3	Medgyesegyháza	111
		4	Nadab	136
		5	Ottlaka	20
		6	Sikló	55
		7	Székudvar	43
		8	Zaránd	27
				469
19	Kisjenő f. e.			87
20	Simánd f. e.			1893
21	Feketegyarmat a. e.			229
22	Feketetót a. e.			
		1	Feketebátor	105
				58
23	Feketegyőrös f. e.			1454
24	Geszt a. e.			
		1	Atyás	16
		2	Cséffa	111
		3	Marciháza	81

Az egyházközség és szórványainak együttes lélekszáma	Hátralék vagy tulfizetés az előző év végén		Folyó évi közalapi járulék		Jegyzet
	K	f	K	f	
1188			95	04	
597			47	76	
1668			133	44	
1955			156	40	
469			37	52	
87			6	96	
1893			151	44	
334			26	72	
58			4	64	
1662			132	96	

Az egyházközség sorszáma	neve és jellege	szórványainak sorszáma	szórványainak neve	Az egyházközség v. szórványainak lélekszáma
25	Gyanta a. e.			1433
		1	Alsótopa	3
		2	Cseszvára	9
		3	Dusafalva	20
		4	Farkaspatak	9
		5	Kisdombró	4
		6	Petegd	12
		7	Pusztahollód	29
		8	Szombatság	37
		9	Tőrpefalva	3
		10	Venter	3
26	Bihardobrosd f. e.			143
27	Kisháza f. e.			199
28	Tenkeszéplak f. e.			100
29	Gyorok a. e.			272
		1	Aradkövi	9
		2	Kovászi	26
		3	Maroscsicsér	1
		4	Ménes	8
		5	Mondorlak	9
		6	Szabadhely	5
30	Kispereg a. e.			1750
31	Németpereg l. e.			245
32	Pécska f. e.			303
33	Komádi a. e.			7172
34	Knagyharsány a. e.			1288
35	Körösszakál a. e.			214
36	Körösszegapáti a. e.			1199
37	Köröstárkány a. e.			1420
		1	Drágánfalva	6
		2	Kisszedres	28
		3	Tárkányka	—
		4	Tatárfalva	6
38	Kisnyégerfalva l. e.			246
39	Kötegyán a. e.			2558
40	M.-homorog a. e.			1206
41	Magyarremete a. e.			848
		1	Kosgyán	6
		2	Mérged	15

Az egyházközség és szórványainak együttes lélek-száma	Hátralék vagy tulfizetés az előző év végén		Folyó évi közalapi járulék		Jegyzet
	K	f	K	f	
1562			124	96	
143			11	44	
199			15	92	
100			8	—	
330			26	40	
1750			140	—	
245			19	60	
303			24	24	
7172			573	76	
1288			103	04	
214			17	12	
1199			95	92	
1460			116	80	
246			19	68	
2558			204	64	
1206			96	48	
869			69	52	

Az egyházközség				Az egyházközség v. szórványainak lélekszáma
sorszáma	neve és jellege	szórványainak sorszáma	szórványainak neve	
42	Mezőbaj a. e.			1256
43	Mezőgyán a. e.			2023
44	Mezősas a. e.			1600
45	Nagyszalonta a. e.			12409
		1	Jánosd	70
		2	Madarász	53
		3	Oláhomorog	138
		4	Tulka	101
46	Nagyzerénd a. e.			2259
47	Okány a. e.			3570
48	Pankota a. e.			372
		1	Almásegres	3
		2	Alménes	2
		3	Csigérszőllős	19
		4	Dezsőháza	3
		5	Doroszlófalva	9
		6	Erdőskerek	10
		7	Felménes	1
		8	Feltót	22
		9	Galsa	20
		10	Kávna	4
		11	Kurtakér	6
		12	Lugozó	—
		13	Magyarád	25
		14	Marót	6
		15	Muszka	9
		16	Ószentanna	11
		17	Selénd	43
		18	Sikula	49
		19	Tornova	24
		20	Újárkos	20
		21	Újszentanna	42
		22	Zarándnádas	8
49	Világos f. e.			122
50	Radnalippa a. e.			274
	Aradmegyéből	1	Áldásos	—
		2	Alsódombró	1
		3	Alsóköves	6
		4	Bátyafalva	14

Az egyházközség és szórványainak együttes lélekszáma	Hátralék vagy tulfizetés az előző év végén		Folyó évi közalapi járnlék		Jegyzet
	K	f	K	f	
1256			100	48	
2023			161	84	
1600			128	—	
12771			1021	68	
2259			180	72	
3570			285	60	
707			56	56	
122			9	76	

Az egyházközség				Az egyházközség v. szórványainak lélekszáma
sorszáma	neve és jellege	szórványainak sorszáma	szórványainak neve	
		5	Farkasháza	—
		6	Felsőköves	—
		7	Garassa	2
		8	Gyulató	12
		9	Iltő	2
		10	Kalodva	—
		11	Kisbaja	4
		12	Konop	24
		13	Mácsa	73
		14	Marosborsa	48
		15	Maroshollód	—
		16	Maroskapronca	2
		17	Marosmonyoró	—
		18	Marospetres	12
		19	Marosszeletne	—
		20	Marosszalatna	—
		21	Milova	1
		22	Óborsa	—
		23	Odvas	8
		24	Ópálos	59
		25	Pernyefalva	—
		26	Rósa	—
		27	Soborsin	71
		28	Solymosvár	6
		29	Szentmárton	10
		30	Szarvaság	—
		31	Temesd	—
		32	Tok	1
		33	Tótvárad	6
		34	Torjás	3
		35	Újpálos	—
		36	Vám	—
		37	Beletháza	—
		38	Bükhegy	—
		39	Cseralja	—
		40	Dorgos	1
		41	Kisgye	1
		42	Kisrékas	—
		43	Krimárvára	3

Aradmegyéből

Temesmegyéből

Az egyházközség és szórványainak együttes lélekszáma	Hátralék vagy tulfizetés az előző év végén		Folyó évi közalapi járulék		Jegyzet
	K	f	K	f	

Az egyházközség sorszáma	Az egyházközség neve és jellege	szórványainak sorszáma	szórványainak neve	Az egyházközség v. szórványainak lélekszáma
	Temesmegyéből	44	Lábas	1
		45	Lippakékes	—
		46	Lippakeszi	2
		47	Marosaszó	—
		48	Maroseperjes	1
		49	Máslak	2
		50	Mészdorgas	—
		51	Németremete	8
		52	Pétercse	—
		53	Rigósfürdő	1
		54	Saroltavár	3
		55	Sistarócz	3
		56	Temeshidegkút	1
		57	Temesillésd	11
		58	Temeskomját	9
		59	Temeskövesd	—
		60	Temesszékás	4
		61	Temesújfalu	13
		62	Vizma	14
		63	Zábrány	1
51	Sarkad a. e.			8316
		1	Méhkerék	73
52	Sarkadkeresztur a. e.			1309
		1	Meggyespuszta	112
53	Szemlak a. e.			488
54	Szentleányfalva a. e.			545
		1	Fakert	121
		2	Újpanád	3
		3	Zimándköz	8
		4	Zimándujfalu	11
55	Tamáshida a. e.			927
56	Tenke a. e.			2033
		1	Alsókocsoba	10
		2	Bélárkos	3
		3	Bélegregy	2
		4	Bélfenyér	28
		5	Bélkalocsa	15
		6	Bélkirálymező	17
		7	Bélnagymaros	1

Az egyházközség és szórványainak együttes lélekszáma	Hátralék vagy tulfizetés az előző év végén		Folyó évi közalapi járulék		Jegyzet
	K	f	K	f	
718			57	44	
8389			671	12	
1421			113	68	
488			39	04	
688			55	04	
927			74	16	

Az egyházközség				Az egyházközség v. szórványainak lélekszáma
sorszáma	neve és jellege	szórványainak sorszáma	szórványainak neve	
		8	Benyefalva	—
		9	Biharhoszúaszó	3
		10	Kávásd	14
		11	Kománfalva	2
		12	Körösmart	12
		13	Magyargyepes	10
		14	Méhellő	—
		15	Miklóirtás	9
		16	Nagykáránd	—
		17	Oláhgyepes	—
		18	Olcsa	6
		19	Ökrös	22
		20	Pusztahodos	1
		21	Rózsafalva	1
		22	Sajád	2
		23	Székelytelek	17
		24	Tagadómedgyes	7
		25	Tenkegörbed	31
		26	Tenkemocsár	16
		27	Vasand	2
57	Vadász a. e.			1380
		1	Apáti	12
58	Simonyifalva f. e.			255
59	Talpas f. e.			141
60	Várasfenes a. e.			1266
61	Zsadány a. f.			2238
			Összesen	96610

Kelt Geszt, 1915. január 26.

(P.

89—1915 sz.

Jóváhagyta a nagyszalontai egyházmegyei közalapi bizottság a

Az egyházközség és szórványainak együttes lélekszáma	Hátralék vagy tulfizetés az előző év végén		Folyó évi közalapi járulék		Jegyzet
	K	f	K	f	
2264			181	12	
1392			111	36	
255			20	0	
141			11	28	
1266			101	28	
2238			179	04	
96610			7728	80	

Szabó István,
egyházmegyei közalapi kezelő.

H.)

következő összegekkel:

Mult évi hátralék	— K — f
Folyó évi járulék	7728 K 80 f
Együtt	7728 K 80 f

Nagyszalonta, 1915. február 1.

Böszörményi Lajos,
bizottsági jegyző.

Balog Ambrus,
esperes. biz. elnök.

(P. H.)

16. Egyházmegyénk nyugdijbizottsága beterjeszti Nagy Imre lelkészgyámintézeti pénztárnoknak az országos református lelkészi nyugdij- özvegyárva gyámintézet pénztárába az 1914. évben befolyt, illetőleg beszolgáltatott járulékokról és adományokról összeállitott számadását, melyet a nyugdijbizottság 1915. évi január hó 28. napján megvizsgált s azt a törzskönyv adataival és egyéb okmányokkal egyezőnek rendben levőnek találta, az országos református lelkészi nyugdij- és özvegyárva gyámintézeti bizottság pedig f. évi március hó 15. napján 940. sz alatt jóváhagyta.

Egyházmegyei közgyűlésünk ezen számadást a nyugdijbizottság jelentése alapján jóváhagyja; Nagy Imre pénztárnok részére a felmentést elismerésének kifejezése, de a szokásos óvás mellett megadja; a számadás tabellájának záró tételeit a kövekezőkben teszi közzé:

I.

Összes tartozás	18112	Korona	74 fillér.
Összes befizetés	13568	„	71 „
Hátralékba maradt	4544	Korona	03 fillér.

II.

Összes befizetés	13568	Korona	71 fillér.
Perselypénz	47	„	60 „
Befizetés főösszege	13616	Korona	31 fillér,

mely összeget a pénztárnok a következő részletekben küldött el a Magyar Földhitelintézet pénztárába:

1.	1914.	január 27-én 3878.	számú nyugta szerint . .	620 K 01 f
2.	„	február 6-án 5144.	„ „ . .	3419 K 57 f
3.	„	„ 26-án 7015.	„ „ . .	172 K 88 f
4.	„	május 28-án 17362.	„ „ . .	26 K 69 f

5.	1914. aug. 7-én	25303. számu	nyugta szerint	. .	678 K 46 f
6.	„ „ 12-én	25971.	„ „	. .	6064 K 71 f
7.	„ szept. 11-én	28601.	„ „	. .	283 K 01 f
8.	„ okt. 22 és 27-én	3291 és 33284	„ „	. .	1034 K 52 f
9.	„ nov. 9-én	35674.	„ „	. .	886 K 37 f
10.	„ dec. 15-én	39629.	„ „	. .	186 K 29 f
11.	„ „ 21-én	40038.	„ „	. .	108 K 64 f
12.	„ „ 29-én	41109.	„ „	. .	55 K 16 f
13.	„ „ 30-án	41190.	„ „	. .	80 K — f
			Összesen	. . . .	13616 K 31 f

17. Olvassuk a lelkészi gyámintézet választmányának Nagyszalontán 1914. évi november hó 19. napján tartott ülése jegyzőkönyvéből a következő határozatot: „1. szám. Elnök a választmány minden tagja által ismert azon körülményre tekintettel, hogy a m. kir. kormány a birodalomra zudult háboru költségei fedezésére 6%-os járakdékkölcsön (hadi kölcsön) kötvényeket bocsájtott ki, a melyekre nézve a vonatkozó aláirási felhivásokban kitett jegyzési határidő november hó 23-án lejár, inditványozza, hogy a gyámintézet is vegye ki részét abból az áldozatkészségből, melyet a hadi állapot e nehéz napjaiban a haza minden egyes polgárától, épugy az egyesületektől joggal elvárhat s jegyezen a hadi kölcsönből 10,000 korona névértékü járadékkötvényt és pedig, mivel a gyámintézetnek a 10,929 korona 97 fillér ez idő szerinti takarék pénztári betétjéből f. évi december hó 20-án az özvegyek és árvák osztaléka kiadhatása céljából 2500 koronára szüksége van, a betétből járadékkötvénynek csak 25%-át fedezze, 75%-ra nézve pedig lombardirozást vegyen igénybe. Bejelenti még, hogy Gróf Tísza István választmányi tag a tőle vett levél szerint a m. kir. járadékkölcsönből 10,000 korona jegyzéséhez hozzájárul.

A választmány az elnök javaslatát egyhangulag elfogadja, az 1914. évi 6%-os magyar királyi adómentes állami járadékkölcsön (hadi kölcsön kötvényeiből és pedig a zárolt darabokból 10,000 koronát azaz tizezer koronát jegyez, ennek 25%-át takarékpénztári betétjéből kiveszi, készpénzben befizeti s a nagyszalontai takarékpénztár utján 7500 korona erejéig lombard hitelt veszen igénybe a jegyzéssel s a kötvények lombardirozásával járó aláirásokra einökhelyettes Böszörményi Lajos nagyszalontai református lelkészt meghatalmazza. Jelen határozatát szives hozzájárulás végett a nagyszalontai református eggyházmegyei közgyülésre felterjeszteni rendeli. Kmf. Böszörményi Lajos elnökheiyettes, Hadházy Kálmán jegyző.“

A lekészi gyámintézeti választmány hazafias eljárása

elismerő tudomásul szolgál és azt egyházmegyénk közgyűlése teljes egészében jóváhagyja.

18. Egyházmegyei lelkészgyámintézetünk választmánya beterjeszti 1915. évi március 23-án Nagyszalontán tartott ülése jegyzőkönyvének 2. sz. határozatát, melyből kitünik, hogy felülvizsgálta Nagy Imre pénztárnoknak 1914. évi számadását, miután azt előzőleg már Kolámbán Áron számvevő a helyszinén tételről-tételre átnézte, tudomásul vette a Hadházy Kálmán jogtudó által tett azon jelentést is, mely szerint a gyámintézet értékeit Kolumbán Áron számvevővel együtt a helyszinén egyébként számbavette s a legpéldásabb rendben megtalálta. Megvizsgálta a választmány a pénztárnok kezéhez a mult év folyamán érkezett kölcsönkötvényeket, bekebelezési végzéseket és számba vette a gyámintézet takarékpénztári kezelés alatt lévő tőkéit; nyilvántartja egyuttal a Nagy Karolina alapitványt is, melynek kamataiból Sipos Róza 25 koronát nyert a f. évben is. A választmány a számadást pontosan vezetettnek, minden tételében helyesnek s okmányokkal igzoltnak találta, miért is a pénztárnok részére a felmentést elismerése kifejezésével, de a szokásos fenntartással, megadni javasolja.

Egyházmegyénk közgyűlése a gyámintézeti választmány jelentését tudomásul veszi, Nagy Imre számadását elfogadja, jóváhagyja és részére a felmentést elismerésének kifejezése mellett, de a szokásos fenntartással megadja; jóváhagyott számadását a hátralékosok és a tagdijak kimutatásával együtt jegyzőkönyvében közzé teszi.

Számadás

a Nagyszalontai Református Egyházmegye Lelkészgyámintézeti pénztáráról az 1914. évi január 1-től december 31-ig.

Sorszám	A tétel megnevezése	Egyes összeg		Főösszeg	
		K	f	K	f
	I. Tényleges vagyon.				
	A) Bevétel.				
1	1913. december 31-én volt a pénztár tényleges állapota kötvényekben, takarékpénztári betétben és készpénzben			205608	22
2	Ehhez jött 1914. január 1-től — december 31-ig				
	a) folyó évi kamatokból	12328	30		
	b) régibb kamatokból	2246	66		

Sorszám	A tétel megnevezése	Egyes összeg K	f	Főösszeg K	f
	c) 1914 évi tagdijból és orsz. nyugdij-járulékokból	9249	98		
	d) régibb „ „ „ „ „	4232	88		
	e) önkéntes adományokból s ebben kiosztás végett küldött nyug- és gyámdijak korpótlék	30323	86		
	f) késedelmi kamatokból	461	06	58842	74
	Összes tényleges bevétel . .			264450	96
	B) Kiadás.				
1	Gyámdijak 1915 évről özv. Bihari Istvánnénak	300	—		
2	„ „ „ „ Kincses Pálnénak .	450	—		
3	„ „ „ „ Szaniszló Gábornénak	450	—		
4	„ „ „ „ Pápay Lajosnénak .	450	—		
5	„ „ „ „ Kiss Györgynének .	300	—		
6	„ „ „ „ Szilágyi Sádornénak	300	—		
7	„ „ „ Szilágyi Máriának .	12	50		
8	„ „ „ „ Nagy Sándornénak	600			
9	„ „ „ „ Tabajdy Lajosnénak (gyámdijának 2-ik fél évi részét 1915 évben vette fel)	300	—		
10	„ „ „ „ Sipos Rózának	150	—		
11	„ „ „ „ Bernáth Lajosnénak . .	600	—		
12	„ „ „ „ Bernáth Eleknek . . .	150	—		
13	Gyámdijak 1914 évről: Bernáth Sándornak	150	—		
14	„ „ „ özv. Hajdu Eleknének .	600	—		
15	„ „ „ Hajdu Teréznek .	150	—		
16	„ „ „ özv. Csiha Mártonnénak	600	—		
17	„ „ „ „ Tóth Jánosnénak .	300	—		
18	„ „ „ „ Gerőcz Lajosnénak	600	—		
19	A Nagy Karolina-alapból Sipos Rózának . . .	25	—		
20	Országos gyám- és nyugdijak a jogosultaknak	12893	—		
21	Orsz. gyám. és nyugdij intézet járulékok a M. Földhitelintézetnek	13616	31		
22	Lelkészi korpótlék a jogosultaknak	15936	83		
23	Nagyváradi tanitóképzőnek	300	—		
24	Kálvineumnak	100	—		
25	Kézbesitőknek	65	—		
26	Irodai átalányra	100	—		
27	Pénztárnok fizetésére	1500	—		
28	Ügyésznek tiszteletdij	300	—		
29	Számvevőnek tiszteletdij	100	—		
30	Hadi kölcsönre	2550	—		
31	Csek- számlára	100	—		
32	Vegyes kiadások (napidij, fuvardij, portó stb.) .	513	55	54562	19
	Levonva a kiadást a bevételből, lesz a pénztár tényleges állapota 1914. december 31-én . .			209888	77
	Mely összeg következőleg van elhelyezve:				
1	Kötvényekben 8, 7, 7½, 6, 6½ %-ra	200167	49		
2	Takarékpénztári betétben 5%-ra	6644	97		
3	Készpénz	3076	31	209888	77

Sorszám	A tétel megnevezése	Egyes összeg K	Egyes összeg f	Főösszeg K	Főösszeg f
	II. Hátralék-követelések.				
1	1914 évi kamat	2746	61		
2	Régibb kamat	774	70		
3	1914 évi tagdij	154	—		
4	Régibb tagdij	210	—		
5	Késedelmi kamat	242	48	4127	79
	Lesz az összes vagyon-állag 1914 december 31-én			214016	56
	1913. december 31-én volt az összes vagyon-állag			208991	23
	Az 1914 évi szaporulat			5025	33
	III. Hadi kölcsön			2550	—
	IV. Postatakarépénztári betét			100	—
	V. Nagy Karolina alap			776	20
	Összesen			8451	53

Kelt Biharugrán, 1914. december 31.

Nagy Imre,
lelkészgyámintézeti pénztárnok.

Kimutatás

a Nagyszalontai Református Egyházmegyei Lelkészi Gyámintézet pénztárába 1914. és előző évekről tagdij-, tőkekamat-, Országos Református Lelkészi Nyug- és Gyámintézeti járálékhátralékok cimen 1915. március 23-ig benem folyt hátrálék tartozásokról:

Sorszám	Hátralékos neve és lakhelye	Eg házmegyei tagdij h. K	Eg házmegyei tagdij h. f	Orsz. ny. és gy. i. jár. h. K	Orsz. ny. és gy. i. jár. h. f	Tőke kamat hátralék K	Tőke kamat hátralék f	Jegyzet
1	Kócsa Károly Pankota . . .			137	28	6	96	
2	M. Kincses Károly Okány . .					64	80	
3	Szilágyi Péter Tamáshida . .					23	72	
4	Tamáshidai ref. egyház . . .					28	60	
5	Balogh Bálintné K. n. Harsány					—	42	
6	Csordás Gábor Tamáshida . .					4	16	
7	Márton Imréné Bihar-Ugra . .					16	80	
8	Milotai Ferenc Tamáshida . .					17	60	

És a befizetés napjáig esedékes késedelmi kamatok

Sorszám	Hátralékos neve és lakhelye	Egyházmegyei tagdíj h. K	f	Orsz. ny. és gy. i. jár. h. K	f	Tőke kamat hátralék K	f	Jegyzet
9	Molnár István Tamáshida . .					—	10	
10	I. Varga Béni Okány . . .					14	56	
11	P. Székely Gábor Okány . .					16	96	
12	Sz. Kincses Gergely Okány .					38	88	
13	Váczi Dezső Köveskál . . .	252	—			3	20	
14	Patócs Róza Nagyszalonta . .					—	12	
15	Bokor Sándor Erdőhegy . .			410	98			
16	Ónody Sándor Mezőgyán . .	1	64					
17	Pokoly József Debrecen . .	42	—					
18	Berthlendy Sándor Váncsod .	28	—					
19	Elek Sándor Okány · . . .			1371	64			
20	Kovács Józsefné Bihar-Ugra .					10	—	
21	Dandé Sándor Mezőbajj . .					21	64	
22	Fazekas András S.-Keresztur .					42	31	
23	Szijjártó Sándor Árpád . . .					8	80	
24	Csige Testvérek Nagyszalonta					131	71	
25	Csete Sándor Székelyhid . .					182	26	
26	özv. Hegedüs Andrásné M. bajj					89	86	
27	Király Jánosné Mezőbajj . .					20	39	
28	Nagy Lajos Zsadány					40	04	
29	Nyágró Dániel Tamáshida . .					18	77	
30	Kiss Józsefné Zsadány . . .					45	64	
31	Kerekes Ferenc Okány . . .					94	90	
32	Kiss József Nagyszalonta . .					—	18	
33	Kassay Béla Tenke					21	84	
34	Dalni Pál Zsadány					2	—	
35	Vincze Pál Okány					—	40	
36	Váradi István Okány					25	92	
37	Nemes Péter Kötegyán . . .					62	82	
38	Dani István Okány					8	32	
39	Szabó Gergely Okány . . .					38	88	
40	Dézsi Lajos Okány					90	24	
41	Forrás József és Kozma György					40	29	
42	Semsei Imre Mezőbajj . . .					16	64	
43	M Egri Mihályné Okány . .					20	—	
44	K. Szabó Sándor Okány . .					16	96	
45	Zsigmond György Kötegyán .					15	26	
46	Bondár Lajos Árpád					6	—	
47	Farkas Géza Sarkad			172	26			
48	Kisperegi egyház			2	94			
49	Mezősasi egyház			—	57			
50	Okányi egyház			45	88			
51	Borossebesi egyház			49	18			

És a befizetés napjáig esedékes késedelmi kamatok

sorszám	Hátralékos neve és lakhelye	Egyház-megyei tagdíj h. K	f	Orsz. ny. és gy. i. jár. h. K	f	Tőke kamat hátralék K	f	Jegyzet
52	Pankotai egyház			52	58			
53	S-Kereszturi egyház			54	50			
54	Nagyzeréndi egyház			45	72			
55	Nagyszalontai egyház . . .			151	80			
56	Tárkányi egyház			39	24			
57	Mgyoroki egyház			49	46			
58	Bélzeréndi egyház			34	40			
59	Vadászi egyház			53	08			
60	Mezőbajji egyház			58	20			
61	Mezőgyáni egyház			—	43			
62	Árpádi egyház			—	37			
63	Tamáshidai egyház			53	28			
64	Sonkolyosi egyház			37	98			
65	Belényesi egyház			52	50			
66	Csermői egyház			96	24			
67	Kapátii egyház			35	88			
68	Zsadányi egyház			55	76			
69	Király Imre Mezőbajj . . .					21	84	
70	Kölüs Mária Nagyszalonta . .					—	14	
71	Király Sándor Mezőbajj . .					21	84	
72	Ifj. Molnár Károly Mezőbajj .					21	84	
63	Pocsai János Mezőbajj . . .					85	14	
74	Fodor Bálint Mezőbajj . . .					16	64	
75	Ugrai ref-egyház					124	80	
76	J. Varga Béni Okány . . .					14	56	
77	Balázs János Mezőbajj . . .					119	05	
78	Nagy Mihály Mezőbajj . . .					12	48	
79	Elek József Mezőbajj . . .					89	04	
80	Bessenyei József Mezőbajj . .					21	90	
81	Balogh Sándor Nagyszalonta .					27	04	
82	Zágonyi József Mezőbajj . .					47	84	
83	Bányai József Kötegyán . .					777	60	
84	Tokai Lajos Mezőbajj . . .					155	68	
85	Zágonyi József Mezőbajj . .					45	76	
86	S. Nagy Károly Okány . . .					24	96	

És a befizetés napjáig esedékes késedelmi kamatok

Biharugra, 1915. március 23

Nagy Imre,
e. m. lelkészgyámintézeti pénztárnok.

Tagdij-kimutatás

a nagyszalontai református egyházmegye lelkészeire nézve.

Egyház neve	Lelkész neve	Egyházmegyei gyámintézet		Országos nyugdíj intézet	
		K	f	K	f
Ant	Bagdi János	62	05	98	14
Arad	Csécsi Imre	75	06	140	—
Agya	Fogarassy Bálint	60	48	92	68
Árpád	Boros Gábor	61	58	96	53
Mezőbajj	Bódogh János	63	10	101	85
Belényes	Bottyán Pál	73	02	91	88
Belényesujlak	Sipos János	60	76	93	66
Berekböszörmény	Budai János	67	38	116	83
Borossebes	Szabó József	44	60	86	07
Csermő	Bodnár Lajos	—	—	60	15
Erdőgyarak	Bugyi János	65	51	85	33
Erdőhegy	Bokor Sándor	—	—	84	—
Feketegyarmat	Szücs József	62	12	98	42
Városfenes	Könyves János	86	67	81	41
Geszt	Szabó István	62	74	100	59
Gyanta	Vajda Mihály	—	—	97	23
Gyorok	Hunyady László	44	73	86	56
Körösnagyharsány	Perecz István	72	12	81	48
Kispereg	Szondy Géza	127	04	140	—
Komádi	Csák József	75	18	140	—
Kötegyán	Kolumbán Áron	66	98	115	43
Mezőgyán	Ónody Sándor	65	84	111	44
Mezősas	Bessenyei Imre	80	80	98	70
Nagyszalonta	Böszörményi Lajos	—	—	—	—
„	üresedés	—	—	125	65
Nagyzerénd	üresedés	—	—	80	01
Pankota	üresedés	—	—	—	—
Magyarremete	Szathmáry István	60	03	91	07
Sarkad	Balog Ambrus	82	—	140	—
Sarkad	Farkas Géza kántor	—	—	35	—
Sarkadkeresztur	Nagy Endre	60	20	91	70
Körösszakál	Némethy János	—	—	73	82
Szemlak	Balogh Gyula	—	—	76	79
Szentleányfalva	Nagy Dániel	85	38	102	69
Tamáshida	Ungváry Gyula	74	58	93	24
Tenke	Kassay Béla	90	88	107	52
Biharugra	Nagy Imre	64	18	105	63
Biharzsadány	Nagy Béniámin	42	—	69	70
Vadász	Vass Jenő	—	—	92	89
Radnalippa	Lengyel Imre	—	—	72	21

Egyház neve	Lelkész neve	Egyházmegyei gyámintézet		Országos nyugdíj intézet	
		K	f	K	f
Magyarhomorog	Juhász Imre	—	—	67	37
Okány	Elek Sándor	—	—	80	28
Belényessonkolyos	Kalas Ferenc	85	46	66	46
Feketetót	Kézi Ignác	—	—	56	—
Bélzerénd	Igyártó Sándor	—	—	60	20
Tárkány	Hodor István	—	—	68	67
Körösszegapáti	Kosdy János	—	—	62	79

19. Olvassuk:

Kivonat

a nagyszalontai református egyházmegyei lelkészi gyámintézeli választmány Nagyszalontán 1915 évi március hó 24-én tartott ülése jegyzőkönyvéből.

2-ik szám

Elnökhelyettes előterjeszti, hogy a gyámintézet oly nagy takarékpénztári betét készlettel rendelkezik, hogy az 1914 évi 6%os m. kir. adómentes állami járadék kölcsönből (hadi kölcsön) jegyzett 10,000 K zárolt kötvényre még fenlevő tartozás 7200 K és kamatai kifizethetők s még ekkor mindig marad pénz, mellyel esetleg a kölcsön szükségletek kielégithetők.

A választmány elrendeli s határozatát mint javaslatot az egyházmegyei közgyülésre felterjeszti, hogy az 1914 évi 6%-os magyar királyi adómentes állami járadék kölcsönből jegyzett 10,000 koronás zárolt kötvényre tartozásként mutatkozó 7200 K és kamatai kifizettessenek s a kötvény a pénztári értékek közzé felvétessék.

Kmft.

Hadházy Kálmán,
jegyző.

Böszörményi Lajos,
elnök helyettes.

Jóváhagyó tudomásul szolgál.

20. Előadó előterjeszti a következő határozatot:

Kivonat

a nagyszalontai református egyházmegyei lelkészi gyámintézeti választmány Nagyszalontán 1915 évi március hó 24-én tartott ülése jegyzőkönyvéből.

3-ik szám

Számvevő javaslatára a választmány elfogadja a felhozott nehézségeket a melyekkel összekötve van a pénztár és annak értékeinek a téli olykor zord időben való számba vétele, vizsgálata, tudja azt is, hogy a gyámintézeti pénztárra is jóval kevesebb teher járul, — a számvevő és ügyész utazási kiadásai, ha a vizsgálat a nyári jó időben foganatosittatik, a mikor Nagyszalontáról 2 és $^1/_2$ óra alatt Biharugrára lehet kocsival menni, — most vasuton 2 napba került az oda, 2 napba a visszautazás Nagyváradon vendéglői hálással, minél fogva elhatározza és e határozatát mint javaslatot az egyházmegyei közgyűlésre felterjeszteni rendeli, hogy a gyámintézeti pénztári év julius 1-től junius 31-ig terjedő időre vitessék át s a pénztári számadás vizsgálatáról a jelentések a nyári közgyűlésnek terjesztessenek elő.

Kimondja egyuttal, hogy az 1915 évi számadás 1915 évi junius 30-án lezárandó s a számadás az 1915 évi nyári közgyülésen előterjesztendő lesz.

Kmft.

Hadházy Kálmán,
jegyző.

Böszörményi Lajos,
elnök helyettes.

Egyházmegyénk közgyűlése a lelkészgyámintézeti választmány 3/1915. sz. alatt hozott határozatát jogerőre emeli azzal, hogy az uj pénztári év első számadását 1916. évi junius 30-án zárja le a pénztárnok, ennélfogva az 1916. évi nyári közgyülésünkön az 1915. jan. 1., jun. 30. és 1915. jul. 1., 1916. jun. 30-ig terjedő másfél évről számoljon el.

21. Hajdú Irma biharugrai tanitónő a közgyűlés előtt megjelent, hogy a hivatali esküt az E. T. VI. t. c. 26. §-a értelmében letegye. Nevezett tanitónő az előirt esküt leteszi.

Egyházmegyénk közgyülése a hivatali esküt tetett tanitónőt állásában megerősiti, részére esperesi hivatal bizonyitványt ad.

Utasitja, hogy az egyházmegyei Tanitó és Segélyegyesületbe haladék nélkül lépjen be.

Esperes, Isten áldó kegyelmét kéri a megerősitett tanitónő minden nemes célu munkájára.

22. Tárgyaljuk a *missziói* bizottság következő jelentését:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Alulirottak, mint az egyházmegyei missziói bizottság tagjai jelentésünket a missziói körök lelkészeinek 1914 évi tevékenységéről a beterjesztett iratok alapján az alábbiakban foglaltuk össze:

A) Rendes missziói segélyt élvező körök:

1. A *borossebesi* missziói körben Szabó József borossebesi lelkész végezte a lelkigondozást. Jelentésében.

I. *Általában* előadja, hogy az idei nehéz viszonyok között a missziói körben a lélekszám megapadt, — azonban az elköltözöttekről kimutatást nem közöl, — akik itt maradtak, azok az istentiszteleteket szorgalmasan látogatták s vallásos életet folytatnak.

II. A *szervezetet* illetőleg jelenti, hogy a kör kiterjed Arad vármegye borossebesi járásban 48, — borosjenői járásban 8, — nagyhalmágyi járásban 33, — tornovai járásban 2, Bihar vármegye béli járásában 22 községre s e körben 113 szórvány van. Az egyházkerületi missziói felügyelővel egyetértőleg szervezés alé vették a borosjenői fiókegyház megalakitását, de ez a bekövetkezett háborús események miatt abban maradt.

Népmozgalmi adatok. Az egyháztagok száma az év elején 1058 lélek volt. Született 5 fi, 3 nő, együtt 8. Elhalt 5 fi, 3 nő, együtt 8. Szaporodás nincs, tehát a lelkek száma év végén is 1058 lélek. Vegyes házasságot kötött egy református férfi.

Belhivatalnokok. Szabó József missiói lelkész. Székhelye Borossebes. Évi javadalma 2400 korona, más belhivatalnokot nem mutatott ki.

III. *Hitélet.* A hivek, amennyiben helyzetök és megélhetésök engedi, részt vesznek az istentiszteleteken és úrvacsorával is élnek, a keresztelést, esketést, temetést nem mellőzik, vallásukhoz ragaszkodnak és az istentisztelet alkalmával adakoznak is. Lelkész hiveivel állandóan érintkezett levelezés, telefon útján és személyesen is, tanáccsal, útbaigazitással elláta őket, sőt az elesett szegényeket anyagilag is segélyezte.

Az iskolába járó gyermekek vallásos oktatásáról mindenütt gon-

doskodott. A felnőtteket vallásos olvasmányokkal, bibliával, énekes könyvekkel ellátta.

Lelkész tevékenysége. A népesebb szórványokban predikált 11, — könyörgést tartott 13, — kereszteltetett 6, — esketetett 1, — temetett 8, — úrvacsorát osztott 3 esetben, — családok körében lelki gondozás végett megjelent 63-szor, — vallástanitásnál felügyeletet gyakorolt 9 alkalommal, énektanitásnál 1 esetben. A vegyes vallásu házaspár javunkra tett megegyezést, — hozzánk áttért egy honctői lakos, akit a lelkész előzetesen oktatásban részesitett. Vadházasságban él 1 pár, megesküsznek mihelyt okmányaikat beszerzik.

IV. *Vagyoni helyzet.* A missió körnek vagyona nincs.

V. *Háztartási és adózási viszonyok.* A szórványokban lakó hivek egyházi adót nem fizetnek. A 7. sz. mellékletben kimutatott 40 korona 10 fillér perselypénzt, de ennek hova fordításáról vagy elhelyezéséről nem számol.

VI. A *világi hatóságokkal* érinkezik és azokkal jó viszonyban van.

VII. Utazási naplója szerint megtett 40 esetben 730 km. utat. A *missió segélyről* a következőkben számol el:

Bevétel				600 K
Kiadás:	*a)* vasutdij	74·00 korona		
	b) kocsibér	213·00 „		
	c) élelmezés	181·00 „		
	d) napidij	132·00 „	összesen	600 K
		Maradvány		— K

Lelkész megfordult 12 helyen 40 esetben. Legtöbbször volt Honctőn (10-szer,) 6 helyen egy-egy alkalommal. Különböző utjai alkalmával kiosztott 4 drb. bibliát, 8 drb. énekes könyvet: 14 drb. vallástant, 43 drb. egyéb vallásos iratot, összesen 24 korona 40 fillér értékben, amely összeget lelkész, hogy tulkiadás ne legyen megtérültnek vett, holott a hivek ingyen kapták a nyomtatványokat.

VIII. *Javaslatában* lelkész sürgeti, hogy a borosjenői fiókegyház mellett — mely szervezés alatt áll — még Nagyhalmágyon szervezzünk egy missiói segédlelkészi állást.

A missióban segitő munkatársak névsorát is beterjeszti: 7 helyen 15 egyáztag.

2. *A kisjenői missiói kör.* Gondozza Bokor Sándor erdőhegyi lelkész.

I. *Általában* jelenti, hogy az év első negyedében sulyos idegbajának gyógykezeltetése céljából az állásával járó munkák teljesitése alól az egyházmegye elnöksége 86—1914 sz. alatt kiadott intézkedé-

sével felmentette s ez idő alatt Fogarassy Bálint ágyai lelkész, mint felügyelő lelkész, majd április és május hónapokban Balog Andor helyettes lelkész végezte az előforduló lelkészi funkciókat. Az év második felében, amikor egészsége helyre állt s reaktiválása is megtörtént, fokozott erővel igyekezett a missiói munkát végezni.

II. *Szervezet* tekintetében a kör Arad vármegye kisjenői járásnak 8, — eleki járásnak szintén 8, — együtt 16 községre terjed ki számos pusztával; áll három fiókegyházból (Kisjenő, Simánd, Megyesegyháza, mely utóbbi ügye még mindég függőben van, 563—1913 sz. e. ker. hat.) és 12 szórványból.

Népmozgalmi adatok. Az egyháztagok száma az év elején 1275 volt. Született 11 fi, 13 nő, együtt 24. Meghalt 18 fi, 8 nő, együtt 26. A lélekszám — elhalálozás folytán apadt 2 lélekkel, év végén 1273 lélek.

Belhivatalnoknak Bokor Sándor lelkészen kivül, mint vallástanitókat feltünteti Székudvaron Jakab Berta állami tanitónőt, Megyesegyházán Issekutz Gizella állami ovónőt és Felsősimándon Reményik Kálmán községi jegyzőt, az egyházgondnokokat azonban most sem mutatja ki.

III. A *hitéletre* vonatkozó jelentése szerint a kör valláserkölcsi állapota ez év folyamán előbbre haladt, főleg a világháboru okozta mély hatás következtében. Hiveink atyáik hite mellett rendületlenül kitartanak, bár szegénysorsuak s e vegyes nemzetiségü vidéken sok háborgatásnak vannak kitéve.

A vallásoktatást illetőleg van a legnagyobb baj e körben. A 6 állami iskolába járó 40—50 gyermek csak annyit tud a vallásból, amennyit a szülők megtanitanak. E bajon ugy igyekezett segiteni, hogy Kisjenőn kivül, Siklóson és Eleken is maga vette kezébe a vallás tanitást, Székudvaron, Megyesegyházán és Simándon az áll. tanitónőt, óvónőt, illetőleg községi jegyzőt kérte fel erre, egyébütt a szülőkre bizta gyermekeik vallásos oktatását.

Lelkész tevékenysége. Prédikált, bibliát magyarázott 8 esetben könyörgést tartott 8, keresztelt 23, esketett 5, temetett 19, urvacsorát osztott 2 alkalommal, családok körében lelkigondozás céljából látogatást tett 69-szer, vallást tanitott 3 helyen 71 növendéknek heti 4 órán, konfirmált 5 gyermekct, énektanitásnál felügyeletet gyakorolt 6 izben, vizsgán jelen volt 2 iskolában; vegyesházasságot kötött egy hivünk, javunkra tett megegyezést. Házasfelek között viszálykodás nem fordult elő, vadházasok nincsenek. A hivek az istentiszteletet szorgalmasan látogatják, a szertartásokat nem mellőzik. Urvacsorát kétszer osztott Megyesegyházán, a hol a bánkuti és megyesbodzási hivek is megjelentek. A közelebb eső helyekről a központba járnak urvacsora-

vételre hiveink a nagyobb ünnepek alkatmával. Lelkész vallásos olvasmányokkal is ellátta őket.

IV. *Vagyoni helyzet.* A missiói körnek vagyona nincs.

V. *Háztartás és adózási viszonyok.* A kisjenői fiókegyház az erdőhegyi anyaegyházzal közösen adózik s azzal minden anyagi ügye közös. Simánd fiókegyház önkéntes ajánlat folytán 7 korona 62 fillért adakozott közalapi tartozása fedezésére. A hivek egyebet nem adóztak és nem adakoztak.

VI. *Világi hatóságokkal érintkezés.* Csak a községi előljáróságokkal és állami iskolák igazgatóival érintkezett. Mindennütt szivességet tapasztalt.

VII. *A missiói segélyről* a következőképpen számol el:

Bevétel:	*a*) maradvány, 1913 évről . . .	1 kor.	24 fill.
	b) missiói segély 1914 évről . .	400 „	— „
		401 kor.	24 fill.

Kiadás:	*a*) vasutdij	62 kor.	— fill.
	b) kocsibér	140 „	64 „
	c) élelmezés	74 „	60 „
	d) napidij	124 „	— „
	Összesen	401 kor.	24 fill.
	Maradvány	— kor.	— fill.

Utazási naplója szerint megtett 69 utban 922·8 km.-t. Megfordult 10 községben és 11 pusztán összesen 21 helyen. Legtöbbször volt Siklón (13-szor,) 11 1—1 esetben 9 helyen forduit meg. Kiosztott 23 drb. bibliát, 21 drb. énekes könyvet, 14 drb, hittani könyvet 135 drb. egyéb vallásos iratott 85 korona 48 fillér értékben. Ebből visszatérült 71 korona 80 fillér, 13 korona 68 fillér értékü könyvet az esperesi hivatal küldött dij nélkül.

VIII. *Javaslat és kérelem.* Vállástanitó segédlelkészség sürgős szervezését kéri, mert egymaga a vallástanitást ellátni képtelen. Számos, vallásoktatás nélkül maradó gyermek érdeke kivánja ezt.

3. *Radna-lippai kör.* Gondozza Lengyel Imre lippai lelkész. Missiói anyaegyház: Radna-lippa.

I. *Általában* jelenti, hogy a segéderő beállitása sürgősen szükséges.

II. *Szervezet.* A kör magában foglalja Arad vármegyében a máriaradnai járást (34 község szőlőtelep,) az aradi járásból Mácsa községet pusztáival, az eleki járásból Aradszentmárton községet és Temes vármegyében a lippai járást (27 község,) áll egy missiói egyházból és 63 szórványból.

A népmozgalmi adatokat feltüntető táblázat szerint a hivek száma az év elején 764 (nem 752) volt. Az év folyamán született Radnalippán 4 fiu, 1 leány, együtt 5, a szórványokban 9 fiu, 7 leány, együtt 16, összesen 13 fiu, 8 leány, együtt 21 gyermek. Meghalt Radna-Lippán 5 férfi, 7 nő, együtt 12, a szórványokban 3 férfi, 4 nő, együtt 7, összesen 8 férfi, 11 nő, együtt 19 egyháztag, születés által tehát szaporodott a kör két lélekkel. Beköltöztek 18-an. Összes szaporodás tehát 20 lélek. Elköltözött 128, fogyás tehát 108 lélek, e szerint a lelkek száma év végén 656. Legnépesebb a központ Radna-Lippa 256, Mácsa 72, Soborsin 66, Opálos 54 lélekkel, 6 vagy kevesebb lélek van 23 szórványban, 32 szórványban egy református lélek sem volt. Házasságot kötött 2 tiszta református pár.

A missió körben egyetlen belhivatalnok van, Lengyel Imre lippai lelkész 2668 korona évi javadalommal.

III. *Hitélet.* Az egyháztagok az istentiszteletekben szorgalmasan megjelennek, szertartásainkat nem mellőzik. Fekete Gyula egyházkerületi missiói felügyelő Soborsinban tett látogatása a hitélet erősitésére, jótékony hatással volt. Konfirmált 7 ifjut, 6 leányt, együtt 13. Egyházunkból kilépett a r. kath. vallásra 1 férfi, ezzel szemben belépett 1 r. kath. és 1 gör. kel., együtt 2. Urvacsorával élt 192, ebből a központon 126, az istentiszteletekben áltag részt vesznek Lippán vasárnapokon 50-en ünnepnapokon 200-an, egyébütt vasárnap 7—45 ünnepnapokon 20—50.

Lelkész tevékenységéről a következő kimutatást közli. A központon Lippán prédikált 48, könyörgést tartott 28, keresztelt 5, esketett 1, temetett 12, urvacsorát osztott templomban 6, háznál betegnek 3, látogatást tett 8 esetben. Vallást tanitott 3 népiskolában 31 növendéknek heti 6, 3 középiskolában, heti 7 órában 32 nönendéknek, konfirmáció oktatást tartott 7 növendéknek 32 órában; — a szórványokban prédikált 3 helyen 16, keresztelt 12 helyen 16, esketett 1, temetett 6 helyen 7, urvacsorát osztott 3 helyen 6, betegnek 2 helyen 2, látogatást tett 5 helyen 12 alkalommal, vallást tanitott 7 állami iskolában 54 növendéknek, konfirmáció oktatást tartott 5 növendéknek 12 órában. Az éneklést is lelkészt tanitotta, az istentiszteleteken az éneklést Lippán énekvezér, a szórványokban lelkész vezette.

IV. *A missió vagyoni helyzete.* A leltár szerint összes vagyona 35,081 korona 40 fillér, összes adósság 4238 korona 58 fillér.

V. *Háztartás és adózási viszonyok.* Az gyházi adót a E. T. III. tc. 13. §-a szerint kivetették (185 adózóra 1128 korona 87 fillért) a költségvetést elkészitették s jóváhagyás alá terjesztették, a mult évi számadást egyházmegyénk számvevői székéhez eljuttatták.

VI. *Világi hatóságokkal érintkezés.* A földmivelési m. kir. minisz-

terhez kérvényt intéztek 10 hold föld haszonélvezete, ugyszintén Lippán templ mhely adományozása tárgyában, a 10 hold földet 6 évre megkapták, a templomhelyet nem.

VII. *Missiói segély*: Számadása a következő:

Bevétel: *a*) vasutdij	326	korona	50	fillér.	
b) kocsibér	97	„	—	„	
c) élelmezés	48	„	—	„	
d) napidij	458	„	—	„	
e) meg nem térült könyvérték	20	„	50	„	950 K
Kiadási többlet					50 K

Utazási naplója szerint megtett 2793·7 km. utat. Megfordult 11 helyen 109 esetben. Legtöbször volt Opáloson (34.) Kornopon (28-szor.)

VII. *Javaslat és kérelem.* Missiói segélynek 50 koronával való emelését kéri, mert 900 korona nem fedezi a kiadásokat. Segéderő sürgős beállitásáért folyamodik, mert egymaga tökéletes munkát végezni nem képes. A missiói lelkészek napidijainak határozott összegben való megállapitását javasolja, mert ez idő szerint a missiói lelkészek különböző összegü napidijakat számitanak fel.

Táblázatai hibások, azok összeállitását gondosabban eszközölje.

B) Ideiglenes missió segélyben részesülő körök.

4. *Ágyai kör.* Gondozója Fogarassy Bálint ágyai lelkész

I. *Általában* jelenti, hogy az 1914. évben is rendszeres gondozásban részesitette e körben élő hiveinket, sőt az idén Tőzmiske szórványban is tartott istentiszteletet.

II. *A szervezet* illetőleg jelenti, hogy e kör Aradvármegyében a kisjenői járásnak 4 községére terjed ki, ide tartozik még 5 major, 2 erdőrész és 1 puszta. Áll 1 leányegyházból (Szinte) 1 fiókegyházból (Szapárliget) és két szórványból (Tőzmiske és Kerülős.)

A szintei leányegyháznak 8, a szapárligeti fiókegyháznak 4 tagból álló presbiteriuma van, az egész missiói körre nézve pedig 8 tagból álló missiói bizottságot szerveztek. Meg is indult a munka, de a váratlanul bekövetkezett háboru a tagok jó részét elvitte, ugy hogy a lelkész magára maradt.

Népmozgalmi adatok. Lélekszám volt év elején fi 195, nő 221, együtt 416. Született fi 9, nő 4 összesen 13. Meghalt fi 3, nő 3, együtt 6. Születéssel szaporodott fi 6, nő 1 együtt 7. Lélekszám év végén fi 201, nő 222, együtt 423.

Tankötelesek összes száma 52. A körben egy iskolánk van Szintén, a többi helyen gyermekeink állami iskolába járnak.

Belhivatalnokok: Lelkész: Fogarassy Bálint. Gondnokok: Szintén Szabó János, Szapárligeten: Pongrácz József. Tanitó Szintén Szösz Pál.

III. *Hitélet.* Lelkész gondozásban részesitette ugy a fenőtteket, mint a gyermekeket. Az egyes egyháztagokat szertartások (keresztelés, esketés, temetés) végzése alkalmával saját házaikban felkereste s buzditotta őket hithüségre s kitartásra. Ezenkivül Szintén a református, másutt az állami iskolákban gyüjtötte össze őket istentiszteletre, a szokásos időben urvacsorát is osztott. Keresztelt Szintén 10, Szapárligeten 1, Tőzmiskén 2 gyermeket, temetett Szintén 4, Szapárligeten 1, Tőzmiskén 1 halottat, konfirmált Szapárligeten 2, Tőzmiskén 1 növendéket. Prédikációs istentisztelet tartott Szintén 16-szor, 6-szor urvacsora osztás is volt, Szapárligeten 4-szer, Tőzmiskén 1-szer urvacsoraosztással kapcsolatban. Az istentiszteleteket mindenütt szép számmal látogatják, urvacsorával is hüségesen éltek. Az énekes könyvet, bibliát otthon is használják. A „Vasárnap"-ot és „Téli ujság"-ot többen járatják.

A gyermekek vallásos oktatását Szapárligeten és Tőzmiskén lelkész végezte. Szintei iskolában a háboru kitöréséig a tanitó teljesitette azt, de az ő hadbavonultával a gyermekek tanitó nélkül maradtak. Minthogy helyettest nem kaptunk, a gyermekek hatósági engedéllyel az éppen megnyilt uj állami iskolába mentek át s mig tanitónk lesz, ott is tanulnak; a vallást a lelkész tanitotta nekik év végéig 12 órát tartott. Tőzmiskén 32 utban 64, Szapárligeten 31 utban 62 órát forditott vallás és ének tanitásra. Az évzáró vallásvizsga Tőzmiskén junius 10-én az állami iskola gondnoksága, Szapárligeten junius 12-én a tanitótestület előtt folyt le. Szintei iskolánk vizsgája junius 21-én volt lelkész vezetése mellett.

Lelkész az év folyamán 112 utat tett. Az utak járhatatlansága gyakran gátolta munkájában. Az egyes egyháztagoknál szertartást végzett 19, iskolában istentiszteletett tartott predikációval 21, — 11 alkalommal urvacsorát is osztott — vallást és éneket tanitott 69, évzáró vizsgát vezetett 3, presbiteri gyülésen elnökölt 6 esetben.

IV. *Missiói segélyről* számadás. Minthogy a vallástanitásért államsegélyben, a szertartások végzéséért stolában részesült, csakis az istentiszteletek alkalmával meg nem térült költségeit számitotta fel.

Bevétel.	Rendkivüli missiói segély		100 K	
	A ref. segélyegyleti terhére előlegezett lelkész		124 K	224 K
Kiadás.	Fuvardij	56 K		
	Napidij	84 K		
	Koszt	84 K		224 K
			Maradvány . . .	— K

Minthogy a református segélyegyleti segélyt ezen évnem kapta meg, az előlegezett 124 kor. tulkiadás a lelkész kárára esett.

5. *Belényesi kör.* Áll 98 szórványból 357 lélekkel. Gondozója: Bottyán Pál belényesi lelkész jelenti, hogy Vaskón és Rézbányán a missiói bizottságot megalakitotta, ott 3, itt 2 taggal. Ez a bizottság a környékbeli reformátusok bevonásával estélyt is rendezett, mely az erkölcsi siker mellett anyagi hasznot is hozott, az összeg mennyiségét azonban nem mutatja ki.

Az év folyamán Vaskóhra 8, Rézbányára és Urszádra 1—1 utat tett. Istenitiszteletet tartott 3, urvacsorát osztott 2, temetett 1, lelkigondozás céljából látogatást tett 3, vallást tanitott 3 esetben. Az isteni tiszteleten 40—50-en vettek részt, urasztalához 25—29-en járultak. Az október 10-iki istentiszteleten befolyt 14 korona perselypénzt a belényesi ref. egyház által felállitott katonai kórház céljára adták.

A 100 korona rendkivüli missiói segélyről igy számol el:

Bevétel			100 K
Kiadás:	Vasutdij	14·— K	
	Kocsibér	50·80 K	
	Szállás	5·— K	
	Koszt	30·20 K	100 K
	Maradvány		— K

Panaszolja, hogy Rézbányán a ref. hivek a r. kath. templomot látogatják, néha 1—1 hivünk át is tér.

Sajnálja, hogy nem áll rendelkezésére annyi összeg, amennyiből évenként legalább egyszer az egész missiói kört beutazhatná

Vaskohn a vallástanitás anyagi kárával jár, mert mióta Csapó Kálmán a belényesi kirendeltség tanlelügyelője, a 80 korona tiszteletdijat megvonták tőle.

6. *Feketetóti kör* 2 szórvány 163 lélekkel. Gondozója Kézy Ignác f.-tótí lelkész a missiói bizottságot 5 taggal megalakitotta. Tett 9 utat. Keresztelt 5, temetett 2, vallásvizsgát tartott 2 esetben. A tanköteles gyermekek állami iskolába járnak s a vallást állami tanitónők tanitják. A vallástani tankönyveket a lelkész szerezte be az anyaegyház költségén. A lelnötteknek egyházunkhoz való ragaszkodása folyton nő, erősödik. A távoli helyekről is szivesen keresték fel a központ templomát. Feketegyörösön tervbe vették havonként egy-egy istentisztelet tartását, sőt a missiói bizottság lépéseket tett a feketebátori tanyán is e célra alkalmas helyiség kieszközlésére.

A missiói segélyről alábbi számadást terjeszti be:

Bevétel	50 K
Kiadás fuvardijra .	20 K
Maradvány	30 K

7. *Kisperegi kör* áll a németperegi leány- és pécskai fiókegyházakból 566 lélekkel. Gondozója Szondi Géza kisperegi lelkész megtett 24 izben 492 km. utat. Prédikált 21, urvacsorát osztott 6, keresztelt 1, esketett 2, temetett 3, gyülést tartott 10 alkalommal, konfirmált Németperegen 2 növendéket. A missiói bizottságot megalakitotta Németperegen 12, Pécskán 8 taggal. A pécskai fiókegyház gondozását megnehezitette az ut járhatatlansága, a hivek buzgóságát és lelki gondozását gátolja azon körülmény, hogy az egyháztagok a két nagy város, nagy kiterjedésü területén szétszórtan élnek, ez okból óhajtanának minél előbb templomot épiteni, hogy lenne egy központi hely, hova a hivek messze távolból is szivesen eljönnének. A németperegiek teljesen meg vannak elégedve jelen helyzetökkel, csak az a kivánságuk, hogy mielőbb templomban dicsérhessék a seregek Urát, Istenét. Ezen leányegyháznak iskolája van, a gyermekeket vallásra és énekre is ennek tanitója tanitja. Pécskán gyermekeink az állami iskolába járnak, vallásének tanitójuk Szűcs József nyug. tanitó, ki az ottani viszonyokhoz képest kielégitő eredménnyel müködik.

Számadása a missiói segélyről:

Bevétel			100 K
Kiadás: Fuvardij . . .	73 K		
Koszt.	27 K		100 K
		Maradvány	— K

Utinaplót, 2 drb nyugtát csatol.

8. *Tenkei kör.* 22 szórvány 186 lélekkel. Kassay Béla gondozó lelkész a missiói bizottságot megalakitotta 4 taggal. Rendes látogatást a rossz utak s a háboru okozta zavarok miatt még nem teljesithetett. Keresztelt 2 izben, esketett 1 párt, temetett 1 halottat. Látogatást tett Tenkegörbeden egyszer; a tanköteles gyermekek vallásos oktatásáról nem tudott gondoskodni. Ezen kérdés megoldása lehetetlen is, mert az iskolák nagyobb részt román felekezetiek, ott helyben nincs, akit megbizzon, Tenkétől pedig a nagy távolság és szétszórtság miatt, sem maga, sem más nem teljesitheti a vallástanitást. Kéri, hogy Székelytelekét 17 lélekkel törüljük a tenkei missiói körből, mert Váradlesshez tartozik, mindég oda is tartozott.

Számadás a missiói segélyről:

Bevétel	100 K
Kiadás fuvardijra .	12 K
Maradvány	88 K

9. *Magyarcséke.* Utólagosan, elkésve küldte be jelentését a *Magyarcsékei kör* lelkésze, Kalas Ferenc belényessonkolyosi lelkész.

I. *Általában* jelenti, hogy Magyarcséke anyaegyházzá alakulását a 40/1914. sz. egyházmegyei és 109/1914. sz. egyházkerületi határozat kimondotta és a kongruát kérelmező folyamodvány felterjesztés alatt áll.

II. *Szervezet.* Kiterjed Bihar vármegyében a magyarcsékei járás 48 községére. Áll 1 anya- (Magyarcséke), 1 fiókegyházból (Bihardobrosd) és 46 szórványból.

A lelkek száma év elején 881 lélek volt (mult évi kimutatása szerint mult év végén 872.) Született 10 fiu, 9 leány, együtt 19. Meghalt 4 férfi, 3 nő, együtt 7. Szaporodás születés folytán 12. Lelkek száma tehát év végén 893. Legnépesebb a központ, Magyarcséke 388 lélekkel, Bihardobosd fiókegyház 149 lélekkel, ezt a fiókegyházat a mult évben még Vajda Mihály gyantai lelkész gondozta, de népmozgalmi adatokat innen be nem terjesztette. Házasságot kötött 6 pár, 5 pár mellőzte az egyházi esketést mert a nagy távolság miatt lelkészhez eljutni nem tudtak.

III. A *hitéletre* vonatkozólag csak annyit jelent, hogy urvacsorával élt 162, az istentiszteleteken átlag vasárnap résztvett 50, ünnepnapokon 120 egyháztag, a házasságot kötött felek közül kárunkra egyezett 1 pár. A lelkész tevékenysége abban állott, hogy Magyarcsékén az állami iskolában tartott 8 istentiszteletet, keresztelt 7-szer, esketett 1 párt, urvacsorát osztott 6 izben, családok körében lelkigondozás végett látogatást tett 12 alkalommal (10-szer Magyarcsékén, 2-szer Szombatságon,) konfirmácziói tanitást tartott 4 növendéknek 3 óra alatt, vizsgák idején felügyeletett gyakorolt 2 esetben. A vallás tanitást, éneklést Török Pál állami tanitó, előkönyörgő teljesitette.

A lelkész tapasztalatai: *a)* mindig erősebb a vágy rendes lelkész után; *b)* Magyarcsékén többször a r. kath. lelkésszel, szórványokban pedig nem kereszteltek a hivek; *c)* a vegyes házaságokat kötött egyháztagokat lelkész nem ismeri; *d)* egy pár kárunkra egyezett; — reményli, hogy megváltozik a helyzet, ha a missiói rendes lelkészi állás szervezése megtörténik s az uj missionárus tevékenységét megkezdheti.

IV. *Vagyoni helyzet.* Kimutat Magyarcsékéről 9784 korona vagyont 8000 korona adóssággal szemben. Bihardobrosdról jelentés nem érkezett, szórványoknak vagyona nincs.

V. *Háztartási és adózási viszonyok.* Magyarcsékén az egyházi törvény által előirt egyházi adót fizetik. A jövő évi költségvetést és a mult évi számadást felsőbb helyre készen beterjesztették. 109 fizető egyházi adója 406 korona 23 fillér, de ebből csak 95 korona 87 fillér

folyt be, hátralékban maradt 310 korona 36 fillér. Bihardobrosd jelentést nem küldött.

VI. *Érintkezés a világi hatóságokkal.* Lelkész a világi hatóságokkal több izben érintkezett s ezek szives készséggel támogatták nehéz munkájában. A vezető, sőt más tisztviselők is jobbára reformátusok.

VII. *A missiói segélyről* következő számadást mutatja be:

Bevétel:	354—1914. esperesi értesitès szerint		100 K	
	Rendkivüli missiói segély		700 K	800 K — fill.
Kiadás:	Vasutdij . .	53 K 30 fill.		
	Kocsibér . .	60 K — fill.		
	Élelmezés . .	54 K — fill.		
	Napidij . . .	60 K — fill.		227 K — fill.
			Maradvány . .	572 K 70 fill.

Megtett 954 kilométernyi utat.

VIII. *Javaslat és kérelem.* A lelkészi állás szervezésére és jövedelmének kiegészitésére vonatkozó kérvény kedvező elintézését sürgeti s erre nézve támogatást kér, mert e missió kör hiveit csak ugy lehet megtartani reformátusoknak és magyaroknak, ha minél előbb megjelen közöttük és megkezdi tevékenységét a rendes missiói lelkész.

Ideiglenes missiói segélyt élvező körökből nem küldött jelentést.

10. *Pankota*: 28 község 527 lélekkel. Missiói segélye 100 kor.

11. *Vadász*: 3 község 409 lélekkel. Missiói segélye 50 kor.

C) Missiói segélyben nem részesülő körök.

12. *Aradi kör.* 24 szórványban 794, Aradgájt is beszámitva mintegy 1400 lélekkel. Csécsi Imre gondozó lelkész jelentése szerint tulajdonképeni missiói munkát e körben csak akkor lehet kezdeni, ha Aradgájban körlelkészséget vagy legalább Aradon lelkész mellett állandó segédlelkészséget szervezünk. A 8000 lelket számláló anyaegyház munkája az aradi lelkész minden idejét leköti, a szórványok gondozására nem képes időt szakitani. Több helyen egyes egyháztagokat felhivott, hogy legyenek segitségére a missiói munkában, 4 tekintélyes hivünket már meg is nyert bizottsági tagul. A szórványokat csupán temetések alkalmával kereshette fel, csak Gájban tartott 2 hetenként rendes istentiszteletet, a három nagy ünnepen urvacsora osztással együtt, 22-szer. Keresztelt 21, esketett 2, temetett 11 esetben, a szórványokban levő gyermekek közül néhány az aradiakkal együtt konfirmált. A várban a katonák körében végzett 9 temetést, 3 urvacsora osztást, a központon a templomban is osztott urvacsorát a katonáknak, 3 alkalommal részt vett 147 katona. Augusztus hó óta sok gondot ad a katonaság lelki ellátása, sebesültek látogatása, mivel az aradi lelkészt katonai lelkész-

nek is tekintik. Tankötelesek száma Gájban 54, Séga külvárosban 38, Mikelakán 36, Csálán 11, együtt 139, másutt nem állott módjában számba venni a tankötelesek. A vallástanitást a lehetőség szerint az aradi hitoktatók, Csálán r. kath., Kürtösön ág. h. ev. tanitók végzik. Égetően szükséges Aradgáj központtal körlelkészség vagy legalább állandó segédlelkészség felállitása.

13. *Belényessonkolyosi kör.* Körösjánosfalva 308 lélekkel. Gondozója Kalas Ferenc lelkész jelenti, hogy a missiói bizottság teendőit a presbiterium végzi. Itt a multban a baptismus veszedelme fenyegetett, de nem fenyeget többé, mert lelkész a hivők gyülekezeti óráján megjelent és egyfolytában 4 óra hosszáig magyarázta a szentirást. Mikor látták a jelenvonltak, hogy a református pap is tud olyan hosszu ideig beszélni mint a baptista predikátorok, felhagytak a baptista próbálkozással. Az állami tanitó előkönyörgő is. Isteni tiszteletet rendszeresen tart, a gyermekek vallásos oktatását kifogástalanul látja el.

14. *Berekböszörményi kör.* 2 szórvány 112 lélekkel Budai János lelkész godozása alatt. Keresztelt 3-szor, temetett 2-szer. A hivek összeirásához hozzáfogott, de munkáját a mozgositás megállitotta. A körösszegi állami iskolába 11 gyermek jár, ezeknek vallásos oktatásáról, mihelyt az idő s ut engedi, gondoskodni fognak. A környékbeli uradalmi földeket parcellázzák, ezen körülménynél fogva a missiói körben a ref. hivek száma emelkedőben van.

15. *Csermői kör.* 4 szórvány 228 lélekkel. Bodnár Lajos lelkész jelenti, hogy mióta Csermőn állását elfoglalta, mindent megtett a szórványok gondozása körül. Az 1910. évben a hivek összeirását eszközölte, Seprősön őket szervezkedés céljéból összehivta, de a kitüzött helyen lelkészen kivül senkisem jelent meg, féltek az egyházi adótól. Ezután nagy betegsége, a folyó évben a nagy háboru miatt nem végezhette a missió munkát. Az 1915. évre az az egyház költségvetésébe felvettek 100 koronát, reméli, hogy most már eleget tehet a 10—1915. sz. esperesi felhivásnak. Keresztelt 2-szer, esketett 1-szer, látogatást tett 2-szer. Egyéb előforduló funkciót a központon végzett. Tanköteles gyermek van Seprősön 24, ezeket vallásra Prikkel Margit ref. állami tanitónő tanitja. Somoskeszióől 2 gyermek Csermőre lejár.

16. *Geszti kör.* 3 szórvány 208 lélekkel. Gondozza Szabó István geszti lelkész, aki bejelenti, hogy a misszió bizottságot nem alakithatták meg, mert a 208 lélek sok pusztán s nagy területen szétszórtan él s ha meg tudnák is alakitani csak papiron maradna, mert életképes müködés kifejtésére képtelen lenne. A missió kört anyagi eszközök hiányában nem látogathatja. Legtöbben vannak együtt a pándi pusztán (69 lélek,) ezek bejárnak Gesztre a templomba, minden szertartást itt végeztetnek, temetésre pedig lelkészt és kántort viszik ki minden

helyre. A tanköteles gyermekek, amikor az ut s idő engedi, geszti iskoláinkat látogatják, Cséffán azonban 4 gyermek a g. keleti és r. kath. iskolába jár, ezek vallásos oktatásáról nem gondoskodhattak.

17. *Gyantai kör.* 2 fiókegyház, 2 szórvány 312 lélekkel, a 143 lelket számláló Dobrosd fiókegyházat a folyó évben még a gyantai lelkész gondozta Vajda Mihály lelkész a 3 fiókegyházban 44-szer volt istentisztelet, urvacsoraosztás, vallástanitás, gyüléstartás s más szertartás végzése céljából. Egyéb adatot nem közöl.

18. *Gyoroki kör.* 7 szórvány 58 lélekkel. Gondozza Hunyadi László gyoroki lelkész, aki jelentése szerint, a missiói bizottság megalakitását nem tartotta szükségesnek, mert szórványaiban megfogyatkozott a hivek száma, azon községek pedig, amelyekben még reformátusok vannak, olyan közel esnek a központhoz, hogy azokból gyalog is bejárhatnak hiveink a gyoroki templomba. Esketett 1, temetett 1 esetben. Szabadhelyen 2, Kovásziban 2 tanköteles gyermek van. Ezeket vallásra szüleik oktatják.

19. *Köröstárkányi kör.* Kisnyégerfalva leányegyház 246 lélekkel, Hador István lelkész gondozta a belényesi körből Kisszedres szórványt is (28 lélek). A missiói bizottságot még nem alakithatta meg. Keresztelt 2 esetben, konfirmált 1 gyermeket, egyéb szertartást nem végzett. Az állami iskolába 4 ref. vallásu gyermek jár, ezeket vallásra az állami tanitó tanitja, az iskolában felügyelet céljából 2 látogatást tett. Kisnyégerfalváról jelentést nem küldött.

20. *Szentleányfalvai kör.* Lelkésze Nagy Dániel, 4 szórvány 143 lélekkel. A missiói bizottságot nem alakitotta meg, mert az ötvenesi uradalom Magyaról hozott ref. vallásu székely cselédséget kivétel nélkül elbocsátotta, ennélfogva ott a reformátusok száma 60 lélekre apadt le. Keresztelt 3, temetett 3 izben. Tankötelesek száma 5, az uradalmi iskolába járnak, vallásos oktatásukról gondoskodva nincs. Hiveink istentiszteletre az összes szórványokból az anyaegyházba, vagy pedig kedvező vonatközlekedés folytán Aradra járnak.

Jelentés nem érkezett.

21. a nagyszalontai körből 5 szórvány 565 lélekkel.

22. a sarkadi körből 1 szórvány 73 lélekkel.

Ezek után egyházmegyénk missiói bizottsága a jelentésekből megállapitja, hogy

I. midazon missiói körökben, melyek rendes segélyt élveznek (3 kör) eredményesen folyik, az ideiglenes segéllyel ellátott körökben is megindult és sikerrel biztat (8 kör.) — sajnos még 11 körben anyagi hiányok miatt csak szük korlátok között mozoghat, vagy épen szünetel a missiói munka;

II. egyházmegyénk területén most már minden községet beosz-

tottunk valamelyik missiói körbe. Van összesen XXII. missió kör 1 missiói egyházzal (Radna-Lippa), 3 leány és 12 fiókegyházzal, valamint 439 szórvánnyal. A lelkek száma összesen 9522 (a népszámlálás szerint 9423), a mult évi kimutatáshoz képest (9759) apadás 237 lélek.

A tenkei körből Székelytelek (17 lélek) szórvány törlését kérjük, mert a missiói lelkész jelentése szerint, mindég Váradlesshez (Bihar-megye) tartozott, ma is minden funkciót a váradlessi lelkész teljesit, az anyakönyvezést is ő eszközli.

III. missiói lelkészek közül különösen azok, kik segélyt nyertek, nagy igyekezettel végezték a fáradságos és nagy lelki erőt igénylő missiói munkát, azonban az év második felében a háborus állapot, a rosz időjárás és az utak járhatatlansága nem csekély mértékben gátolták őket müködésükben. A felnőtteket csaknem mindenütt részesitették lelki gondozásban, ott, ahol istentiszteletet tartani nem lehetett, vallásos olvasmányokkal látták el hiveinket, vagy legalább vallásos beszélgetést folytattak velök. A gyermekek vallásos oktatásának azonban intensivebbnek kellene lenni kevés kivétellel minden körben, de ez csak ugy lenne lehetséges, ha azok hetenként, vagy legalább két hetenként rendszeres tanitásban részesülnének. Ez azonban sok időt és nagy költséget igényelne, teljesitésére a missziói lelkészek sem idővel, sem anyagi erővel nem rendelkeznek. Az állami iskolába járó gyermekek, főként ha az állami tanitók közt ref. vallásu is van, legtöbb helyen tanulják a hittant, de énekelni rendszerint ezek sem tudnak, a tapasztalás pedig azt bizonyitja, hogy az énekeinkben járatlanok, nem vágynak az istentiszteletre, leghamarabb lesznek vallásunk iránt közönyösek, sok esetben hittagadók is. Csak ugy lehetne e bajon segiteni, ha a missiói lelkészek mellé éneklésben is képzett és gyakorlott vallástanitókat állitanának be, kik a kántorságot is végeznék.

IV. Vagyont csak a radnalippai és magyarcsékei kör lelkésze mutat ki, amaz 36081 korona 40 fillért, 4238 korona 58 fillér, emez 97.84 koronát, 8000 korona adóssággal szemben, más kör lelkésze nem mutat ki vagyont, mert az egyház vagyonát nem tekinti a missió kör vagyonának.

V. Egyházi adót a kisjenői körben egyedül a kisjenői fiókegyház tagjai fizetnek az erdőhegyi egyháznak, mellyel a fiókegyház minden anyagi ügye közös; a radnalippai körben a központnak minden szórványbeli egyháztag fizet adót, egyébünnen nem jelentették be, pedig a leányegyházak mind, a fiókegyházak közül is több szed egyházi adót; későn vett jelentés szerint a magyarcsékei hivek is rendes egyházi adót fizetnek.

VI. A világi hatóságok részéről előzékenységet tapasztaltak a lelkészek.

VII. A missió munka ellátása mindenütt közalapi missió segélylyel történt. Ilyen segélyt élvezett és azzal el is számolt a borossebesi (600 korona), a kisjenői (400 korona), a radnalippai (900 korona, fedezedezetlenül maradt kiadás 50 korona), továbbá az ágyai (100 korona, fedezetlenül maradt kiadás 124 korona), belényesi (100 korona), kisperegi (100 korona), tenkei (100 korona, maradványa 88 korona)' feketetóti (50 korona, maradványa 30 korona), és a magyarcsékei (800 korona, maradványa 572 korona 70 fillér), nem számolt el a pankotai (100 korona) és a vadászi (50 korona) missiói lelkész.

VIII. Missiói kör vagy legalább segédlelkészség felállitását sürgeti : Borossebes, Borosjenőn kivül még Nagyhalmágyon is, Radnalippa, Kisjenő és Arad, Aradgáj központtal. Magyarcséke égető szükségnek jelzi a rendes missiói lelkészség felállitását.

Ezekre nézve 25—1914 egyházmegyei jkvi szám alatt már tettünk javaslatot.

Radna-Lippa missiói segélyének 50 koronával való emelését kéri.

Végül még a missiói körök vezetőinek figyelmébe ajánlja bizottságunk, hogy a missiókbán az állások létesitését ne a felsőbb hatóságoktól várják, hanem ezek szervezését otthon maguk inditsák meg; szolgáltassanak kézenfekvő bizonyitékokat arról, hogy a hivek érdeklődése és áldozatkészsége meg van ; legkisebb követelmény az E. T. 13. §-ában előirt egyházi adózás életbe léptetése. Ha aztán a szervezés végrehajtása és a hivek áldozatkészségének kimeritése után látják, hogy saját anyagi erejök elégtelen, kérvényezzenek kongruáért, káplántartási általányért, adócsönkentési segélyért. A missiói segély lehetőséget nyujt arra nézve, hogy a szétszórtan élő hiveket felkeressük, de abból rendes vagy segédlelkészi állás felállitását eszközölni ez idő szerint nem lehet. Másfelől azonban az is bizonyos, hogy azért szükségesek azok az uj munkaerők, hogy a közönyöseket érdeklődésre birják, az alvó hitet felélesszék, a szervezés munkáját végrehajtsák. A missiói lelkészek a nagykiterjedésü missiókban egymaguk nem birják a mukát és mivel itthon az anyagi erők hiányoznak, a veszély pedig mindjobban fenyeget nem tudnak mit tenni, minthogy zörgetnek segitségért és fennt keresik annak forrását.

Kérjük a jelentések és számadások elfogadását. Kiváló tisztelettel vagyunk

Nagyszalontán, 1915. évi március hó 25.

Csécsi Imre,
a missiói bizottság elnöke.

Fogarassy Bálint,
a missiói bizottság előadója.

Szondy Géza,
a missiói bizottság tagja.

Egyházmegyénk közgyülése a missiói bizottság jelentésének tudomásul vétele és elfogadása mellett az összes iratokat felterjeszti a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre és konventhez, kiemelésével a következőknek:

a) a *borossebesi, kisjenői, radnalippai* továbbá az *ágyai, belényesi, kisperegi, feketetóti* és *magyarcsékei tenkei* missiói körök lelkészeinek számadását jóváhagyja és *Szabó* József, *Bokor* Sándor, *Lengyel* Imre, valamint *Fogarassy* Bálint, *Bottyán* Pál, *Szondy* Géza, *Kézy* Ignác, *Kassay* Béla és *Kalas* Ferenc részére az 1914. évi számadásokra vonatkozólag kellő óvás mellett a felmentést megadja azzal, hogy Kézy Ignác 30 korona, Kassay Béla 88 korona, Kalas Ferenc 572 korona 70 fillér évvégi maradványt az 1915. évre vigyenek át és arról ezen év végén számoljanak el;

b) a pankotai és vadászi missiói körök lelkészeinek, mivel sem jelentést, sem számadást nem küldtek be, állásukból folyó kötelességükké teszi, hogy

a pankotai lelkész vagy helyettese 100 koronáról
a vadászi „ „ „ 50 „

számadásukat s müködésükről jelentésüket folyó évi julius hó 1 napjáig esperesi hivatalhoz terjesszék be s egyuttal igazolják, hogy ezen kötelességüknek a kitüzött határidőre miért nem tettek eleget;

c) a tenkei missiói körből Székelytelek szórványt törli, mert missiói lelkesz beigazolta hogy az mindég Váradleshez, a bihari egyházmegyéhez tartozott.

d) a missiói körök összes lelkészeit felhivja, hogy e nehéz időkben fokozott gonddal őrködjenek a missiókban szétszórtan lakó hiveik felett. Hadba vonult sok család fentartója s az idegen nemzetiségü és vallásu lakosok között magukra maradt anyák és gyermekek vigasztalás hijján meg ne emésztessenek a nagy bunak és bánatnak miatta; jó pásztorokként kitartással és türelemmel folytassák tovább a szervezés munkáját, akik még nem tehették, kezdjék meg azt terjesszenek jelentést év végén müködésük ereményéről az esperesi hivatalhoz;

e) az egyházkerületi missiói felügyelőt felkéri, hogy mint gyakorlott missionárus, hivatalos látogatásai alkalmával legyen segitségül lelkészeinknek a szervezés munkajában.

f) végül a főtiszteletü egyházkerületi közgyüléshez és konventhez azon kéréssel fordul, hogy minél nagyobb anyagi és erkölcsi támogatássukkal tegyék lehetővé egy-

házmegyénk területén az annyira szükséges missiói rendes vagy legalább segédlelkészi állások szervezését, — a sok közül ez uttal Magyarcsékét emeli ki, mely már anyasitva is van s hol a missinoáriusra égető szükség van.

23. Olvastuk Kassay Béla tanügyi bizottsági előadó következő jelentését:

Nagytiszteletü Egyházmegyei Tanügyi Bizottság!

Egyházmegyénk népiskoláinak az 1914—5. tanév első felében tapasztalt állapotáról szóló jelentésemet a hozzám beérkezett jelentő-ivek alapján a következőkben terjesztem elő:

A tanügyi bizottság körlátogató tagjai egyházmegyénk minden iskoláját meglátogatták, kivéve azokat, hol a járhatatlan utak ezt lehetelenné tették, azonban a jelentések Talpas fiókegyház kivételével ezekből is beküldettek. A jelentő ivek szerint egyházmegyénk 45 anyaegyháza közül 30-ban vannak tisztán felekezeti iskolák, 10-ben (Belényes, Belényesonkolyos, Csermő, Feketetót, Gyanta, Körösszakál, Magyarremete, Pankota, Radnalippa, Szentleányfalva) államiak Okányban községi, Aradon állami és községi iskolák vannak; Anton a fiu-iskola felekezeti, a leányiskola községi, Nagyzerénden a II. osztály az állami, a többi 5 osztály a felekezeti iskolába jár; Tamáshidán az állami iskola mellett felekezeti iskola is van, csakhogy ez iskola évben a felekezeti iskola tanitója hadi szolgálatra behivatván, minden ref. tanköteles az állami iskolába jár. A 3 leányegyházban (Szinte, Németpereg, Kisnyégerfalva) felekezeti iskola van, azonban Szinte és Kisnyégerfalva tanitói a harctéren levén: Szinte tankötelesei az állami iskolában tanulnak, Kisnyégerfalván pedig helyettes hiányában most már második éve szünetel a tanitás. A 13 fiókegyház közül 12-ben (Szapárliget, Körösjánosfalva, Magyarcséke, Kisjenő, Meggyesháza, Alsó- és Felsősimánd, Kisháza, Tenkeszéplak, Pécska, Világos, Simonyifalva, Talpas) valamint 7 szórványban (Csálatelep, Mikelaka Tőzmiske, Székudvar, Elek, Sikló, Nagypél) állami iskolák vannak, egy fiókegyházban Bihardobrosdon az ottani fatermelő társulat tart fenn iskolát. Van még 6 pusztai iskola is, ezek közül 2 Gyanté és Tiszaradvány az ottani uradalmak által fentartott felekezeti, Csegőd állami, az ősi pusztai a sarkadi egyház által községi segélylyel fentartott felekezeti, kettő pedig Nagyszalonta község által fentartott pusztai iskola.

Van egy felekezetü jellegü ovódánk is Geszten, a „Tisza Kálmán kisdedovoda.“

A felekezeti iskolák rendes tanitóinak összes száma 113, kik közül férfi 84, nő 29. A 84 férfitanitó közzül hadi szolgálatot teljesit, 32, közülök az anti egyház tanitója Kiss Mihály hősi halált is halt a harctéren. A hadban levők közül a legtöbbet kartársai helyettesitik növendékeiket beveszik a maguk iskolájába, némelyik helyen a kényszeritő helyzet miatt váltakozó rendszerrel, fizetéssel alkalmazott helyettes müködik Anton, Erdőgyarakon, Tiszaradványban. Behivatott hadi szolgálatra a vallásoktató állami tanitók közül a szentleányfalvai állámi tanitó, kit az ottani lelkész helyettesit. Nem lehetett helyette tanitót kapni Kisnyégerfalvára, hol e miatt már második éve szünettel a tanitás. A szemlaki tanitó ez év elején eltávozott, állásáról s helyére pályázó nem akadván, ez iskolai évben itt nincs tanitás. A vallás oktatásról nincs gondoskodva az erdőhegyi missióba sorozott nagypéli állami iskolában. Jelentés nem érkezett a talpasi fiókegyház állami iskolájában teljesitett vallás tanitásról.

A községi és állami iskolába járó reform. vallásu növendékeink vallásban és énekben oktatását 20 helyen (Szinte, Szapáryliget, Tőzmiske, B.-Sonkolyos, Csermő, Kisjenő, Elek, Sikló, Feketetót, B.-Dobrosd, K.-Szakál, Nagyzerind, Pankota, Világos R.-Lippa, Szentleányfalva, Tamáshida, Belényes, Gyanta, M.-Remete) az illető lelkészek, utóbbi háromban az énektanitást az illető tanitók, Aradon 2 segédlelkész és egy kisegitő vallástanitó 12 helyen (Ant, Csálatelep, Mikelaka, K.-Jánosfálva, M.-Cséke, Csegőd, Székudvar, Kisháza, T.-Széplak, Pécska, Okány, Simonyifalva) a ref. vallásu községi és áll. tanitók, Meggyesegyházán ovónő, Alsó- és Felső-Simándon Remenyik Kálmán jegyző, Nagyszalontán a 2 pusztai iskolában és a gazdasági ismétlő iskolában a ref. vallásu tanitók teljesitik, legtöbbnyire elismerésre méltó buzgalommal és dicséretes eredménnyel. A vallás és énekoktatásról nincs gondoskodva az Erdőhegyhez tartozó Nagypél állami iskolájában. Jelentés nem érkezett hozzám a Talpas állami iskolájában teljesitett vallásos oktatásról.

Teljes 6 osztályu iskola van 31 helyen (Ágya, Berekböszörmény, Biharugra, Erdőhegy, F.-Cyarmat, Geszt, Kispereg, Komádi, Kn.-Harsány, Kötegyán, Mezőgyán, Mezősas, Nagyszalonta, Nagyzerind, Sarkad, Tenke, Zsadány, Vadász, Várasfenes fiu és leány, Ant fiu, Árpád, Belényesujlak, Belzerénd, Borossebes, Erdőgyarak, Gyorok, Németpereg, Kőrösszegapáti, K.-tárkány, Magyarhomorog és Ősi vegyes iskoláiban; 5 osztályu az iskola Sarkadkereszturon és Gyantén, 4 osztályu Tiszaradványban, Mezőbajon a fiuiskola 6, a leányiskola 5 osztályu.

Az iskolába járó növendékek száma a folyó 1914—1915 iskolai évben a községi és állami iskolákba járó reform. tanulókkal együtt 10553 és pedig 5498 fiu és 5055 leány, kik közül egyházunk iskoláiba

jár 4135 fiu, 3750 leány, összesen 7886 ; községi és állami iskolákba jár 1363 fiu, 1304 leány, összesen 2667. Az egy tanitó keze alatt levő növendékek létszáma — eltekintve a helyettesités okozta kényszerhelyzet miatti csoportositástól — 31 és 99 között hullámzik. Legkisebb a gyoroki és ősi pusztai vegyes iskolákban, legnagyobb a kötegyáni III.—VI. fiu iskolában.

Az iskolák egészségügyi viszonyait tekintve a tanterem nem elég világos Sarkadkeresztur vegyes, nem elég tágas, de világos Kötegyán III—VI. oszt. fiuiskolájában. A tanterem gerendázása hajlott, hasadozott, becsorog s gyökeres javitást igényel Nagyzerind III—VI. oszt. leányiskolájában. A tantermek és tanitói lakások tisztán vannak tartva mindenütt. Kisebb-nagyobb mértékben zsufolt 6 iskola : Feketegyarmat fiu-, leány-, Kispereg mindhárom és Kötegyán III—VI. fiuiskolája.

A padlózat részben téglázott, részben deszkázott Vadász IV—VI. fiuiskolájában, cementezett Berekböszörmény III—VI. oszt. fiu-, aszfaltozott Nagyszalonta 2 iskolájában, deszkázott 109 tanteremben. A takaritást iskolaszolga vagy harangozó végez: mindenütt. Ürszék van és tisztán tartatik mindenütt.

Az iskolák felszerelését illetőleg anyakönyv, felvételi és mulasztási napló van és azokat rendben vezetik minenütt, ugyszintén haladási és látogatási napló is van. Vezérkönyvek hiányosak ksz.-apáti kisebb vegyes iskolájában ; az egyházkerület kiadványait használják mindenütt, kivéve Mezőbajj fiu-, leányiskoláját, melyekben idegen kiadványu tankönyvek is használtatnak. Tankönyvekkel a növendékek kellően el vannak látva Sarkadkeresztur kivételével, hol még mindig csak „nagyobb részt“ vannak azokkal ellátva. A taneszközök hiányosak 11 iskolában : Árpád mindhárom vegyes-, Berekböszörmény III—IV. oszt. leány-, Körőstárkány fiu- és leány-, Mezőbajj fiu- és leány-, Körösszegapáti mindkét és Sarkadkeresztur vegyes iskoláiban. Az igazgató-tanitói állás szervezve van minden erre kötelezett egyházunkban, azonban fizetést nem adott eddigelé igazgató-tanitójának Biharugra, Kispereg és Vadász.

Az iskolák szellemi életét tekintve a tanitók a kiszabott tantervet megtartják mindenütt Mezőbajj tanitójának és Simonyifalva vallástanitójának kivételével; a tananyagot nem végezték el vagy csak felületesen — kisebb hiányoktól eltekintve — azon iskoláknál, melyeknek tanitói a harctéren levő társaikat helyettesitik, bár ezek legnagyobb része is teljesen elvégezte a tananyagot, Ant fiu-, Köröstárkány most vegyes-, Várasfenes fiuiskolájának tanitói és Simonyifalva vallástanitója. Iskoláikat nem helyes módszerrel vezették Ant fiu-, Várasfenes fiu- és Simonyifalva vallástsnitója. Tananyag beosztás hiányzik Ant fiuiskolájában. Nagyobb mérvü mulasztás volt — a rossz utak által okozott s

igy igazolt mulasztásoktól eltekintve — Belényesujlak, Csermő, Pécska, Körösszegapáti, Köröstárkány, Mezőbajj, Sarkadkeresztur és Városfenes iskoláiban. Járvány akadályozta a tanitást Erdőgyarak, Körösnagyharsány és Komádi isko'áiban, sőt utóbbi helyen most is zárva vannak az iskolák.

Ismétlő iskoláink müködését a legtöbb helyen megzavarta, sok helyen pedig lehetetlenné is tette a háboru, mivel a földmiveléssel és állattenyésztéssel foglalkozó szülék a hadbavonultak munkabiró kezeit ismétlőiskola köteles növendékeink gyenge kezeivel voltak kénytelenek pótolni. E körülmény miatt csak általánosságban jelentek annyit, hogy 32 általános ismétlő közül 18 és 22 gazdasági ismétlő közül 10 nem is kezdte meg sem oktató és nevelő munkáját. A működő 14 általános és 12 gazdasági ismétlő közül 7-ben egész éven át tart a tanitás.

Háziipar, leginkább női kézimunka tanittatik: Ant, Árpád, Biharugra, Nagyszalonta, Okány, Sarkad és Tenke iskoláiban, a fiuknak Nagyszalontán kosár-, seprü- és kefekötés, Okányban szlöjd, agyag-, fa- és papirmunka.

Ezeknek, mint általános összesitéseknek előrebocsátása után áttérek jelenntésemnek egyházanként és iskolánként részletezésére, felemlitve a tapasztalt hiányokat és fogyatkozásokat, valamint a tapasztalt fejlődést és haladást, érintve a községi és állami iskolában teljesitett vallástanitást is.

Anton a fiuiskolát az egyház tartja fenn. Tanitója Kiss Mihály a harctéren hősi halált halt. Helyettese Antal Géza október közepén kezdte meg a tanitást s e miatt a tananyagot nem végezte el. Különben is nagyon küzd a kezdet nehézségeivel, még nem találja fel magát az iskolában s inkább talán ez utóbbi ok miatt kivált az I. osztály nagyon gyengén halad. A leányiskolát a község tartja fenn, itt a reformáfus vallásu tanitónő tanitja a vallást és éneket kellő sikerrel.

Aradon az állami és községi iskolákban ez iskolai év folyamán 3 munkaerő végezte a vallás és énektanitást u. m. Molnár Zoltán és Kun Zoltán segédlelkészek és Patkó Imre kisegitő vallástanitó, kik a 904 fönyi növendék sereget — bár az iskolák nagy része kórházakul használtatott s e miatt a tanitást csak október havában kezdhették meg — szorgalmasan és eredménnyel oktatták.

Csála telepen a IV. osztályu állami népiskolában Gömöri Károly igazgató-tanitó végezte a vallás és énektanitást.

Mikelaka állami iskolájában Munstermann Ernő igazgató-tanitó teljesitette a vallás és énektanitást kiváló buzgalommal és teljes sikerrel, ugy hogy a tanitást csak november havában kezdhette el, tanitványai kellő előhaladást tanusitottak.

Ágya mindkét férfi tanitója a harctéren szolgál. Iskoláiban a 2 nőtanitó helyettesitette őket, sőt Kajtorné Molnár Zsuzsánna 6 héten át — mig Némethné Fekete Gizella gyermekágyban feküdt, — ezt is helyettesitette. A két kisebb iskola teljesen rendben van, a 2 nagyobb iskolában természetesen nem sikerült egészen elvégeztetni az előirt tananyagot. Általában ismétlő iskolája ez évben a háboru miatt nem nyilt meg.

Szinte leányegyház tanitója a hadba vonult, tanitványai további intézkedésig hatósági engedély mellett az állami iskolába járnak, mivel az egyház a helyetesittés költségeit viselni képtelen. A vallást és éneket ugy itt, mint *Szapárliget és Tőzmiske* állami iskolában Fogarassy Bálint ágyai lelkész tanitja kiváló sikerrel.

Árpádon a két kisebb iskolában a beszéd- és értelemgyakorlat tanitásához szükséges szemléltető képek s a IV.-VI. oszt. iskolában a term. rajzi ábrák hiányoznak.

Belényes állami iskoláiban a vallást a lelkész, az éneket Dobrosi Lajos állami tanitó tanitotta, mindketten kiváló buzgalommal és dicséretes eredménnyel.

Belényessonkolyos állami iskolájában a vallást és éneket a lelkész tanitotta kiváló eredménnyel.

Körösjánosfalva állami iskolájában a vallást és éneket az állami tanitó — ki előkönyörgő is — tanitja kiváló szorgalommal és dicséretes eredménnyel.

Magyarcséke állami iskoláiban a vallást és az éneket az állami tanitó — ki előkönyörgő is — tanitja megfelelő eredménnyel.

Belényesujlak férfi tanitója a hadbavonulván, helyette is a nőtanitó vezeti az iskolát váltakozó rendszerrel és tekintetbe véve e rendszer hiányait, megfelelő eredménnyel. Mulasztás tetemes.

Bélzeránd vegyes iskolája rendben van.

Berekböszörmény III—VI. oszt. leányiskolájában a földgömb helyett ujat kell beszerezni. Az 5-ik iskola felállitása szükséges.

Biharugra egyik férfi tanitója a harctéren van, növendékeit a másik 2 tanitó iskolájába osztották be, egyik a fiukat másik a leányokat tanitja 6 osztályban. Az igazgató-tanitóság 1913 szept. 1 óta szervezve van, de még eddig nem kapta meg fizetését, bár a presbiterium már a mult évben utasittatott erre.

Borossebes vegyes iskoláinak tanitója mint hadköteles több izben bevonult vizsgálatra s ez idő alatt lelkész tanitott helyette. Iskolája teljesen rendben van.

Csermő állami iskolájában a vallást és éneket lelkész tanitja. Az alsóbb osztály növendékei rendesen járnak iskolába, de a felsőbb

osztálybeliek közül sokan be sem iratkoztak s nem is járnak iskolába a háboru miatt. Gazdasági ismétlője is szünetel.

Erdőgyarakon a kisebb vegyes iskola tanitója hadba vonult, helyette lelkész tanit. Mindkét iskola rendben van, bár a gyermekek közt fellépett nyakmirigy gyuladás akadályozta a tanitást s a mesziről nagy sárban feljáró gyermekek sokat mulasztanak.

Csegőd uradalmi vegyes iskolája ez iskolai év elején átadatott az államnak. A vallást s énektanitást az állami tanitó teljesitette kiváló buzgalommal és dicséretes eredménnyel.

Erdőhegyen az I—II. oszt. vegyes iskola hadbavonult tanitóját Vargáné Kósa Margit helyettesiti Mindhárom iskola rendben van.

Kisjenő fiókegyház, továbbá *Elek* és *Sikló* szórványok állami iskoláiban Bokor Sándor erdőhegyi lelkész.

Székudvar (szórvány) állami iskolájában Jakab Berta állami tanitónő.

Megyesháza fiókegyház iskolájában Isekutz Gizella ovónő.

Alsó- és Felső-Simánd fiókegyház iskolájában Remenyik Kálmán jegyző tanitja a vallást és éneket.

Nagypél (szórvány) állami iskolájában 4 fiu és 3 leány reform. vallásu növendék jár, kiknek a vallástanban és énektanitásban oktatásáról nincs gondoskodva.

Feketegyarmaton mindkét iskola zsufolt. A tanfelügyelő által 1915 szept. 1-re felépittetni igért községi iskola nem nyilt meg. Egyház a leányiskolát, melyet 1914 év nyarára szándákozott ujjáépiteni, a rendkivüli visszonyok miatt nem épithette föl. Általános ismétlő iskolája a háboru miatt ez évben nem nyilt meg.

Feketetót állami iskolájában a vallást és éneket lelkész tanitja jó eredménnyel. Ismétlő iskolája nincs.

Geszt minkét iskolája kifogástalan. Ismétlője ez évben nem nyilt meg. — A Tisza Kálmán kisdedovoda — ez évben a januári szünidő nélkül — a szokott kifogástalan rendben müködik. A növendékek száma 37 fiu, 27 leány.

Tiszaradvány tanitója a harctéren van. Helyettese Tóth Julia okl. tanitónő, ki a IV. osztályu vegyes iskolát kifogástalanul vezeti.

Gyanta állami iskolájában a vallást lelkész, az éneket a kántorul alkalmazott állami igazgató-tanitó tanitja. Dékáni látogatás idején iskoláik járvány miatt zárva voltak. Gazdasági iskolája a háború miatt szünetel.

Kisháza állami iskoláiban a vallást és éneket az állami igazgató-tanitó — ki előkönyörgő is — tanitja jó eredménnyel. Általános ismétlője a háboru miatt szünetel.

Tenkeszéplak állami iskoláiban a vallást és éneket az állami

igazgató-tanitó — ki előkönyörgő is — tanitja jó eredménnyel. Általános ismétlője ez évben nem nyilt meg.

Bihardobrosdon a vallást és éneket Vajda Mihály gyantai lelkész tanitja kiváló sikerrel.

Gyorok vegyes iskolájának tanitója hadbavonult. Előbb Hunyadi László lelkész, az utóbbi időben Hunyadi Erzsébet okleveles ovónő vezette az iskolát dicséretes buzgalommal és kitünő eredménnyel. Az egyház szcgénysége miatt nem tudja dijazni munkáját. Gazdasági ismétlője a háboru miatt szünetel.

Kispereg egyik tanitója — Éltető János — a hadbavonult. Tanitványait a másik két tanitó tanitja. Iskolái, eltekintve iskoláinak rendes körülmények között is zsufoltságától s a tananyag elvégzésének a helyettesités által okozott kisebb hiányoktól, rendben vannak. Igazgató-tanitója azonban még most sem kap dijazást. A 4-ik iskola felállitása elkerülhetetlen.

Németpereg vegyes iskolája rendben van.

Pécska állami iskoláiban a vallást és éneket Szücs József állami tanitó tanitja. A 38 ref. tanköteles közül 15 egyáltalán nem járt iskolába s a többiek is sokat mulasztottak, e miatt a tananyag nincs teljesen elvégezve.

Komádi mind a 10 iskolájában 1914 szept. 28-tól október 26-ig kolera járvány akadályozta a tanitást, 1914 dec. 23-a óta pedig vörheny járvány miatt mindenik iskola zárva van.

Körösnagyharsány egyik tanitója a harctéren van. Tanitványai közül a III—VI. osztályt Perec István lelkész, az I—II. osztályt az ismétlő iskolát Csomor Béla tanitó vezette. Mindkét iskola rendben van, bár 1914 október 4—25-ig kolera járvány akadályozta a tanitást.

Körösszakál állami iskoláiban a vallást és éneket a lelkész tanitja kiváló eredménnyel.

Körösszegapáti I—II. oszt. vegyes iskolájában a vezérkönyvek egy része s mindkettőben a taneszközök hiányosak. III—VI. oszt. iskola épülete törvényszerüen ujjáépittetett. Ismétlő iskolája szünetel.

Köröstárkány leányiskolájának tanitója hadba vonulván, az ő növendékeit is a fitanitó tanitja, fiukat és leányokat vegyesen, egy tanteremben, a III—VI. osztályt délelőtt, az I—II. osztályt délután. Az egész iskolai idő alatt tetemes volt a mulasztás, dékáni látogatás idején is 170 növendék közül 69 volt fenn. E miatt — bár tanitó a tanterv szerint halad s igen helyes módszerrel tanit — csupán a vallástanból, számtanból, olvasás és irásból megfelelő az eredmény, a többiekből csekély, némely tárgyakat pl. nyelvtant, történetet, alkotmánytant fizikai idő hiánya miatt nem tanithatott. A taneszközök

hiányosak, Európa térképe és természettani eszközök nincsenek. Általános ismétlője ez évben nem nyilt meg.

Kisnyégerfalva vegyes iskolájának tanitója 1913 ősze óta katonai szolgálatot teljesit. A leányegyház helyettest nem kapott s e miatt a tankötelesek 2 év óta nem járnak iskolába.

Kötegyán I—II. osztályu vegyes iskolájának tanitója a hadbavonult, növendéke a három másik tanitó iskoláiba osztattak be, kik iskoláik megszaporodott növendékeit is teljesen kifogástalanul s kiváló jó eredménnyel vezették. A III—VI. osztály fiu iskolája nem elég tágas, de világos.

Magyarhomorog férfi tanitója a harctéren van. Az összes tankötelesseket együtt egy tanteremben vezeti a tanitónő kiváló szorgalommal és dicséretes eredménnyel. Ismétlő iskolája ez évben szünetel.

Magyarremetén a 2 állami iskolában a vallást s az I. és II. osztályban az éneket is a lelkész, a III—VI. osztályban az éneket az állami tanitó tanitja mindketten dicséretes eredménnyel.

Mezőbajjon a régi hibák nem szünnek. A szülők nem törődnek gyermekeik iskoláztatásával, előbbvalónak s hasznosabbnak tartják mezei vagy házi munkáik körében használni gyermekeiket. Presbyterium, ha próbálja is felvilágositani őket, fél az erélyes rendszabályok behozatalától, községi előljáróság nem teljesiti törvényben előirt kötelességeit s ily körülmények közt a tanitók alig-alig tudnak felmutatni eredményt. Mindkét iskola felszerelése hiányos, a tankönyvek között használtatnak olyanok is, melyek nem az egyházkerület kiadványai s a tanitók nem alkalmazkodnak az uj tantervhez. A fitanitó még mindig a régi tarthatatlan rossz lakásban lakik.

Mezőgyán egyik férfitanitója a harctéren van, növendékei a másik két iskolába beosztva tanulnak. Mindkét iskola redben van. Ismétlő iskolája szünetel.

Gyanté 5 osztályu vegyes iskolája kifogástalan.

Mezősas egyik férfitanitója a harctéren van. Növendékeit a leányiskolába osztották be. Mindkét iskola rendben van

Nagyszalonta 18 iskolája — bár 6 férfitanitója a harctéren van, — kiknek tanitványait a többi iskolákba osztották be — kifogástalan rendben van.

Nagyzerénd III—VI. o. leányiskolája tantermének gerendázata hajlott, hasadozott, becsorog, gyökereres javitást igényel. Ez iskolai évben a II. vegyes osztály növendékei járnak az állami iskolába, mely a ref. egyház tantermében van elhelyezve. A vallást és éneket ez osztályban január 1-ig Falussy Sándor s.-lelkész, attól fogva Gyenge János lelkész tanitotta. A többi 5 osztály növendékei a ref. egyház 3 iskolájába járnak, melyek rendben vannak. Ismétlő iskolája ez évben nem nyilt meg.

Okány 7 községi iskolájában a vallást és éneket a ref. vallásu tanitók tanitják jó eredménnyel. Gazdasági ismétlő iskolájában szlöjd, agyag-, fa- és papirmunkára oktatják annak vezetői a növendékeket.

Pankotán a folyó tanévben már minden növendék az állami iskolába járt, hol a vallás- és énektanitást Fogarasi Jenő s.-lelkész végezte kellő sikerrel. Ismétlő iskolája szünetel.

Világos állami iskolájában a vallás- és énektanitást Fogarasi Jenő pankotai s.-lelkész végezte megfelelő eredménnyel. Ismétlő iskola itt is szünetel.

Radnalippa állami és róm. kath. felekezeti iskoláiban a vallás és énektanitást a lelkész teljesiti lankadatlan buzgósággal és kitünő eredménnyel.

Sarkad mind a 10 iskolája — bár 2 férfi tanitó — a hadbavonult s 2 tanitónőt is betegsége miatt hosszabb ideig helyettesiteni kellett a többi tanitóknak — kifogástalan rendben van.

Ősi VI. osztályu vegyes iskolája jó, bár a rossz idők és utak miatt sokat mulasztottak a gyermekek.

Sarkadkeresztur vegyes iskolájának tanterme nem elég világos, a növendékek még mindig csak „nagyob részben“ vannak ellátva tankönyvekkel taneszközei közül természettani eszközök és természetrajzi ábrák hiányoznak, s jelentés szerint a mulasztás is elég sok s ennek meggátlására a községi előljáróság mit sem tesz. Már most is sok kifogás tehető az iskola ellen mégis a jelentés valamivel megnyugtatóbb képet mutat mint a mult évi.

Szemlak tanitója az iskolai év elején lemondott állásáról, azóta a tanitás szünetel, mivel a tanitói állásra pályázó tanitó nem jelentkezett.

Szentleányfalva állami iskolájában a vallás és énektanitást október közepéig, mig a hadba nem vonult, Kiss Lajos állami igazgató-tanitó, azóta Nagy Dániel lelkész végezte dicséretes buzgalommal.

Tamáshida tanitója a harctéren van, s igy most a felekezeti iskola növendékei is az állami iskolába járnak, hol a vallást és éneket Ungváry Gyula lelkész tanitja heti 2 órán, a mennyi a 83 növendék számára nagyon kevés, e miatt a tananyag sem végeztetett el.

Tenke igazgató-tanitója Oláh Ferenc a háboru kezdetétől fogva a harctéren van, növendékeit a másik három tanitó tanitotta január 20-ig, midőn másik tanitója Szücs András is behivatott katonai szolgálatra. Ez időtől fogva az ő tanitványai is a másik 2 tanitó iskolájába osztattak be, kik azt váltakozó rendszerrel, a III—VI. osztály délelőtt, az I—II. osztályt délután tanitják s megfeszitett szorgalommal igyekeznek, hogy a 2 tanitó hiányát növendékek előhaladása minél kevésbbé érezze meg.

Zsadány mindhárom iskolája rendben van.

Vadász 4 tanitója közül 3 a harcteren van, mindhármat Balog József igazgató-tanitó helyettesiti, ugy hogy egyik nap az I. és II. vegyes, másik nap a III.—VI. vegyes osztályokat tanitja megfeszitett szorgalommal s az ily körülmények közt elérhető eredménnyel. Az igazgatói állás 1913 szept. 1-től kezdve szervezve van, évi dija 240 koronában meg is van állapitva, de az egyház még a mult évről sem fizette ki az igazgatói fizetést. Gazdasági ismétlője ez évben nem nyilt meg.

Simonyifalva állami iskolájában Hajdu Pál állami tanitó teljesitette a vallás és ének tanitást meg nem érthető hanyagsággal, mivel azelőtt jó és szorgalmas tanitó volt. Ismétlő iskola ez évben nem nyilt meg.

Talpas állami iskolájában teljesitett vallás oktatásról jelentés nem érkezett be.

Városfenes leányiskolája kifogástalan s kitünően van szervezve; ellenben a fiuiskola most is nagyon gyenge, a tananyag hiányosan van elvégezve s tanitónak módszere sem helyes. A mulasztás mindkét iskolában tetemes volt s községi előljáróság a háborus mozgalmak miatt a törvényszerü eljárást nem foganatositotta. A fiuiskola tanterme nem elég világos, padjai össze vannak faragva s irásra alkalmatlanok. Ismétlő iskolája szünetel.

Tanügyi bizottságunk jelentése alapján örvendetes tudomásul vesszük, hogy — bár az egyházmegyénkben rendszerint müködő 84 férfitanitó közül a hazafiui kötelesség teljesitése 32-öt elvont rendes munkaköréből, mely körülmény az itt-ott lehetővé vált idegen tanerővel való helyettesités mellett is nagy hátrányára volt tanügyünknek, mégis egyházmegyénk iskoláinak nagyobb része kifogástalan rendben van, ami legtöbb helyen — ahol t. i. tanitóink harctéri szolgálatra behivattak — köszönhető az itthonmaradt tanitók és tanitónők s lelkészek a helyettesités által nagyon megszaporodott teendőik közepette is önzetlenül s készséggel tanusitott kötelességteljesitésének, sokszor hihetetlen erőmegfeszitésének, miért is egyházmegyénk nem késik ezen érdemeseknek elismerését nyilvánitani, a mutatkozó hiányok orvoslása végett pedig a következő intézkedéseket tesszük:

Egyházmegyénk közgyülése felhivja és utasitja az illető presbiteriumot, hogy

Anton a fiuiskola tanitóját nagyobb szorgalomra, kötelességének hivebb teljesitésére figyelmeztesse.

Árpádon a mindhárom iskolában hiányzó taneszközöket szerezze be.

Belényesujlakon a tetemes mulasztás megszüntetésére a saját hatáskörében is minden lehetőt megtegyen s a községi előljárósággal is megtétessen.

Berekböszörményben a III—VI. oszt. leányiskolába uj földgömböt szerezzen s az 5-ik iskola felállitására szükséges előintézkedéseket tegye meg.

Biharugrán az 1913 szept. 1 óta hátralékban levő igazgatói fizetést fizesse ki s jövőben negyedévi előleges részletekben rendesen folyósitsa.

Csermőn igyekezzék odahatni, hogy ref. tankötelesseink pontosan járjanak fel az iskolába.

Erdőhegyen, hogy a nagypéli szórvány állami iskolájába járó tankötelesek vallásos oktatásáról gondoskodjék.

Feketegyarmaton a zsufoltság megszüntetése iránt intézkedjék.

Kisperegen a 4-ik iskola mielőbbi felállitása iránt intézkedjék s az 1913 szept. 1 óta hátralékban levő igazgató-tanitói fizetést fizesse ki s jövőben $^1/_4$ évi előleges részletekben rendesen folyósitsa.

Pécskán a ref. tankötelesek pontosabb iskoláztatása érdekében minden lehető eszközt, a mi hatáskörébe esik megkiséreljen.

Körösszegapátiban az I—II. o. iskoláiban hiányzó vezérkönyveket s mindkettőben hiányzó taneszközöket szerezze be.

Köröstárkányban minden eszközt felhasználjon arra, hogy a szülék pontosan járassák iskolába gyermekeiket. A hiányzó taneszközöket haladéktalanul szerezze be s tanitóját figyelmeztesse, hogy a reázudult sok teendő közepette is egyes tárgyakat mint nyelvtan és történet ne hagyjon el teljesen, hanem a mennyire ideje engedi ismertesse meg azokkal is tanitványait, hogy a normális visszonyok helyreállta után e téren is legyen mire épiteni.

Kisnyégerfalván a vallás és énektanitást lelkész teljesitse.

Mezőbajjon ismételten szigoruan felhivja és utasitja a presbiteriumot s lelkészt és tanitókat különösen az iskola szeptember 1-sö hetében megkezdésére s aztán a pontos iskoláztatás érdekében minden lehetőt elkövessenek, a hiányzó taneszközöket haladéktalanul szerezzék be, a tanitók az uj tantervhez szigoruan alkalmazkodjanak s idegen kiadványokat, mivel egyházkerületünk kiadványában is vannak olyan tankönyvek, használni semmi esetre ne engedjenek növendékeiknek.

Nagyzerénden a III–VI. oszt. leányiskolában a gerendázatot alaposan javittassa ki.

Sarkadkereszturon tanterme világossá tételéről, a hiányzó taneszközök beszerzéséről, a gyermekeknek tankönyvekkel rendes időben és kivétel nélkül ellátásáról gondoskodjék s maga is saját hatáskörében mindent megtegyen és a községi elöljárósággal is megtetessen, hogy a tankötelesek pontosan és rendesen járjanak az iskolába.

Szemlakon lelkész a vallás és énektanitást teljesitse.

Tamáshidán a vallástani óráknak heti 2 óráról legalább is heti 4 órára felemelését kérje, eredménytelenség esetén sürgősen tegyen erről jelentést az esperesi hivatalnak.

Vadászon az igazgató tanitó fizetését 200 kban állapitsa meg, azt 1913 szept. 1-től haladéktalanul fizesse ki s jövőre $^1/_4$ évi előleges részletekben folyósitsa.

Simonyifalván a vallás és énektanitást szigoruan ellenőrizze s malasztás esetén a törvény által előirt intézkedéseket halakéktalanul tegye meg.

Városfenésen a fiuiskola tantermének világosabbá tételéről, ugyanezen tanterembe uj padok készittetéséről intézkedjék, a tetemes mulasztások megszüntetésére saját hatáskörében is minden lehetőt megtegyen s a községi elöljárósággal is megtétessen fitanitóját pedig kötelességeinek hivebb teljesitésére és szorgalmasabb munkálkodásra szigoruan figyelmeztesse.

24. Tanügyi bizottsági előadó jelentése szerint az ágyai körnek a dékán által meglátogatandó iskolái a szintei leányegyház, a simonyifalvai és talpasi fiókegyházak iskoláival megszaporodván: tanügyi bizottságunk javasolja a nagytiszt. egyházmegyei közgyülésnek, hogy az ágyai kör uti átalányát egyházanként 5 koronát számitva 15 koronával felemelni méltóztassék.

Egyházmegyénk közgyülése a tanügyi bizottság javaslatát elfogadván, az ágyai kör uti átalányát az eddigi 40 króI 55 kra emeli föl, kötelezvén az ágyai kör dékánait, hogy Szinte, Simonyifalva és Talpas iskoláit a dékáni látogatás alkalmával minden évben látogassák meg s a tapasztalatakról a szokásos módon tegyenek jelentést.

25. Tárgyaltuk a számvevőszékhez beérkezett számadások megvizsgálásáról szóló jelentéseket, amelyeknek során rendben levőknek találtuk a következő egyházak 1914 évi számadásait:

1. az *aradi* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele 15,588 K 50 f
kiadása 13,333 K 58 f

maradványa 2,254 K 92 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 30,098 K 97 f

2. a *biharugrai* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele 7,914 K 10 f
kiadása 7,818 K 76 f

maradványa 95 K 34 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 3,073 K 73 f

3. a *szemlaki* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele 3,926 K 22 f
kiadása 3,847 K 62 f

maradványa 78 K 60 f

b) terménnyszámadását, melynek bevétele 76 mm 38 kg buza
kiadása 49 mm 58 kg buza

maradványa 26 mm 80 kg buza

c) alapitványi számadását, melynek főösszege 21,144 K 11 f

4. *csermői* egyház

a) központi számadást, melynek bevétele 4,475 K 34 f
kiadása 4,343 K 31 f

maradványa 132 K 03 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 317 K 35 f

5. *kötegyáni* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele 8,353 K 21 f
kiadása 7,211 K 84 f

maradványa 1,141 K 37 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 1,030 K 44 f

6. a *magyarhomorogi* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele 10,702 K 94 f
kiadása 4,633 K 24 f

maradványa 6,069 K 70 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 431 K 14 f

7. *mezőgyáni* egyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele 8,033 K 15 f
kiadása 8,019 K 81 f

maradványa 13 K 34 f

b) III. iskolaépitési számadását, melynek állaga 1,430 K 39 f

c) alapitványi számadását, melynek főösszege 10,303 K 70 f

8. *tenkei* egyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele 15,303 K 73 f
kiadása 15,287 K 57 f

maradványa 16 K 16 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 46,045 K 16 f

9. a *mezősasi* egyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele 10,204 K 87 f
kiadása 10,154 K 17 f

maradványa 50 K 70 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 6,822 K 96 f
és 165 q 36 kg. buza.

10. a *zsadányi* egyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele 4,748 K 32 f
kiadása 4,740 K 14 f

maradványa 8 K 18 f

b) III-ik iskolaépitési kölcsön számadását,
melynek bevétele . . . . . 917 K 87 f
kiadása 814 K 34 f

maradványa 103 K 53 f

c) templom renoválási kölcsön számadását,
melynek bevétele . . . . . 204 K 52 f
kiadása 201 K 20 f

maradványa 3 K 32 f

d) alapitványi számadása, melynek főösszege 8,514 K 37 f
és 206 köböl buza.

11. az *anti* egyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele 4,000 K 99 f
kiadása 3,677 K 94 f

maradványa 323 K 05 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 973 K 58 f

12. az *ágyai* egyház

a) központtári számadását, melynek bevétele 7,177 K 14 f
kiadása 7,177 K 14 f
maradványa — K — f

b) terménnyszámadását, melynek bevétele 6716 l. buza, 6376 l. tengeri
kiadása 6716 l. buza, 6376 l. tengeri
maradványa — —

c) alapitványi számadását, melynek főösszege 23,764 K 50 f

13. az *árpádi* egyház

a) központtári számadását, melynek bevétele 7,894 K 73 f
kiadása 7,748 K 09 f
maradványa 146 K 64 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 17,633 K 84 f

14. a *belényesi* egyház

a) központtári számadását, melynek bevétele 5,130 K 02 f
kiadása 5,130 K 02 f
maradványa — K — f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 1,283 K 88 f

15. a *belényessonkolyosi* egyház

a) központtári számadását, melynek bevétele 1,927 K 44 f
kiadása 1 918 K 12 f
maradványa 9 K 32 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszöge 6,613 K 30 f
és 120 hl buza.

16. a *belényesujlaki* egyház

a) központtári számadását, melynek bevétele 4,055 K 03 f
kiadása 3,435 K 22 f
maradványa 619 K 81 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 1,525 K 13 f

17. az *erdőgyaraki* egyház

a) központtári számadását, melynek bevétele 5,154 K 80 f
kiadása 5,154 K 80 f
maradványa — K — f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 13,028 K 93 f
és 7936 l. buza.

18. az *erdőhegyi* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele 6,817 K 70 f
kiadása 6,458 K 01 f

maradványa 359 K 69 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 10,464 K 43 f

19. *feketegyarmati* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele 5,818 K 80 f
kiadása 5,818 K 71 f

maradványa — K 09 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 13,496 K 89 f

20. a *feketetói* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele 934 K 30 f
kiadása 688 K 03 f

maradványa 246 K 27 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 4,598 K 56 f
106 q 63 kg buza és 111 mm 83 kg tengeri.

21. a *geszti* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele 6,981 K 57 f
kiadása 5,635 K 19 f

maradványa 1,346 K 38 f

b) alapitványi számádását, melynek főösszege 8,289 K 70 f

c) iskolaépitési számadását, melynek bevétele 3,980 K 26 f
kiadása 3,980 K 26 f

maradványa — K — f

d) Tisza Kálmán kisdedovódai számadását,
melynek bevétele . . . . . 2,076 K 38 f
kiadása 1,815 K 43 f

maradványa 260 K 95 f

22. a *gyantai* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele 3,599 K 11 f
kladása 2,248 K 47 f

maradványa 1,350 K 64 f

b) terménysámadását, melynek bevétele 3,746 l. buza, 4,205 l tengeri
kiadása 3,480 l. buza, 4,205 l tengeri

maradványa 266 l. buza, — l tengeri

c) alapitványi számadását, melynek főösszege 11,568 K 27 f

23. a *gyoroki* egyház

a) központári számadását, melynek bevétele 4,577 K 24 f
kiadása 4,577 K 24 f
maradványa — K — f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 3,059 K 99 f

24. a *kisházai* fiókegyház

a) központári számadását, melynek bevétele 770 K 89 f
kiadása 643 K 60 f
maradványa 127 K 29 f

25. a *kisnyégerfalvai* leányegyház

a) központári számadását, melynek bevétele 2,094 K 84 f
kiadása 1,541 K 42 f
maradványa 553 K 42 f

26. a *köröstárkányi* egyház

a) központári számadását, melynek bevétele 8,720 K 29 f
kiadása 8,261 K 77 f
maradványa 458 K 52 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 2,133 K 14 f

27. a *körösnagyharsányi* egyház

a) központári számadását, melynek bevétele 8,024 K 70 f
kiadása 8,024 K 70 f
maradványa — K — f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 2,823 K 45 f
és 11,739 l. buza.

28. a *körösszakáli* egyház

a) központári számadását, melynek bevétele 1,665 K 72 f
kiadása 1,275 K 58 f
maradványa 390 K 14 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 2,346 K 62 f
és 14 köböl buza.

29. a *körösjánosfalvai* fiókegyház

a) központári számadását, melynek bevétele 805 K 88 f
kiadása 689 K 71 f
maradványa 116 K 17 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 1,400 K — f

30. a *magyarremetei* egyház

a) központári számadását, melynek bevétele 1,484 K 14 f
kiadása 1,344 K 51 f

maradványa 139 K 63 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 622 K 42 f
és 2,640 l. buza, 2,587 l. tengeri

c) terménys zámadását, melynek bevétele 8,775 l. buza és tengeri
kiadása 8,775 l. buza és tengeri

maradványa — — —

31. a *magyarcsékei* fiókegyház

a) központári számadását, melynek bevétele 10,134 K 08 f
kiadása 8,392 K 61 f

maradványa 1,741 K 47 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 8,042 K 56 f

32. a *nagyszalontai* egyház

a) központári számadását, melynek főösszege 66,880 K 46 f
kiadása 65,567 K 86 f

maradványa 1,312 K 60 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 83,172 K 40 f
azzal, hogy 51 K 90 f tőkével Szakács Sándor, 260 K 26 f tőkével Debreczeni István ösztöndij, 51 K 10 f tőkével Bóné Lajosné, 392 K 29 f tőkével Egyházfentartási, 101 K 76 f tőkével Tenkei Imréné, 500 K tőkével Elemi iskolai tanulók hadikölcsön alapja cimen uj alapok létesültek.

33. a *pankotai* egyház

a) központári számadását, melynek bevétele 2,029 K 11 f
kiadása 1,910 K 89 f

maradványa 118 K 22 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 1,226 K 70 f

34. a *pécskai* fiókegyház

a) központári számadását, melynek bevétele 110 K 90 f
kiadása 31 K 40 f

maradványa 79 K 50 f

35. a *radna-lippai* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele	2,138 K 72 f
kiadása	2,138 K 72 f
maradványa	— K — f
b) alapitványi számadását, melynek főösszege	14,218 K 41 f

36. a *sarkadi* egyház

a) központi számadását, melynek bévétele	32,995 K 71 f
kiadása	31,506 K 43 f
maradványa	487 K 18 f
b) alapitványi számadását, melynek főösszege	33,756 K 63 f
a külön kezelés alatt állóknál	93 K 74 f

37. a *szapárvligeti* fiókegyház

a) központi számadását, melynek bevétele	23 K 84 f
kiadása	23 K 84 f
maradványa	— K — f
b) alapitványi számadását, melynek főösszege	26 K — f

38. a *szentleányfalvi* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele	1,835 K 75 f
kiadása	1,688 K 93 f
maradványa	146 K 83 f
b) alapitványi számadását, melynek főösszege	821 K 75 f

39. a *sztntei* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele	1,463 K 22 f
kiadása	1,463 K 22 f
maradványa	— K — f
b) alapitványi számadását, melynek főösszege	6,488 K 19 f

40. a *tamáshidai* egyház

a) központi számadását, melynek bevétele	3,123 K — f
kiadása	3,123 K — f
maradványa	— K — f
b) alapitványi számadását, melynek főösszege	4,702 K 46 f

41. a *várasfenesi* egyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele 9,980 K 06 f
kiadása 9,782 K 54 f

maradványa 197 K 52 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 9,018 K 62 f azzal, hogy 49 K 57 f tőkével Harang alap cimen uj alap létesült.

42. a *világosi* fiókegyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele 409 K 54 f
kiadása 315 K 52 f

maradványa 91 K 02 f

43. a *kisperegi* egyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele 9,512 K 19 f
kiadása 7,742 K 66 f

maradványa 1,769 K 53 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 6.041 K 95 f kivéve a Kovács Bálint alapot, melyről kezelő gondnok röviden azt jelenti, hogy rendeltetési céljára felhasználtatott, de sem a felhasználást engedélyező presbiteri határozatot, sem a felhasználást igazoló számadást nem mellékelte. A presbitérium az 1914 számadásokat elfogadó határozatában az alap elköltéséről külön emlitést nem tesz. Mär pedig akár a presbiterium beleegyezésével, akár pedig a nélkül forditotta gondnok ez alapot egész összegében rendeltetésére, erről külön számadást kell készitenie

44. a *németperegi* leányegyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele 2,610 K 16 f
kiadása 1,657 K 92 f

maradványa 952 K 24 f

b) alapokról szóló számadása nem fogadható el, mert a templom épitési alap számadásához nem csatolta a betétkönyv kivonatát és mert az egyházfentartási és épitési alap 1913 évi dec. 31-iki állagát, melyet az 1913 évi számadást jóváhagyó 30/11—1914 sz. egyházmegyei végzés 3276 K 75 fillérben állapitott meg, csak 3,107 K 50 fillérnek vette. A presbitérium 1915 évi január 26-án 1 szám alatt kelt ide vonatkozó határozatában azt állitja: „valószinünek látszik, hogy a számvevőség által megállapitott tőke hibásan lett megállapitva.“ A presbiterium ezen állitását azonban megerőtleniti az a körülmény, hogy a mult év októberében hadi szolgálatra vonult gondnok egyik

presbitertársának csak az alap értékét adta át, kezelési naplóját pedig nem; és hogy az 1914 évi egyházlátogatás alkalmával, amikor az alap értékeit össze kellett hasonlitani a számvevőszék jegyzőkönyvével, nem kérték a most tévesnek jelzett számvevőszéki megállapitás megfelelő kiigazitását.

45. a *körösszegapáti* egyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele	3,590 K 49 f
kiadása	3,488 K 66 f
maradványa	101 K 83 f
b) alapitványi számadását, melynek főösszege	6,310 K 10 f

E számadással kapcsolatban lelkész panaszosan jelenti, hogy a presbitérium az egyházmegye 30/49—1914 sz. a. kelt meghagyásának nem akar eleget tenni, amennyiben a magas összegü földhaszonbérhátralékokat az adósoktól nem szorgalmazza. A mult év októberében felhatalmazta ugyan a lelkészt a követelések törvényes behajtatására, de épen ezért azóta a presbiterium egyik-másik tagja folytonosan támadja.

Mivel a presbiterium az elmult években a hátralékokat nem szorgalmazza, s a földek egy részét olyan egyéneknek adta ki, a kiken a hátralék nem hajtható be és végül mert a presbiterium s mulasztása folytán az egyház pontos időben nem tudván eleget tenni a Ktsbirtokosok Országos Földhitelintézetével szemben fennálló kötelezettségének, az intézet 25 K 32 fillér birsággal rótta meg: azt kéri egyházmegyénk közgyülésétől, utasitsa záros határidő alatt a presbiteriumot, hogy

1, az *A*) mellékleten levő 243 K 60 f iskolaépitési kivetést hajtassa végre, a behajthatatlanokat pedig törölje;

2. az *A*) mellékleten levő 275 K 19 f buzatartozást hajtassa végre, a behajtatlanokat pedig az egyház pénztárába fizesse be;

3. a *B*) mellékleten levő és behajthatatlan 375 K földbérletet az egyház pénztárába fizesse be;

4. a *B*) mellékleten levő 25 K 32 f büntetési pénzt szintén fizesse be az egyház pénztárába.

46. a *nagyzeréndi* egyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele	5,370 K 94 f
kiadása	5,182 K 30 f
maradványa	188 K 64 f
b) alapitványi számadását, melynek főösszege	2,671 K 47 f

47. a *berekböszörményi* egyház

a) alapokról számadását, melynek főösszege 4,458 K 28 f
és 70 mm 31 kg buza

48. a *borossebesi* egyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele 2,826 K 56 f
kiadása 2,587 K 79 f

maradványa 238 K 77 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 7,290 K 75 f
74 hl tengeri, azzal, hogy 200 K tőkével Öreg Patkó alap cimen uj alap létesült.

49. a *komádii* egyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele 20,914 K 83 f
kiadása 18,601 K 36 f

maradványa 2,313 K 47 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 14,817 K 11 f

50. a *mezőbajji* egyház

a) közpénztári számadását, melynek bevétele 5.160 K 39 f
kiadása 4,401 K 43 f

maradványa 758 K 96 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 3,070 K 94 f

51. a *bélzeréndi* egyház

a) terményszámadását, melynek bevétele 3,660 l. buza, 3.940 l. teng.
kiadása 2,766 l. buza, 2,670 l. teng.

apadása 84 l. buza, 70 l. teng.

maradványa 810 l. buza, 1,200 l. teng.

b) takarékmagtári számadása, melynek főösszege 2,110 l. buza.

Egyházmegyénk közgyülése ezen 51 egyház rendben talált s a számvevőszék által jóváhagyásra ajánlott 1914 évi számadásait, a szokott óvások fentartása mellett jóváhagyja, a kuratorok részére a felmentvényt megadja s a zárótételeket jegyzőkönyvébe felvéteti;

a nagyszalontai, várasfenesi és borossebesi egyházak névszerint felsorolt uj alapjainak egyházmegyei törzskönyvezését és amennyiben alapitványi jellegüek, alapitó levéleik beterjesztését elrendeli;

utasitja a kisperegi presbiteriumot, hogy rendeltetési céljára felhasznált Kovács Bálint alapjáról készitsen rendszeres számadást és azt igazoló okmányaival s az alap felhasználását engedélyező presbiteriumi végzéssel felszerelve f. évi julius hó 1-ig terjessze be a számvevőszék elnökéhez s ennek megtörténtéről lelkész és gondnok az esperesi hivatalhoz is tegyenek jelentést;

felkéri és megbizza az egyház látogatóságot, hogy Németperegen az egyház levéltárában őrzött 1913 évi számadási iratokból, az alap eredeti okmányaiból és a hadba vonult gondnok kezelési naplójából állapitsa meg az egyházfentartási és épitési alap 1913 évi december 31-iki záróösszegét. A presbiteriumot pedig utasitja, hogy az egyházlátogatóság által megállapitott záróösszeg alapul vételével készittessen alapjairól uj számadást és azt f. évi julius 1-ig terjessze be a számvevőszék elnökéhez s ennek megtörténtét lelkész és gondnok az esperesi hivatalhoz is jelentsék be;

megütközéssel veszi tudomásul, hogy Körösszegapátiban a presbiterium egyes tagjai, hivatásukat meg nem értve és át nem érezve, lelkészüket egyházuk javát célzó kötelessége teljesitéséért támadják. Eltekintve attól, hogy a presbitereknek, az egyházépités nehéz munkájában erkölcsi kötelességük volna támogatni lelkészüket: Egyházi Törvényünk az I. t.-c. 46. §-ában egyenesen utasitja őket az egyház anyagi javai felett való éber gondosságra, midőn hangsulyozza, hogy „a presbiterek minden olyan károsodásért, amely a presbiterium ténye vagy mulasztása által állott elő, kárpótlással tartoznak."

Mivel azonban csak az E. T. V. t.-c. 33. §-ának 10. pontja értelmében lelkész kérelmének elbirálására nem közgyülésünk, hanem közigazgatási bíróságunk illetékes, a kérvényt mellékleteivel együtt azzal a komoly figyelmeztetéssel adja ki a presbiteriumnak, hogy az egyház követeléseinek biztositása és behajtatása tárgyában hozzon ujabb és megfelelőbb határozatot. Elvárja a presbiterium minden tagjától, hogy az egyes adósokkal szemben személyes közbenjárásával is hasson oda, hogy tartozásaikat fizessék meg, hogy nehéz helyzetben levő egyházukat minden károsodástól megóvhassák. Amennyiben közgyülésünk eme komoly figyelmeztetésének nem lenne meg a kivánt sikere, utasitja lelkészt, hogy panaszával egyházmegyénk közigazgatási bíróságához forduljon f. évi augusztus 1-ig.

26. Egyházmegyénk számvevőszéke kifogásolta s visszautasittatni javasolja a berekböszörményi egyház 1915 évi közpénztári számadását, mert nem mellékelte az előző évi számadásokat jóváhagyó egyházmegyei közgyülési jegyzőkönyvi kivonatot, mert a napló 143 sz. tétele alatt tanterem meszelésért kifizetett és nyugtázott 18 K 40 f csak 18 K összeggel van bevezetve, a 185 sz. tétel alatt 25 K 40 f kiadásra vonatkozó nyugta hiányzik, a 209 sz. alatti tétel, mely 3,100 K kölcsön kamatjára vonatkoznék és a naplóban 62 K 40 f összegben szerepel, csak 2 K 40 filléres nyugtával van igazolva, mert a számadási főkönyv másolatban több számla hibásan van összeadva s végösszege is eltér a napló végösszegétől és végül, mert e főkönyv másolat nem is az egyházmegye által megállapitott formában van vezetve.

Egyházmegyénk közgyülése az előterjesztésben felsorolt tételek helyességének igazolása és a felmerült tévedések helyesbitése céljából azzal az utasitással adja vissza e számadást a presbiteriumnak, hogy az egyházmegye szabályrendelete szerint elkészitve és a 17. III. 1912. sz. egyházmegyei végzésben felsorolt mellékletekkel felszerelve, f. évi julius hó 1-sö napjáig terjessze be a számvevőszék elnökéhez s a beküldésről lelkész és gondnok egyidejüleg az esperesi hivatalhoz is tegyenek jelentést.

27. Egyházmegyénk számvevőszéke kifogásolta s visszautasittatni javasolja a bélzeréndi egyház 1914 évi *a)* közpénztári számadását, mert a gondnoki napló 44. t. sz, a. állami és egyéb adók cimén 167 K 18 f van kiadásba téve, holott az egyház nevére kiállitott adófizetési iven az egyház terhére mindenféle adónemben csak 79 K 89 van előirva. A lerovási oldal összegező rovatában az előirt 79 K 89 filléren kivül, minden megjegyzés nélkül még 87 K 29 fillér kiegyenlitett összeg is be van irva. Feltünő, hogy az átvételét igazoló aláirás hiányzik. Utasitandó a presbitérium, tegyen igazoló jelentést, hogy miért s mi cimen fizetett az előirt adónemeken kivül még 87 K 29 fillért és miért nincsen ez az adóiven a pénzt felvevő aláirásával igazolva?

b) alapról szóló számadásának a szegény alapra vonatkozó részét, mert az alap eredetiben beterjesztett betétkönyve még ma is 1913 évi január 21-iki állományt tünteti fel. A tőkésitett kamatokat, legalább évenként egyszer a tőkéhez kellett volna iratni.

Egyházmegyénk közgyülése a közpénztári számadást a kifogásolt tétel igazolása, esetleg helyesbbitése céljából, a szegény alapról szóló számadást pedig a tőkésitések bejegyeztetése céljából azzal az utasitással adja vissza a presbiteriumnak, hogy a 17. III—1912 sz. egyházmegyei

végzésben felsorolt okmányokkal felszerelten f. évi julius 1-ig terjesztesse be a számvevőszék elnökéhez s a beküldésről lelkész és gondnok egyidejüleg az esperesi hivatalhoz is tegyenek jelentést.

28. Nem terjesztették be 1914 évi számadásaikat: a bihardobrosdi, okányi, sarkadkereszturi, tenkeszéplaki, simonyifalvai, és vadászi egyházak.

Egyházmegyénk közgyülése utasitja ezen 6 egyház presbiteriumát, hogy a 17. III—1912 sz. egyházmegyei végzésben felsorolt mellékletekkel felszerelt 1914 évi számadásait f. évi julius 1-ig terjesztesse be a számvevőszék elnökéhez, s ennek megtörténtéről lelkész és gondnok egyidejüleg az esperesi hivatalhoz is tegyenek jelentést és igazolják, hogy miért történt a késésük.

29. Számvevőszéki elnök jelenti hogy Könyves János lelkészi számvevő egyházmegyénk területéről eltávozván, számvevőszéki tagságáról lemondott. Inditványozza, hogy tekintettel a számadásra kötelezett egyházak szaporodására, számvevőszékünk 2 lelkészi számvevőszéki tagsági hely betöltését javasolja egyházmegyénk közgyülésének. E két számvevőszéki tagsági állásra javaslatba hozza Bottyán Pál belényesi és Debrenceni István nagyszalontai lelkészek megválasztását.

Egyházmegyénk közgyülése a számvevőszék javaslatára Bottyán Pál belényesi és Debreceni István nagyszalontai lelkészeket választja meg a számvevőszék uj lelkészi tagjaiul.

Kmft.

30. Egyházmegyei közgyülésünk a f. 1915 évre *egyházkerületünk közgyülésére*

egyházmegyénk képviselőiül lelkészi részről: Balog Ambrus nyug. esperest és Nagy Imre tanácsbirót, világi részről: Hadházy Kálmán tanácsbirót és Tatár Balázs világi főjegyzőt *rendes* tagokul;

póttagokul pedig lelkészi részről: Csécsi Imre tanácsbirót, Fogarassy Bálint lelkészi főjegyzőt, világi részről: Tisza Kálmán gróf és Szarka Sándor dr. tanácsbirákat választja meg.

31. A nagyváradi református tanitónőképző intézet igazgatótanácsának elnöke Sulyok István bihari esperes, az intézet 1914 évi pénztári

számadásának megvizsgálásáról felvett igazgatótanácsülési jegyzőkönyvi zsámot és az 1915 évre elfogadott költségelőirányzatot esperesi hivatal utján egyházmegyénk közgyülése elé terjeszti jóváhagyás és hozzájárulás végett a következőkben:

(Lásd a mellékleteket).

Egyházmegyénk közgyülése az Igazgatótanács beterjesztését tudomásul veszi; 1914 évi pénztári számadás jóváhagyásához és a pénzkezelők részére adott felmentéshez hozzájárul; 1915 évi költségelőirányzatot a maga részéről is elfogadja, miről az Igazgatótanács elnökét jegyzőkönyvi kivonatban értesiti.

Kivonat a Nagyváradi Ref. Tanitóképző Intézet 1915 február 22-én tartott ülése jegyzőkönyvéből.

6. SZÁM.

Elnök az 1914 évi számadásról a következő jelentést terjeszti elő:

I. Tanitóképző pénztára.

Az 1914 évre előirányoztatott a költségvetés kiadási oldalán személyi szükségletek cimén 34,700 K, dologi szükségletek cimén 12,141 K 92 f, együtt 46,841 K 92 f, a fedezési oldalon 38,350 K bevétel gyanánt, minél fogva hiányul jelentkezett 8,491 K 92 f. A számadások vizsgálata során megállapittatott, hogy a személyi *kiadás* 32,860 K 22 f, a dologi kiadás 15,810 K 47 f, együtt *48,670 K 69 f, a bevétel pedig 42,518 K 01 f. tesz ki és igy 6,152 K 68 f tulkiadás volt, mely összeg az internátus tőkéjéből fedeztetett.*

II. A tanitónőképző alapitványai.

1. Zsigó Endréné	alap 1915 január 1-én	1466 K 40 f
2. Sulyok Istvánné	„ „ „ „	704 K 70 f
3. Telegdi József	„ „ „ „	266 K — f
4 Katona Erzsébet	„ „ „ „	131 K 20 f
5. Surányi Lajos	„ „ „ „	355 K 70 f
6. Szabó Károly	„ „ „ „	1243 K 66 f
7. Sulyok Istvánné	„ „ „ „	451 K 90 f
8. özv. Kardos Józsefné	„ „ „ „	319 K 80 f
9. Reiner-féle letét	„ „ „ „	1066 K 90 f
		6006 K 26 f

III. Internátusi pénztár.

Az 1913—14 évi bevétel 44,542 K 50 f, a kiadás 32,350 K 15 f, maradvány 12,192 K 35 f, mely a Nagyváradi Hitelbanknál 3373-3671 sz. betéti könyvön van elhelyezve s 1913 augusztustól 1914 julius 1-ig 507 K 48 fillért kamatozott és igy 12,699 K 83 fillért mutat. Hátrány követelés 1913—14-től 184 K 50 f.

IV. Betét vagyon. (Az internátusé.)

Az internátus betét vagyona 1915 január 1-én 25,651 K 27 f, mely 19 db betéti könyvön van elhelyezve.

V. Internátusi alapok.

1. Ritoók Zs. alap	5539 K 12 f
2. Tisza Kálmán alap	3278 K 34 f
3. Nagy Imre alap	279 K 30 f
	9096 K 76 f

a f. évi kamatok nélkül

Az előterjesztett számadásra vonatkozólag az elnök javaslatára az igazgató tanács a következő határozatot hozza:

Az igazgatótanács a számvizsgáló jelentése és az elnökségnek az egyes pénztárakhoz csatolt felvilágositó előterjesztése alapján, az intézet 1914 évi zárszámadását, amely ugy a bevétel, mint a kiadás tételeiben kellően okmányolt és számszerüleg is helyes, elfogadja és a felmentvényt ugy néhai Füredi László volt pénztárnok, illetőleg örökösei, mint az ő halála után e pénztárt ideiglenesen kezelő Sulyok István elnöknek, illetőleg örököseinek és özv. Bögös Lajosné internátusi igazgatónőnek a szokásos óvások fentartásával megadja s a számadás eredményét a fentartó egyházmegyékkel annak a kivánalomnak a kapcsán közli, hogy e határozathoz a maguk részéről szintén hozzájárulni méltóztassanak.

A tanitónőképző pénztártól kiadására vonatkozólag, mely 6152 K 68 f az internátusi tőkéből fedeztetett, abból az okból, mert már az 1914 évi költségelőirányzat készitése és elfogadásakor is számitásba vétetett, hogy az 1914 évi kiadásokat az ezen pénztárnál jelentkező bevételek fedezni nem fogják, az elnök előterjesztéséhez képest, amennyiben ekkor már 4615 kor. ugy tekintetett, mint amelyet fenti tőkére kell átháritani, nemcsak ezt az összeget, hanem a

6152 K 68 f-ig jelentkező további kölcsönzéseket is visszatérités kötelezettségével kamatmentes kölcsönnek nyilvánitja. Ennek folytán, az internátusi pénztári csoport számadását illetőleg aképen rendelkezik, hogy a 6152 K 68 f. t. mint a mérlegben a képző intézettel szemben felállitott követelést bejegyzi.

A képző alapitványi pénztárának számadásánál pedig azt az elnöki javaslatot, — hogy amennyiben a Zsigó Endréne alaptőkéje egy növendék évi tandij mentességének részbeni fedezésére elégséges jövedelmet mutat, a folyó tanévtől kezdődőleg e cimen a kamat egy része kiadassék, — elfogadja oly képen, hogy a kamatokból egy növendék évi tandijának a fele fedeztessék, a fentmaradó kamatok pedig tőkésittessenek mindazideig, mig az alapitvány tőkéje 1500 K nem növekedik, egyuttal fölhivja az elnököt, hogy az alaptevő özv. Zsigó Endréné urnővel az alapitó levél föltételeit megbeszélvén, azt készittesse el, ide mutassa be, és végleges jóváhagyásáról intézkedjék.

Az internátusi Tisza Kálmán féle alapra nézve ismételten kimondja, hogy az évi kamatok az internatus házi pénztárába beutalandók, mert e jövedelem terhére a nagyszalontai egyház megyéből való egy növendék, mindenkor ellátási dij mentességet élvez.

Tudomásul veszi az ig. tanács, hogy Jobbágy István kecskeméti állami adó főpénztárnok a leányai után az 1912—13 isk. évről fentálló követelésért peresittetett, mint hogy a megfelelő eredmény mind ez ideig eléretlen maradt felkéri az elnököt, hogy az intézeti ügyész által az ügyet sürgesse meg.

Végül arra is fölkéri az elnököt, hogy az 1914 évi számadás elfogadásával az intézeti pénztárt dr. Olasz Béla pénztárnok urnak átadni s ennek megtörténtéről ide jelentést tenni sziveskedjék.

Kmft.

Sulyok
ig. tan. elnök

Kiadta:
Nagy Vilmos
ig. tan. jegyző.

Melléklet az igazgató tanácsi jegyzőkönyv 9/1915 számához.

A Nagyváradi Ref. Tanitónőképző Intézet 1915 évi költségelőirányzata.

I. SZÜKSÉGLET.

A) Személyi kiadások.

1.	Nagy Vilmos	6,500 K — f
2.	özv. Bögös Lajosné	3,800 K — f
3.	Vozáry Ilona	3,800 K — f
4.	Cseplak Vilma	3,800 K — f
5.	Ritoók István	4,900 K — f
6.	Vargha Dezső (I. korp. 1914 szept. 1-től)	3,966 K 66 f
7.	Török Erzsébet	2,600 K — f
8.	Segédtanári állás	1,000 K — f
9.	Kiss Károly óradija	800 K — f
10.	Nosz Gusztáv óradija	600 K — f
11.	dr. Kassai K. óradija	200 K — f
12.	Ismétlő isk. tanitónő óradija (1915—16-ra)	400 K — f
13.	Gyenge József	800 K — f (és a fütőé)
14.	özv. Bögösné és Vozáry I. (II. kp. IX 1-től)	132 K 32 f
		33,298 K 98 f

B) Dologi kiadások.

1.	Nyugdijjárulékok	3,742 K — f
2.	Fütés, világitás	1,000 K — f
3	Szertárak	100 K — f
4.	Tanári- és ifj. könyvtár . . .	550 K — f
5.	Nyomtatványok, iroda	500 K — f
6.	Adó és biztositás	449 K 14 f
7.	Épület fentartásra	600 K — f
8.	Posta és bélyeg	100 K — f
9.	Vegyes kiadások	500 K — f
10.	Előre nem látottak	200 K — f

11. Amortizáció	4,615 K — f
12. Internátusnak vissza	1,537 K 68 f
13. Gazdasági terület	400 K — f
14. Osztályfőnöki díjak	135 K — f
	14,428 K 82 f

II. BEVÉTEL.

1. Államsegély	14,400 K — f
2. Egyházkerületi segély	6 400 K — f
3. Bihari e. m.	1,500 K — f
4. Szalontai e. m.	700 K — f
5. Érmelléki e. m.	1,000 K — f
6. Vármegyei segély	500 K — f
7. Jótékony egyletek	500 K — f
8. Tandij és járulékok	11,340 K — f
9. Adományok	100 K — f
10. Internátusi kamatok	1,282 K 56 f
11. Internátus tanszék alap . . .	2,000 K — f
	39,722 K 56 f

MÉRLEG.

I. *A)* Személyiek . .	33,298 K 98 f	
B) Dologiak . . .	14,428 K 82 f	
	47,727 K 80 f	
II. Bevétel	39,722 K 56 f	
	8,005 K 24 f	ebből az internátus fizet:
	4,615 K — f	
Marad	3,390 K 24 f	fedezdtlen hiány.

Kiadta

Sulyok
ig. tan elnök.

Nagy Vilmos
ig. tanácsi jegyző.

Kivonat a nagyváradi ref. tanitóképzőintézet igazgatótanácsának 1915. február 23-án tartott ülése jegyzőkönyvéből.

9. SZÁM.

Elnök előterjeszti az 1915. évi képzőintézeti költségelőirányzatot (1 melléklet) mely személyi kiadások cimén 33,298 K 98 fillért, dologi kiadások cimén 14,428 K 82 fillért, a két cimen együtt 47,727 K 80 fillért tüntet fel. Bevétel cimen 39,722 K 56 fillér mutatkozik. A tulkiadásnak jelzett 8005 K 24 fillérből az internátusi pénztárból fizetendő 4615 K-n kinül 3390 K 24 fillér fedezetlen hiány marad fenn, amely összeghez még nincs hozzászámitva a jelen ülés jkönyvének 6. számu határozatával az internátusi pénztárból vett 6152 K 58 fillér kamatmentes kölcsön.

Az igazgatótanács az előterjesztett költségelőirányzatot tudomásul veszi s felhivja az elnököt, hogy a mutatkozó többlet kiadást takarékoskodva tüntesse el, vagy a lehetőségig mérsékelje. Arra is felkéri az elnököt, hogy az épitési államsegély elnyerése érdekében a megszakadt tárgyalást alkalmas időben ujra kezdje meg a V. K. Min. urral.

A költségelőirányzat a fentartó egyházmegyékhez felterjesztendő.

Kmft.

Sulyok
ig. tan. elnök.

Kiadta:
Nagy Vilmos
ig. tan. jegyző

32. Balogh Ambrus volt esperes a következő inditványt adta be egyházmegyénk közgyüléséhez.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

86—1912 sz. a. egyházmegyénk közgyülése egyházmegyénk részéről a nagyváradi tanitónőképző intézet igazgatótanácsába tagokul Balog Ambrus esperest, Széll Kálmán és Gróf Tisza Kálmán e. m. tanácsbirókat választotta meg.

Nagytiszteletü Széll Kálmán, volt felejthetetlen érdemü esperesünk nyugdijba lépése folytán minden általa viselt hivataláról, tehát ezen megbizatásáról is lemondott.

A dolog természete szerint alulirott is, midőn esperesi hivatalom-

tól megválok, a nagyváradi tanitónőképző igazgatótanácsába történt kiküldetésemről is lemondok. Kérem tehát egyházmegyénk közgyülését, hogy a Nagyváradi Tanitónőképző igazgatótanácsába egyházmegyénk képviselőit ugy Széll Kálmán helyett, mint én helyettem megválasztani s a választásról az igazgatótanács elnökét jegyzőkönyvi kivonatban értesiteni méltóztassék.

Igaz tisztelettel vagyok: Sarkad, 1915. márc. 17.

Balog Ambrus.

Egyházmegyénk közgyülése az eltávozás és lemondás folytán a nagyváradi tanitónőképző igazgatótanácsában egyházmegyénk részéről megüresedett két tagsági helyre Böszörményi Lajos esperest és Balogh Ambrus sarkadi lelkészt választja meg. E szerint az igazgatótanácsban egyházmegyénk képviselői lesznek: Böszörményi Lajos esperes, Balogh Ambrus sarkadi lelkész és Gróf Tisza Kálmán egyházmegyei tanácsbiró, miről az igazgatótanács elnökét esperesi hivatal utján értesiteni határozza.

33. A világosi református fiókegyház gondnoka beterjeszti a templom épitési alapra vonatkozó kimutatását, amely szerint az alap értéke 1915 március 20-án 4677 K 43 fillér.

Egyházmegyénk közgyülése jól eső örömmel látja, hogy az alig másfél év óta megalakult fiókegyház minőszép eredménnyel munkálkodik temploma felépitésén. A hivek áldozatkész buzgósága mellett minden szónál ékesebben dicséri ezen eredmény az ügybuzgó gondnok fáradhatatlanságát, egyházias hüségét.

Csak előre a megkezdett uton! Folytassák munkájukat az eddigi lelkesedéssel s akkor mielőbb testet ölt a buzgó óhajtás s a világosi hivek hitbuzgóságának beszélő bizonyságaként felépül mihamarabb a világosi ref. egyház temploma.

Addig is mig ez megtörténhetik, felhivja egyházmegyénk közgyülése a gondnokot, hogy a templom épitési alap mindenkori állapotáról a rendes évi számadásokkal együtt tegyen jelentést egyházmegyénk számvevőszékének.

34. Tatár Balázs világi főjegyző jelenti az egyházmegyei közgyülésnek, hogy dr Hadházy Kálmán egyházmegyei ügyész hadbavonult. Dr Szarka Sándor tanácsbirói teendői mellett nem képes egyedül ellátni

az ügyészi teendőket s azért javasolja, hogy az egyházmegyei közgyülés dr Hadházy Kálmán visszatértéig még egy ügyészt válasszon.

Egyházmegyénk közgyülése a javaslatot magáévá teszi, Hadházy Kálmán tanácsbirót egyhangu lelkesedéssel megválasztja az egyházmegye ügyészének Hadházy Kálmán a megválasztást elfogadja s a hivatali esküt azonnal le is teszi az egyházmegyei közgyülés szine elött.

35. Böszörményi Lajos lelkész beterjeszti a nagyszalontai egyház kezelésében levő „Lovassy Róza," „Debreceni István," és az elemi iskolai tanulók által tett „Nemzeti kölcsön emlékalap," mint ösztöndij alapok alapitó leveleit jóváhagyás végett.

A Lovassy Róza alapitvány régebbi alapitvány, amelynél a vall és közokt miniszter 101,846—1614 számu rendeletével azt kivánja felvétetni az alapitó levél megerösitési záradékába, hogy az alapitványi összegért való anyagi felelösséget mondja ki egyházmegyénk közgyülése a nagyszalontai egyházra.

A Debreceni István ösztöndij alapitvány összege 250 korona, amelyet Debreceni István nagyszalontai lelkész, állásába történt beiktatása alkalmából tett a nagyszalontai református elemi iskolákból a gimnáziumba lépő tanulók javára. Az alapitó levél kiállitása szabályszerü.

A Nemzeti kölcsön emlékalapot, melynek vagyona ez idő szerint 500 K névértékü 1914 évi 6%-os m. kir. adómentes állami járadékkölcsön kötvény, az elemi iskolai tanulók gyüjtötték szegénysorsu, jóltanuló társaik vizsgai jutalmazására. Az 5 példányban beterjesztett alapitó levél kiállitása szabályszerü.

Egyházmegyénk közgyülése a nagyszalontai református egyház kezelésében levő Lovassy Róza alapitvány alapitó levelét azzal a záradékkal erösiti meg, hogy a nagyszalontai ref. egyházat az alapitványi összeg épségéért anyagilag is felelössé teszi.

Jóváhagyja és megerösiti a „Debreceni István" ösztöndij alap és a „Nemzeti kölcsön emlékalap" alapitó leveleit is és végleges jóváhagyás elnyerése végett a két utóbbi alapitvány alapitó levelét felterjeszti a tiszántuli egyházkerületre.

36. Olvastatott Széll Kálmán nyugalmazott ref. lelkész egyházmegyénk volt esperesének levele, mely szerint boldog emlékü, néhai Tisza Kálmán egyházmegyei gondnokról szóló emlékiratát egyházmegyénk számára megküldeni.

Tisza Kálmán életéből.

Az ő egyházmegyei gondnoksága.

A helvét hitvallásu nagyszalontai egyházmegyét az 1821 évi generál Konvent alkotta meg, a bihari traktus 30 és a békési traktus 10 egyházából, melyek az 1821 december 11-én Váradolasziban tartott traktuális gyülésen e hihari traktusból elválasztattak és a békési traktusban volt 10 eklézsiák általadattak és incorporáltattak.

Az ujonnan alakitott nagyszalontai egyházmegye első gyülését 1822 január 11-én tartotta Geszten, Borosjenői *Tisza László* cs. kir. kamarás, mint superintendentiális deputátus előülése alatt. Ezen a gyülésen felbontott 33 szavazattal (40 közül) választatott meg Tisza László az egyházmegye coadiutor kurátorává. (Lásd 1822 jan. 11 e. m. gyülési jegyzőkönyv 1 és 2 sz.)

Tisza László az egyházmegye első gondnoka 1831 november 4-én elhalván, utánna fia, Tisza Lajos, biharvármegye főjegyzője választatott meg egyházmegyei segédgondnokká 1831 december 27-én. Midőn 1854 évben betegsége miatt arról lemondott, fia, *Tisza Kálmán* választatott meg egyházmegyei gondnokká 1855 julius havában. (Lásd 1856 ápril e m. jzőkönyv 4 sz.), ki is akkor törvényes gyakorlat szerint a tiszántuli egyházkerület közgyülésén 1856 október 6-án tette le a segédgondnoki esküt. (Egyházkerületi jzőkv 1856 okt. 6. 5. sz.)

Tisza Kálmán ifjusága hajnalán, 25-ik éves korában választatott egyházmegyei gondnokka. Ő az akkori válságos időben kiváló felelőséggel járó ezen bizalmi állást, olyan igazi, mély vallásossággal, buzgó lelkesedéssel, második természetévé vált olyan nemes kötelességérzettel, olyan bölcs tapintattal töltötte be, hogy ezen kiváló érdemei által rövid pár év alatt az egész magyar református egyháznak s a hazai protestáns egyháznak vezérférfiává avatta fel magát.

Hogy közvetlenül megismerhesse egyházmegyéje ügyét: személyesen látogatott meg minden egyházat, s az egyházmegye hatósága alatt levő szalontai gimnázium közvizsgáin rendesen részt.

A kezdet kezdetén levő egyházmegyei lelkész gyámintézet első alapszabályát ő fogalmazta meg, melynek első pontja: „célja az intézetnek a lelkészeket, özvegyeik és árváik elhagyatott sorsa feletti aggodalomtól legalább részben megszabaditani, továbbá a szolgálatra képtelen lelkészeket gyámolitani, majd anyagi ereje gyarapodtával az elaggott lelkészek nyugdijazásáról gondoskodni.“

Az „egyházmegyei tanitói segélyegylet“ megalakulását az ő buzgó gondnoki tevékenységének és anyagi támogatásának köszönheti.

444 darabból álló értékes családi ásványgyüjteményét, melyet testvéreivel együtt mint magántanulók taneszközökül használtak s azóta

a család becses emlék gyanánt őrzött: 1864-ben a nagyszalontai gimnáziumnak ajándékozta.

Az egyházmegyei gyámintézet ügyeit, mint választmányi elnök 20 éven át a legapróbb részletekre kiterjedő gondossággal vezette, számadásait évenként maga vizsgálta meg s meggyőződést szerzett a tett intézkedések foganatosításáról.

Az uradalmához tartozó radványi és csegőd-vadászi pusztán elemi iskolát és tanitóságot szervezett és azokat mint általa fentartott felekezeti iskolákat, az egyházmegye hatósága alá helyezte.

Ha láttuk vagy hallottuk öt egyházmegyei közgyüléseinken, vagy a birósági üléseken elnökölni: az a minden „pose" nélküli, természetes, nyugodt méltóság, mely egész valóját elöntötte, az a kitartó figyelem, amellyel minden ügynek, a legkisebbnek ugy mint a legfontosabbnak tárgyalását vezette s annak minden egyes részletét igaz világitásban tüntette fel, az élesen látó és mindig a gyakorlati élet bölcs tapasztalását sugalt itélőképesség: bámulatra ragadott mindnyájunkat.

Az egyházmegyei gyüléseket követő közebéden mindig részt vett, ezt az alkalmat használta fel bizalmas társalgásra, a helyi viszonyok részletes megismerésére, a közérdekü ügyek feletti eszmecserére: ugy, hogy ezen közvetlen és benső érdeklődés egyházmegyénk életében családias viszonyt teremtett, melyben mindnyájan egymást megérteni, egymást kölcsönösen megbecsülni, tisztelni, szeretni és versenyző buzgósággal egyházunk javát munkálni törekedtünk.

Kiváló sulyt fektetett a nagyszalontai egyházmegye gondnokságára, megtartotta azt akkor is, mikor a dunántuli egyházkerület 1868-ik évben főgondnokává választotta, mert mint ismételve nyilvánitá: „Szivéhez forrott az az egyházmegye, mely neki az első alkalmat adta arra, hogy a közügynek szolgálhasson, hogy hőn szeretett egyházáért munkálkodhassék."

Majd később, midőn a haza és a nemzet érdekében kifejtett kiváló tevékenysége és miniszterelnöki nagy elfoglaltsága egész a leroskadásig megterhelték: még akkor is kereste az alkalmat, áron is megvette azt, hogy a mi szerény egyházmegyénk gyülésein jelen legyen, az egyházi és iskolai ügyek intézésében bölcs tanácsával vezessen, s nemes példaadásával tanithasson.

1880 julius havában 25 évi segédgondnoksága alkalmából az egyházmegye küldöttsége által fejezte ki iránta őszinte hódolatát, tántorithatatlan bizodalmat és ragaszkodását. Akkor ünnepélyes igéretet tatt: „Hogy mig a gondviselés életének kedvez, országos elfoglaltatása mellett is, valamint az egész protestáns egyháznak, ugy egyházmegyénknek is, melynek kebelében kezdette meg nyilvános pályáját, s a melynek ügyeit intézni, előhaladását munkálni neki ma is örömet

okoz: a jövőben is támasza és őrállója lesz." (1881 ápr. 7. e. m. gyülés jegyzőkönyve, esperesi jelentés.)

Az 1885 julius 30-án tartott egyházmegyei gyülés, midőn lelkesedéssel üdvözölte őt egyházmegyei gondnokságának 30-ik évfordulóján, azon felemelő nyilatkozatot tette: „hogy ő egyházmegyénket, mint amelyre azért is kiváló sulyt fektet más egyházmegyék felett, mert idegen faj és nemzetiség közzé nyulván kettős, fontos hivatással bir: gondozni annak ügyeit elősegélni, élete fogytáig meg nem szünik." (1885. juli. 30 e. m jzőkv. 94. sz.)

Az 1894 márc. 29-én tartott egyházmegyei gyülésről való elmaradását a következő Budapest, 1894. március 27-én keltezett levelében tudatta: „Nagytiszteletü Esperes ur! Sok minden összejött körülmény megakadályoz abban, hogy egyházmegyénk holnaputáni gyülésében részt vehessek. Ki sem mondhatom, mennyire sajnálom ezt, mert azon vágyammal ütközik össze, hogy vénségem hátra levő napjaiban hőn, szeretett egyházamnak szenteljem még lehető munkásságomat teljesithessem köteleségemet mindenek felett azon egyházmegye kebelében, melynek bizalma adta meg nekem annyi évvel ez előtt a lehetőséget arra, hogy a közügynek szolgálatot tehessek. Kérem legyen szives mentségemet tudomásul venni, s elmaradásomat a Nagytiszteletü gyülés előtt kimenteni. Igaz tisztelettel Tisza Kálmán s. gondnok." (1894. márc. 29. e. m. jző. kvi. sz.)

Az 1895 augusztus 29-én tartott egyházmegyei gyülésen gondnokságának 40 éves évfordulóján, esperes-, buzgó ima után-, a következőleg üdvözli elnöktársát:

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés!

Midőn egyházmegyénknek az egyházi törvény értelmében mai napra összehivott rendes közgyülését megnyitni szerencsés vagyok: buzgón kérem a nagytiszteletü egyházmegyei közgyülést, hogy hála, tisztelet és szeretet érzelmével velem együtt üdvözölje Ő Excellentiáját, egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnokát, egyházmegyei gondnokságának 40 éves évfordulóján. 40 esztendő már magában véve is nagy idő, hát még a közügy szolgálatában, hát még olyan nyomot hagyva, olyan példát örökitve, mit Excellentiád 40 éves egyházmegyei gondnoki müködése? Ha valahol itt igaz a római mondás: et nomen dixisse sat est."!

Tisza Kálmán neve a magyar református egyházra nézve zászló, melyre az egyházi és iskolai ügyek iránt való igaz és benső érdeklődés, nem elhangzó szavakban, hanem beszélő tettekben van felirva. Nagyméltóságod 40 éves egyházmegyei gondnoki müködése nem csak utat mutat, de példát is ad mindnyájunknak, hogyan kell egyházunkat nemes bátorsággal, bölcs tapintattal, kitartó mukával és soha nem

lankadò türelemmel igazán szeretni, érette tenni igazáért küzdeni, jövöjéért hatni. alkotni. Kegyelmes Uram! Mi a nagyszalontai egyházmegye közgyülése, a mai napon hálát adunk az isteni gondviselésnek, hogy Excellentiádat nekünk adta, hogy egyházmegyei gondnokságának 40 éves évfordulóján Nagyméltóságodat lelkünkből üdvözölhetjük és könyörgünk az Isteni Gondviselésnek, hogy kegyelmének bőségével Excellentiádat továbbra is szeresse, áldja és boldogitsa."

Ezen általános lelkesedést keltő beszéd után Tisza Kálmán a következő nyilatoozatot tette:

„Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés! Meghatva Nagytiszteletü Esperes urnak általam nem várt, és tulszerénység nélkül mondhatom, nem is érdemelt üdvözlő beszéde által, annak némi viszonzása gyanánt én is felhasználom ez alkalmat arra, hogy én is kifejezzem köszönetemet a Nagytiszteletü Egyházmegye iránt, mely ifju koromban, s oly időben mikor a haza szolgálatába állani más téren alig volt lehetséges, ongemet gondnokká választván: megadta a módot, megadta az alkalmat arra, hogy hazámat és egyházamat szolgálhassam." (1895. aug. 29. e. m. gyül. jzőkv. elnöki megnyitó.)

Az egyházmegyei gyülések alkalmával megnyitó beszédet tartani nem szokott, azt elnök társára bizta, csupán egy alkalommal tért el ezen gyakorlattól. 1896. ápril. 9-én, mikor is Széll Kálmán esperes alkalmi imádsága után és ahoz füzve, világi elnök, Tisza Kálmán egyházmegyei gondnok, „Magyar hazánk ezer éves fenállása alkalmából felemliti, hogy a mi református egyházunk alakjára nézve ujabb, mint szeretett hazánk; de alapjára nézve régibb. A mi egyházunk a nemzettel mindig azonositotta magát, vele együtt örült, együtt busult. Erről meg nem emlékezni a jelen alkalommal vétkes mulasztás volna Ha vissza tekintünk szeretett magyar hazánk ezred éves multjára gazdagon tünnek fel a magasztos példák, melyekben szivünk gyönyörködik. De nem hiányoznak a fájó az elszomoritó események sem, melyek mély tanuságot rejtenek. Ha azt akarjuk, és vajjon ki ne akarná közzülünk? hogy boldog legyen hazánk állami életének második évezrede, meritsünk tanuságot a multból! Vessünk számot magunkkal! A multak hibáit kerüljük! A multak dicsérő erényeit szemlélve őseink nyomába lépni igyekezzünk.

A történelem kétségbevonhatatlanul igazolja, hogy hazánk akkor volt szerencsétlen és boldogtalan mikor a pártoskodás a nemzet legjobbjain is erőtt vett. Külömböző vélemények lehetnek, szükséges is hogy legyenek, mert minél több oldalról szemlélünk meg valamely tárgyat, annál biztosabban felismerjük annak jellemző sajátságait. De vigyazzunk, hogy a külömböző vélemények vitatása türelmetlenséggé, gyanusitássá, romboló pártszenvedéllyé ne fajuljon közöttünk!

Álljunk ellene a kisértőnek, mely pártoskodásra csábit, s türelmetlenségre vezet. Vallásos buzgóság, hazánk, s nemzetünk javának munkálása és emberszeretet legyenek a mi vezércsillagaink akkor megáldja Isten egyházunkat hazánkat a második ezer esztendőben is. Ennek legforróbb óhajtása után jelen közgyülést megnyitottnak nyilvánitom." (1896 ápril. 9. e. m. jzőkv. megnyitó.)

Nagy buzgósággal vett részt, ismételt izekben azon a bizottsági értekezleteken és előkészitő munkálatokban, melyek az országos zsinat és az egyetemes Konvent rendeletére, az egyetemes leltár jelentő iveinek betöltése, majd az 1898 XIV. t.-c. értelmében a lelkészi kongrua, továbbá az egyházi adó csökkentési segély tárgyában egyházmegyénkben tartattak.

Jellemző volt reá, hogy hivatalos leveleit, sőt azoknak cimzését is mindig saját kezüleg irta, ez által is kifejezést akarván adni ügyszeretetének és azon nemes kötelesség érzetének, melynek gyakorlásában fáradhatatlan példaadó volt, mintaképül tündökölve.

46 éven át volt a nagyszalontai református egyházmegyének kiválóan buzgó, fáradhatatlanul tevékeny, szeretve tisztelt gondnoka. Lelkének örök erőivel, szerető szivének melegével, nemes példaadásával vezetve és tanitva mindnyájunkat.

Jellemzésére igen találóan mondotta hivatali utódja és fia Gróf Tisza István gondkoki székfoglaló beszédében:

„Ezen egyházmegyét szolgálta egész hosszu áldásos közpályája alatt. Innen indult meg a kötelességteljesités rögös utjára, itt szolgálta először a közügyet kis és nagy dolgokban. Mint az egyházmegye gondnoka aratta első babérait és midőn élete alkonyán a világi közügyek kevésbbé vették idejét igénybe, törhetetlen munkakedvvel és kötelességérzettel forditotta felszabadult erejét egyházunk közügyei felé. Pályája, mint befejezett köriv, odatér vissza a honnan elindult. Egyházunknak a nemzeti léttel és magyar szabadsággal egybeforrt igazaiért játtuk küzdeni az ifjut, egyházunkat szolgálja önzetlenül, mellék célt nem ismerve, az aggastyán utolsó leheletéig

És ennek ugy kellett lenni Nagytiszteletü Közgyülés: Nem a sors szeszélyes játéka, természetes szabályszerü jelenség ez, mely az ő lelke mélyén rejlő jellemvonásokkal áll összhangban, s egész egyéniségéből önként következik. Igen mert az egész valóját átható, fitogtatás nélküli mély vallásosság, egyéniségének egyik legmarkánsabb tulajdonsága volt.

„Keresztyén volt a szó oly igaz és oly mély értelmében, minőben azt fájdalom nagyon kevés emberről mondhatjuk el. Keresztyén volt, ki megalázza magát Isten előtt, de erős szövetségben él Istennel, s kit Isten irgalmába vetett bizodalma e világ hiuságai, kételyei, kisértései és megpróbáltatásai fölé emel. Keresztyén volt, ki

tisztában van az élet nagy problémáival és Isten akaratában megnyugodva tölti be rendeltetését, küzdi meg az élet harcát, s fogadja, mit rá mér a sors. Nem megszokott öltöny gyanánt vette ő fel vallásunk mezét, nem megszokottságból, konvecionális frázisok gyanánt fogadta el annak tanait: keresztyén felfogás, a keresztyén világnézet, a maga komoly fenségében, egész életét irányitó élő valóság volt reá nézve. Husává és vérévé váltak vallásunknak megrázó, de egyuttal nemesitő, felemelő, életadó igazságai.

Ez adja a kulcsot az ő egész egyéniségének megértéséhez. Ebből az igaz keresztyén hitéből fakadt, tüntetés nélkül, oly mélyen szerető szivének áldásos melege. Ezért volt oly egyszerü, szerény és igénytelen, hiszen a legegyszerübb ember, az öntudatra ébredni kezdő gyermek is oly közel férkőzhetett ő hozzá, de ez emelte őt oly magasra minden világi kicsinyesség és minden emberi presszió felé. Dicséret és jutalom nem csábitotta, gyülölet és erőszak nem riasztotta el, földi hatalom nem tántorithatta meg őt. Saját hatalma nem kápráztatta el, a másé nem térithette ki lelkiismerete által eléje szabott utjából.

Keresztyén hitéből meritette azt a derült, lelki nyugalmat, azt a csüggedést nem ismerő lelki erőt és azt a rettenhetetlen bátorságot, mely soha nem hagyta őt cserben az élet megpróbáltatásai között.

Keresztyén hite volt soha el nem alvó fáklyája egész életének. Abban rejlett alapja, annak a keresetlen voltában oly imponáló lelki nagyságnak, melyet annál tisztább fényben láttunk ragyogni, mentől közelebbről szemlélhettük őt." (1902. szept. 4 e. m. gyül. jzőkv. 42. sz.)

A nagyszalontai református egyházmegye jegyzőkönyvei alapján irta

Debrecen, 1914. december 14-ik napján.

Széll Kálmán,

nyugalmazott református lelkész, esperes.

Egyházmegyénk közgyülése Széll Kálmán nyugalmazott esperes és nagyszalontai lelkész becses, értékes ajándékát hálás köszönettel elfogadja s egyházmegyénk felejthetetlen gondnokáról, Tisza Kálmánról szóló emlékiratát jegyzőkönyvünkben közéteszi, sőt 100 példányban külön lenyomatban is kiadja, mert az illusztris szerző munkája már is szélesebb körben keltett érdeklődést.

37. Elek Sándor okányi ref. lelkész kéri egyházmegyénk közgyülését, hogy az okányi temető kisajátitási ügyében járjon el s hogy az e tárgyban hozott miniszteri rendeletnek a maga tekintélyének közbevetésével szerezzen érvényt.

A temető kisajátitási ügy kizárólag a politikai, illetve

közigazgatási hatóságok jogkörébe tartozik. Ebbe egyházmegyei közgyülésünk hivatalosan bele nem avatkozhatik, hanem utasitja lelkészt, hogy a szükséges lépéseket az arra illetékes hatóságok előtt tegye meg. Nyomatékosan figyelmezteti azonban lelkészt, hogy beadványaiban lelkészt és a müvelt embert egyaránt kötelező objektiv hangot használja, olyan modorban, mint mostani beadványában tette, köztiszteletben álló közhivatalnokokról, csak épen az imént elhunyt igen érdemes köztisztviselőről ne beszéljen, mert csak magának tulajdonitsa, ha az ilyen hangu beadványokért a megérdemelt megtorlásokban fog részesülni.

38. A köröstárkányi ref. egyház lelkésze beterjeszti három egyező példányban az özv. Beretvás Lajosné által tett 200 K alapitvány alapitó leveleit. Kéri ezekre vonatkozólag az egyházmegyei közgyülés jóváhagyását.

Egyházmegyénk közgyülése a bemutatott alapitó levelet a mostani alakjában jóvá nem hagyja. Utasitja a köröstárkányi ref. egyház presbitériumát, hogy az alapitványok kezeléséről szóló szabályrendelet 10. §-nak megfelelően, az abban közölt utasitások szigoru megtartásával, állitson ki ujabb alapitó levelet A formák megtartása mellett ügyeljen az alapitó levél egyes tételeinek világos, érthető, félre nem magyarázható megszövegezésére.

Az igy kiállitott alapitó levelet aztán terjessze fel ide ujból megerősités végett.

39. A magyarremetei ref. egyház lelkésze és gondnoka egyező szabályszerüen hozott presbiteri és egyházközségi közgyülési határozatok alapján az egyházmegye jóváhagyását kérik arra, hogy a magyarremetei ref. egyház által a magyarremetei hitelszövetkezettől 1914 julius 13-án felvett 200 koronás rövidlejáratu kölcsönt, amelyet a mult évi oktober 15-re kellett volna kifizetni, de amelyet a mostoha idők miatt kifizetni nem tudtak, öt éves törlesztéses kölcsönre változtathassák át. Mellékelik a szabályszerüen hozott presbiteri s egyházközségi közgyülési határozatokat.

Egyházmegyénk közgyülése a magyarrametei ref. egyház presbiteriumának s egyházközségi közgyülésének azon határozatát, mely szerint az 1914 julius 13-án eredetileg rövid lejáratu kölcsönül fölvett 200 koronát öt év alatt részletekben egyenlitsék ki, jóváhagyja s megerősiti.

Utasitja a magyarremetei ref. egyház presbitériumát,

hogy a kölcsön évi törlesztéséről az egyház évi költségvetésében előre gondoskodjék, a kölcsön törlesztéséről s állagáról a rendes évi számadásokkal együtt tegyen külön jelentést egyházmegyénk számvevőszékéhez.

Ezen határozatot végső megerősités végett felterjeszti az egyházkerületi közgyülésre.

40. Böszörményi Lajos és Hadházy Kálmán egyházmegyei tanácsbirák, mint a nagyzeréndi lelkészválasztás vezetésével megbizott egyházmegyei küldöttség tagjai, beterjesztik a Nagyzerénden 1914 évi március hó 4-én felvett választási jegyzőkönyvet, amely szerint a nagyzeréndi lelkészi állásra 28 szavazat többséggel Dr Gyenge János mezőtelegdi rendes lelkészt választották meg.

Mellékelve van az esperesi engedély, mely a megválasztott lelkészt felhatalmazza, hogy állását 1915 évi január hó 1-én tényleg el is foglalhassa.

Egyházmegyénk közgyülése a törvény által megszabott formák betartásával megejtett választást a maga részéről is jóváhagyja, s Dr Gyenge Jánost állásában végleg megerősiti, kérve reá és lelkészi müködésére a kegyelem Istenének áldó segedelmét.

Ugyanezen alkalommal az egyházmegyei lelkészi gyámintézet alapszabályai értelmében arra is felhivja figyelmét, hogy amennyiben gyámintézetünknek tagja akar lenni: ide vonatkozó nyilatkozatát 4 hónapon belül a gyámintézet választmányához beterjeszteni köteles.

41. A köröstárkányi ref. egyház lelkésze egyházmegyénk közgyülésének jóváhagyását kéri a presbiterium azon határozatára, mely szerint az adósegélyből levont 1083 K 33 f, valamint 250 K tandijkárpótlás fedezésére egy évre 50%-os rendkivüli egyházi adót vethessen ki. Az egyházközségi közgyülés a presbiterium ezen határozatát nem fogadta el. A vonatkozó jegyzőkönyvi kivonatok mellett lelkész bemutatja a rendkivüli egyházi adó kivetési tervezetét, amelynek végösszege 1158 K 97 f.

Egyházmegyénk közgyülése a presbiterium határozatát jelen alakjában jóvá nem hagyja. Utasitja a presbitériumot, hogy az egész ügyet tárgyalja ujból, szigoruan megtartván az egyházi törvények idevonatkozó renndelkezéseit; ugy a presbiteri, mint az egyházközségi közgyülések határozataiban kitüntetendő, hogy a gyülések szabályszerüen voltak meghirdetve, összehiva, tehát azok törvényességéhez szó nem

fér hogy az adókivetés az E. T. III. t.-c. 16—19 §-ai szerint elő volt készitve, azok rendelkezéseinek elég volt téve. Felterjesztendő azon konventi rendelkezés, amelyre a gyülés hivatkozik s végül a meghozott határozatok szövegezése legyen érthető, világos minden félremagyarázást kizáró.

Az igy előkészitett kérést terjesszék fel ide ujbol s a kimutatásba ne csak a rendkivüli adó összegét, hanem azon adóalapot is tüntessék ki részletesen, amelynek alapján, előre meghatározott s elfogadott kulcs szerint a rendkivüli adót ki akarják vetni.

42. A körösjánosfalvi fiókegyház felügyelő lelkésze beterjeszti a presbitérium és egyházközségi közgyülés által megállapitott előkönyörgői dijlevelet 4 egyező példányban. A dijlevélben foglalt javadalom a következő :

1. 8 hold föld váltságdija fejében a készpénz az egyház pénztárából negyedévi előleges részletekben	300 K
2. Templom kertjének haszonélvezete	— K
3. Minden igás jószággal biró egyházi adófizetőtől (1) egy fuvar fabeszállitásra	— K
4. Minden igás jószággal nem biró egyházi adófizető (2—2) kettő gyalognapszám	— K
5. Temetésekért stóla az e. kerületi dijszabás szerint 5 évi átlag	11 K
Összesen	311 K

Csatolja a jelenlegi előkönyörgő Tóth Lajos körösjánosfalvi állami tanitó beleegyező nyilatkozatát, aki a dijlevélben foglalt javadalmi tételeket elfogadja azon feltétellel, hogy a 3-ik szám alatt foglalt javadalmi tétel értéke 30 fuvar 4 koronájával évi 120 koronára ; a 4-ik szám alatt foglalt javadalmi tétel összege 30 gyalog napszám 2 koronájával évi 60 koronára értékeltessék minden félreértés elkerülése végett.

Egyházmegyénk közgyülése elismerését fejezi ki Tóth Lajos körösjánosfalvi előkönyörgő állami tanitónak békességre törekvő magatartásáért, amellyel lehetővé tette, hogy a kis fiókegyház belső békéjét veszélyeztető dijlevélügy békés megoldást nyert.

Egyházmegyénk közgyülése a 4 egyező példányban kiállitott dijlevelet a jövőben előfordulható békezavaró viták

és félreértések kikerülése végett azon záradékkal hagyja jóvá, hogy a 3-ik számu javadalmi tétel értékét (30 fuvar 4 koronájával számitva) évi 120 koronában; a 4. számu javadalmi tétel értékét (30 gyalog napszám 2 koronájával számitva) évi 60 koronában állapitja meg.

Az eképen záradékolt dijlevelet végső megerősités végett felterjeszti a tiszántuli református egyházkerületre.

43. Lengyel Imre radna-lippai lelkész tanácskérés céljából beterjeszti espereshez a következő igen jellemző levelet: „Az aradi ág. hitv. ev. egyház lelkészi hivatala. 95/1915. Nagytiszteletü Lelkész Ur! A nagygeresdi egyezség felbontása folytán az eddig ez alapon létesült társulása az ág. h. ev. és ref. hiveknek megszünt. Ugyan a lippai körzetben levő ág. h ev. és ref. testvérek nem egyesültek a fenti egyezség alapján, mégis eddig leginkább a lippai ref. lelkész gondozását vették igénybe. Minthogy pedig az ág. h. ev. hivek sem társulás sem csatlakozás által hivatalosan nem tartoztak a lippai ref. lelkészséghez, hanem az aradi ág. h. ev. egyházhoz, szükségesnek mutatkozik ezen ügynek rendezése. Püspökünk ennek folytán meghagyta, hogy az ág. h ev. hiveket számon tartsuk és azokat gondozzuk, kiváltképen pedig a gyermekek vallástanitását végezzük. Ezért kérem, sziveskedjék velem az ág. h. ev. hivek névsorát, számát és lakóhelyét közölni, a kiket eddig szives volt gondozni; továbbá milyen volt az ág. h. ev. hiveknek a ref. egyházhoz való hozzájárulása és végül mi a véleménye a további intézkedésekre nézve? Ezekre, amidőn tisztelettel kérem szives értesitését, szivélyes üdvözlettel vagyok Aradon, március 17-én Frint Lajos ág. h. ev. lelkész.“

Egyházmegyénk közgyülése, minthogy a nagygeresdi egyezség felbontása a radna-lippai református és ág. h. evangelikus hivek testvéri jó viszonyát nem érinti, ezen ügyben a maga részéről intézkedésnek szükségét nem látja, csak azt a tanácsot adja a radna-lippai református lelkésznek, hogy — a mint illik hozzánk a mi tisztünk rendi szerint — minden felebarátjával, tehát az ág. h. ev. testvérekkel szemben is, ha hozzá fordulnak, mint eddig, ugy ezután is, előzékenységet, keresztyéni szeretetet tanusitson.

Megokolás.

1 A Lippán és vidékén élő ág. h. ev. testvérek - az aradi ág. h. ev. lelkész tanusága szerint is — a radna-lippai református egyházzal sem a nagygeresdi, sem más egyezség alapján soha sem egyesültek, de a két felekezet hivei a

testvéri jó viszonyt egymásközt folyvást ápolták és fentartották s mivel Lippán és környékén ág. h. ev. lelkész nem volt és ma sincs, az ág. h. ev. vallásu hivek, hogy vallás nélkül ne legyenek, igénybe vették a lippai református imaházat, harangokat, temetőt, a református lelkész szolgálataival éltek, gyermekeiket vele vallásra tanitották s a kiknek módjukban volt, ezen szolgáltatásokat saját jószántokból, önként honorálták.

2. A lippai református lelkész az aradi ág. h. ev. lelkészt sohasem gátolta s ezután sem fogja gátolni abban, hogy a szóban levő ág. h. ev hiveket gondozásba vegye és gyermekeik vallásos oktatását teljesitse.

3. Minthogy Lippán és környékén az ág. h. evangelikusoknak saját hitfelekezeti lelkészük nincs s minthogy ezek hozzánk közelebb állanak, mint más itt levő vallásfelekezethez, a református lelkész, midőn ezen magokra hagyott testvérei lelki ügyeikben felkeresik, a legnagyobb parancsolat ellen vétene, ha_őket ridegen elutasitaná.

44. Egyházmegyei közgyülésünk ezen jegyzőkönyv hitelesitésével esperes elnöklete mellett a jelentkező tanácsbirákat és jegyzőket bizza meg és hatalmazza fel.

Miután ezzel a tárgyalásra kitüzött összes ügyek elintézést nyertek, Böszörményi Lajos esperes a nagyszalontai református egyházmegyének az 1915. évi március hó 25. napjára összehivott tavaszi közgyülését áldás- és békekivánatokkal berekesztette.

Az 1, 2, 3, 9, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 30, 36, 43, 44. számokat jegyzette Fogarassy Bálint lelkészi főjegyző.

A 4, 5, 6, 7, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 41. számokat jegyzette Tatár Balázs világi főjegyző.

A 25, 26, 27, 28, 29, 40, számokat jegyzette Perecz István lelkészi aljegyző.

A 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 31, 32, 42. számokat jegyzette Szabó Lajos világi aljegyző.

A 23, 24. számokat jegyzette Kassay Béla a tanügyi bizottság előadója.

Mindezen számoknak az illető jegyzők előadói is voltak.

Hitelesitettük Nagyszalontán, 1915. évi március hó 25.

Fogarassy Bálint **Tatár Balázs** **Szabó Lajos**

e. m jegyzők.

Balog Ambrus
volt esperes.

Böszörményi Lajos
esperes.

Hadházy Kálmán
e. m. tanácsbiró.

Birósági ügyek.

45. *Jegyzőkönyv* a nagyszalontai református egyházmegyei bíróság időszaki tanácsának, mint fegyelmi bíróságnak 1915. évi március hó 4. napján Nagyszalontán tartott üléséről.

Jelen voltak: Balog Ambrus esperes, mint tárgyalást vezető elnök, Dr Balog Elek, világi tanácsbiró mint társelnök, Böszörményi Lajos, Csécsi Imre, Hadházy Kálmán, Dr Fábián Lajos tanácsbirák. Dr Szarka Sándor tanácsbiró, mint ügyész. Szabó Lajos előadó. Fogarassy Bálint jegyző.

A felek részéről jelen van: P. Sándor Károly panaszlott.

Tárgyalás alatt van: P. Sándor Károly nagyzeréndi presbiter ellen hozott jogerős egyházmegyei birósági itélet végrehajtása.

Elnök az ülést megnyitja s miután felhivására Csécsi Imre és Dr Fábián Lajos tanácsbirák bejelentik, hogy érdekeltek, mert az ügy előkészitésénél, mint vizsgálóbirák közremüködtek: elnök a bejelentést tudomásul veszi azzal, hogy ezen ügy tárgyalásában Csécsi Imre és dr Fábián Lajos részt nem vehetnek.

Más érdekeltségi, vagy illetékességi kifogást senki be nem jelentett. Erre elnök annak megállapitása után, hogy felek megidézése szabályszerüen megtörtént, hogy az időszaki tanács, mint fegyelmi bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen, a bíróság a szabályszerü megalakitását kijelenti s az ügy érdemleges tárgyalását elrendeli.

Szabó Lajos előadó a következőkben ismerteti az ügyet:

Egyházmegyénk rendes fegyelmi birósága 1914 évi szeptember hó 10 napján Nagyszalontán tartott ülésében P. Sándor Károly nagyzeréndi presbitert Varga József és Tódor Károly nagyzeréndi lakosok panaszára 150—1914. sz. alatt hozott itéletével az E. T. V. t.-c. 34. §. A., 3., pontja szerint minősülő fegyelmi vétség elkövetésében vétkesnek mondta ki, miért is fenti t.-c. 35. §. b, pontja szerint feddésre itélte.

P. Sándor Károly marasztalt fél a fegyelmi ügy tárgyalásán és az itélet kihirdetésekor nem jelent meg, miért is neki az itélet hiteles kiadmányát az iratokhoz csatolt 19. sz. kézbesitő iv szerint a bíróság elnöksége megküldötte. P. Sándor Károly az itélet ellen felebbezéssel nem élt, igy az jogerőre emelkedett s végrehajtásáról biróságunk elnökségének gondoskodnia kellett.

Egyházi törvényeink V. t.-c. 131. §-a szerint, ha a feddésre szóló jogerős itélet kihirdetésénél az elitélt fél jelen nem volna, az első fokon eljárt bíróság elnöksége által, egy közelebbi birósági ülésre a feddésnek végrehajtása végett azzal a meghagyással idézendő meg,

hogy igazolatlan elmaradása esetén a jelen t.-c. 34. §. 4. pontja alapján ujabb fegyelmi eljárás fog ellene indittatni.

Egyházmegyénk bíróságának elnöksége a fegyelmi iratokhoz csatolt 21. sz. végzés és 22. sz. kézbesitő iv tanusága szerint egyházi törvényeink fenti utasitásának eleget tett. P. Sándor Károly nagyzeréndi presbitert mint jogerős itélettel elmarasztalt félt a feddés foganatositása végett mai napra egybehivott időszaki tanácsunk mint fegyelmi bíróság elé az V. t.-c. 131. §-a alapján és 34. §-ának 4. pontjára való való hivatkozással megidézte.

P. Sándor Károly a törvény követelésének elegett tett és bíróságunk előtt megjelent.

Ügyész kéri az itélet végrehajtását:

Balog Ambrus tárgyalást vezető elnök egyházmegyénk rendes fegyelmi bíróságának 1914. évi szeptember hó 10. napján 150. sz. alatt hozott jogerős itéletét végrehajtja aképen, hogy az időszaki tanács, mint fegyelmi bíróság és az ügyész szine előtt P. Sándor Károly nagyzeréndi presbitert az E. T. V. t.-c. 35. §-a b., pontja szerint feddésben részesiti.

Kmft.

Balog Ambrus
lelkész elnök.

Dr. Balogh Elek
világi elnök.

Fogarassy Bálint
jegyző.

46. *Jegyzőkönyv.* Felvétetett Nagyszalontán, 1915. évi március hó 4. napján, a nagyszalontai református egyházmegyei bíróság időszaki tanácsának, mint közigazgatási bíróságnak ülésében.

Jelen voltak: Balog Ambrus esperes, mint a tárgyalást vezető elnök, dr Balogh Elek, világi tanácsbiró, mint társelnök. Böszörményi Lajos, Csécsi Imre lelkészi tanácsbirák, dr Fábián Lajos, Hadházy Kálmán világi tanácsbirák.

Dr. Szarka Sándor
ügyész.

Tatár Balázs
jegyző.

Böszörményi Lajos
előadó.

Tárgyalás alatt van Varga Péter nagyzeréndi volt segédlelkésznek a nagyzeréndi ref. egyház ellen 390 K 90 f erejéig inditott keresete, mint közigazgazgatási birósági ügy.

A felek részéről jelen vannak: a panaszlott nagyzeréndi ref. egyház képviseletében dr Gyenge János nagyzeréndi ref. lelkész és Gál Sándor a nagyzeréndi ref. egyház gondnoka.

Elnök az ülést megnyitja, s konstatálja, hogy a tárgyalásra az érdekelt felek szabályszerüen meg voltak idézve; miután felhivására sem érdekeltségi sem illetékességi kifogást senki be nem jelentett, megállapitja, hogy az egyházmegyei bíróság időszaki tanácsának érdektelen tagjai kellő számmal vannak jelen s igy a bíróság szabályszerüen megalakult.

Elnök elrendeli az érdemleges tárgyalást. Böszörményi Lajos előadó részletesen ismerteti az ügy állását.

Az ügy ismertetése után elnök felszólitja a jelen lévő feleket, hogy ha van valami előterjeszteni valójuk az ügy érdemét illetőleg, azt tegyék meg.

A panaszlott egyház képviselőinek ujabb előterjeszteni valójuk nincsen.

Ezután elnök a tárgyalást berekeszti és zárt tanácskozás után nyilt ülésben kihirdeti a bíróság egyhangulag hozott következő

itéletét:

Egyházmegyénk bíróságának időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság Varga Péter panaszost panaszával elutasitja s a panaszos által követelt 390 K 90 f megfizetése alól a nagyzeréndi ref egyházat felmenti.

Indoklás.

Panaszos panaszában azt adja elő, hogy ő 1914 évi április 30-tól 1914 julius 18-ig a nagyzeréndi ref. egyházban mint helyettes lelkész volt alkalmazva. Erre az időre a ref. egyház presbiteriuma részére dijazásul a rendes lelkészi fizetés megfelelő hányadát állapitotta meg. Minthogy pedig a rendes lelkész fizetése a dijlevél szerint évi 3327 K 29 ft tesz ki a stólán kivül, s minthogy ebből egyhónapra 277 K 29 f esik, minthogy a 2 hónap és 18 napra csupán 330 koronát kapott, a hátralékos 390 K 90 f megfizetésére kéri kötelezni a nagyzeréndi ref. egyházat.

Panaszos állitásával szemben egyházmegyénk bírósága kétségtelenül megállapitja, hogy:

a) A nagyszalontai ref. egyházmegye esperese Varga Pétert a nagyzeréndi egyházba nem mint helyettes, hanem mint segéd lelkészt küldötte ki s mint ilyennek a dijjazást havi 50 K fizetésben és 60 korona ellátási dijban, összesen tahát havi 110 K koronában állapitotta meg, a panaszló ezen illetményét az ott töltött időre hiány nélkül megkapta.

b) Igaz, hogy a nagyzeréndi ref. egyház presbitériuma 1914 évi junius 21-én tartott ülésében panaszosnak a helyettes lelkészi dija-

zást állapitotta meg, de panaszos erre a határozatra jogokat nem alapithat, mert azon a gyülésen panaszló a presbiteriumot félre vezette azzal, hogy ő nem mint segédlelkész, hanem mint helyettes lelkész van alkalmazva továbbá, mert ezen gyülés határozata, illetve megtartása is törvénytelen volt s éppen ezért ezen gyülés határozatát, mint az egyházi törvények I. t.-c. 38 és 42 §-ainak rendelkezéseibe ütköző eljárást, egyházmegyénk esperese jogérvényesen megsemmisitette.

Mivel ezek szerint kétségtelen, hogy panaszos követelésének semmi jogos alapja nincsen, ezért panaszost panaszával elutasitani s a panaszlott egyházat a követelt 390 K 90 f megfizetése alól felmenteni kellett.

Elnök az itélet kihirdetése után felhivta a jelen levő feleket, hogy nyilatkozzanak az iránt, hogy megnyugosznak-e az itéletben vagy pedig az ellen felebbeznek.

A nagyzeréndi ref. egyház jelen lévő képviselői az itéletben megnyugosznak.

A tárgyalásra meg nem jelent panaszossal,. Varga Péterrel, az itéletet irásban fogja bíróságunk közölni.

Kmft.

Balog Ambrus
egyházi elnök.

Dr. Balogh Elek
világi elnök.

Tatár Balázs
jegyzőkönyvvezető.

47. *Jegyzőkönyv* a nagyszalontai református egyházmegyei bíróság időszaki tanácsának 1915 évi március hó 4-én Nagyszalontán tartott üléséről.

Jelen voltak a bíróság részéről Balog Ambrus esperes mint tárgyalást vezető elnök, dr Balogh Elek világi tanácsbiró mint társelnök, Böszörményi Lajos, Csécsi Imre lelkészi, dr Fábián Lajos és Hadházy Kálmán világi tanácsbirák, dr Szarka Sándor ügyész, Hadházy Kálmán ugy is mint előadó, Szabó Lajos jegyző.

A felek részéről nem jelent meg senki.

Tárgyalás alatt van Ladányi János mezőgyáni lakosnak a mezőgyáni presbiterium ellen intézett fegyelmi panaszára az egyházmegye elnöksége által hozott végzés ellen a mezőgyáni presbiterium részéről beadott felebbezés, mint közigazgatási birósági ügy.

Elnök megállapitja, hogy a felek szabályszerüen megidéztettek a tárgyalásra.

Miután felhivására a bíróság ellen érdekeltségi és illetékességi kifogást senki sem emelt: elnök kijelenti, hogy a bíróság érdektelen

tagjai kellő számmal vannak jelen s igy a bíróság szabályszerüen megalakult. Elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását.

Hadházy Kálmán előadó tanácsbiró jelenti, hogy a mai nap folyamán Mezőgyánból bíróságunkhoz küldönc utján hivatalos levél érkezett, mely szerint Ónody Sándor lelkész a presbiterium nevében kijelenti, hogy az elnökség végzésében a presbiterium megnyugodva, az az ellen beadott felebbezést visszavonja.

Ügyész inditványozza a további eljárás megszüntetését.

Elnök elrendeli a zárt tárgyalást, amely után nyilt ülésben kihirdeti a bíróság egyhangulag hozott következő

végzését:

Egyházmegyénk bíróságának időszaki tanácsa mint közigazgatási bíróság Ladányi János mezőgyáni lakosnak, a mezőgyáni presbiterium ellen intézett fegyelmi panaszára az egzházmegye elnöksége áttal hozott végzés ellen a mezőgyáni presbiterium részéről beadott felebbezés tárgyában a további birói eljárást megszünteti.

Indokolás.

A 13. KB—1914. sz. elnökségi végzés ellen beadott felebbezését a felebbezők nevében Ónody Sándor mezőgyáni lelkész a bírósághoz intézett levelében visszavonta, ezzel az elnökségi végzés jogerőre emelkedve, a további birói eljárást meg kellett szüntetni.

Kmft.

Balog Ambrus
lelkész elnök.

(P. H.)

Dr. Balogh Elek
világi elnök.

Szabó Lajos
jegyző.

48. *Jegyzőkönyv.* Felvettük Nagyszalontán, 1915 évi március hó 4. napján a nagyszalontai református egyházmegye időszaki tanácsának mint fegyelmi bíróságnak üléséről.

Jelen voltak: Balog Ambrus esperes mint tárgyalást vezető elnök, Balogh Elek dr tanácsbiró mint társelnök, Böszörményi Lajos, Csécsi Imre, Hadházy Kálmán, Fábián Lajos dr tanácsbirák a bíróság részéről.

Ügyész s egyuttal panaszos: dr Szarka Sándor tanácsbiró.

Panaszlott: 1915 évi február hó 25. napján Dobrán kelt levele szerint a nehéz közlekedési viszonyok és szük anyagi körülménye miatt nem jelenhetett meg.

Előadó: Csécsi Imre tanácsbiró. Jegyző: Fogarassy Bálint e. m. főjegyző.

Az ülés tárgya: Hegedüs Albert aradi, jelenben dobrai segédlelkész ellen a paszabi lelkész választásból kifolyólag inditott fegyelmi ügy.

Elnök az ülést megnyitja s a bíróságnak érdektelen tagokból eszközölt megalakitása s annak megállapitása után, hogy a felek megidézése szabályszerüen történt, az ügy érdemleges tárgyalását elrendeli.

Elsőben is szót kér Szarka Sándor dr ügyész s Hegedüs Albert aradi segédlelkész ellen a paszabi lelkész választásból kifolyólag hivatalból vádat emel. A bíróság a panaszt tárgyalás alá veszi, mire Csécsi Imre előadó az ügyet következőkben ismerteti:

A tiszántuli református egyházkerület fegyelmi bírósága 1914 évi junius hó 2. napján 450. sz. alatt hozott itéletével Hegedüs Albert aradi segédlelkésznek a paszabi megsemmisitett lelkész választással és Biró Lajos paszabi algondnok fegyelmi ügyével kapcsolatos ügyében a fentforogni látszó s az E. T. V. t.-c. 34. §-ának 8. pontjába ütköző fegyelmi vétség miatt a fegyelmi eljárást a 42. §. *e)* pontja alapján elrendelte és egyházmegyénk bíróságát, mint illetékes bíróságot annak foganatositására utasitotta. Azért tartja szükségesnek az eljárást, mert Hegedüs Albert az iratok alapján azzal gyanusitható, hogy az E. T. II. t.-c. 41. §. *a)* vagy *e)* pontjában feltüntetett cselekmények valamelyikét valóban elkövette.

Ez ügyben egyházmegyénk ügyésze az eljárás kezdetén illetékességi kifogást emelt s az E. T. V. t.-c. 46. §-a alapján utasitani kéri azt azon egyházmegyéhez, melynek területén Hegedüs Albert jelenben mint segédlelkész müködik. Bíróságunk elnöksége azonban ugyanazon törvényszakasz második bekezdése alapján az egyházkerület utasításának elfogadásával a fegyelmi eljárás megindítása mellett döntött s felhivta Hegedüs segédlelkészt, hogy az ellene emelt vádakra vonatkozólag nyilatkozatát küldje be. Hegedüs beterjesztett iratában kijelenti, hogy többet, ujabbat és igazabbat ez uttal sem mondhat mint amit a középszabolcsi egyházmegye bíróságához beadott nyilatkozatában s a Biró Lajos fegyelmi ügyében tett vallomásában eskü alatt mondott. Ennek figyelembevételét és igazságos. páratlan itéletet kér. Elnökség 21. TB—1914 sz. alatt a fegyelmi eljárást a vizsgálat mellőzésével rendelte el, mert Dibáczy József, Biró Lajos, Biró Miklós, Szondy István és Mozga József vallomása, valamint Hegedüs Albert beismerése az ügyet kellőleg megvilágitják.

A csatolt kézbesitőivek bizonysága szerint elnökség a tárgyalásra panaszlottat megidézte, az érdekelteket arról értesitette.

Az ügy elbirálására a következő vallomások nyujtanak támpontot:

Dibáczy József székelyhidi segédlelkész levelében az áll: „Engem

és más káplántársamat is zaklattak a 3—4000 koronáért." Biró Lajos ezen ügyre vonatkozólag ezt a vallomást teszi: „Választás után mintegy két hónappal Szondyval együtt elmentem Demecserbe Hegedüs Alberthez, hogy Szondy részére a Hegedüs helyét biztositsam. Miután Hegedüs biztositékot adni nem akart s nem elég szivesen fogadott, megharagudtam s még ott a korcsmában leittam magamat s onnan ittasan bementem Nyiregyházára és *felmerült költségim erejéig be akartam perelni* és Szokolay ügyvéddel értekeztem. Ez azonban nem állott velem szóba, azt mondván, hogy nagyon ittas vagyok." Biró Miklós vallomása ez: „Tomory Pál pályázó lelkésznek Izsépen emlitettem, hogy nekünk olyan pap kell, aki az eddig felmerült költségeket megtériti. Biró Lajostól is hallottam, hogy neki olyan pap kell, aki pénzt ad. Beszélte Biró Lajos azt is, hogy a megválasztott pap köteles lesz a földeket 34 koronáért kiadni. Ezt a kijelentést józanon tette." Szondy István segédlelkész előadja, hogy 1913 évi augusztus hó elején Biró Lajossal és Biró Balázszsal Demecserbe utazott. Hegedüséknél Biró Lajos egy irást akart zsebéből kivenni, azonban Hegedüs édes apja megnyugtatta, hogy rendben van az ügy. Tudja, hogy Biró Nyiregyházán ügyvédhez ment Hegedüs elleni követelésével. Másnap Paszabon az irodában elébe tette az irást, mondván: Nó, itt az irás. Az okmánynak kötelezvény cime volt azt elolvasta és Hegedüs Albert aláirásával azt tartalmazta, hogy a papi földekből 34 koronával 10 évre 75 holdat haszonbérbe ad Biró Lajosnak.

Mozga József vallomása: „Az italozásokban 5—6 izben magam is részt vettem, rendszerint Biró Lajos fizetett. Leitner Mór korcsmárostól hallottam, hogy elment Demecserbe az italok árát Hegedüséktől követelni." A középszabolcsi egyházmegye biróságának 1914 évi március hó 24. napján kelt jegyzőkönyvében Hegedüs Albert panaszlott eskü alatt igy vallott: „A választás után, emlékezete szerint junius hóban Biró Lajos és Biró Balázs lementek hozzá Aradra és ott bérlete felől tanácskoztak, elpanaszolták, hogy a papi földek azelőtt zsidó kézen voltak, kérték 16 forintjával holdját, ő azonban 18 forintért akarta adni s végre 17 forintban (34 koronában) megegyeztek. Emlékezete szerint ez a nyilatkozat junius hó 15-én iratott alá." A biróság itéletére beadott felebbezésben Hegedüs kijelenti, hogy ő a nyilatkozat létezését sohasem tagadta, ha ilyesmi történt, azt képviselője tette, esetleg információ hiányában, ő ezért nem büntethető.

Az ügy ismertetésének bevégeztével elnök kijelenti, hogy a tárgyalás végetért s a biróság az itéletet zárt ülésben hozza meg.

A zárt tanácskozás megnyitása után egyházmegyei ügyész a vád fentartása mellett inditványozza, hogy a biróság Hegedüs Albert segédlelkészt az E. T. V. t-c. 34. §. 8-ik pontjába ütköző vétségek miatt

az E. T. V. t.-c. 35. §. *b*) pont alatt feltüntetett fegyelmi büntetéssel, *feddéssel* sujtja.

Az ügyészi inditvány meghallgatása után

a nagyszalontai református egyházmegye bíróságának időszaki tanácsa mint fegyelmi bíróság, a tiszántuli református egyházkerület által az 1914 évi junius hó 2. napján 450. sz. alatt hozott itélettel bíróságunkhoz mint illetékes bírósághoz, az eljárás foganatositása céljából áttett ügyben alant irt helyen és napon következőleg

itélt:

Hegedüs Albert aradi volt segédlelkészt az E. T. V. t.-c. 34. §. 8. pontjába ütköző vétségek elkövetésében vétkesnek mondja ki: ezért őt ugyanazon törvénycikk 35. §-ának *a)* pontja szerint *rosszalásra* itéli.

Megokolás.

A paszabi lelkészválasztás egész története az etetés-itatás. Biró Lajos erőszakos fellépése, mellyel a botrányos választás vezetőjének tolta fel magát, a tanuvallomások, azután a választás megsemmisitése, Biró Lajos elmozditása gondnoki hivatalától választási s választhatósági jogának 5 évre elvesztése: kétségtelenné teszik, hogy a visszaélésekről a jól kiszemelt s meg is választott lelkész tudott s az itatásokat vezető Biró Lajossal összeköttetésben állott. A választásra kiszemelt egyén pedig Hegedüs Albert volt, kinek a viszonyok figyelembe vétele mellett, legalább is igéretett kellett tennie a költségek elvállalására.

Dibáczy József levelében foglalt azon állitás, hogy őt és más káplántársát is zaklatták 3—4000 koronáért, bizonyitja, hogy miként itéltek Paszabon az egyes pályázók értékéről. Sulyosan számit Biró Lajos vallomása, hogy t. i. Hegedüséket „a felmerült költségek erejéig" beperelni akarta s e célból már ügyvéddel is értekezett. Széltében beszélte, hogy olyan pap kell, aki pénzt ad és aki a földeket olcsón adja bérbe.

Szondy István segédlelkész tudja, hogy Biró Lajos ügyvédhez fordult a követelés miatt, melyről pedig Hegedüs atyja Demecserben kijelentette, hogy „rendben van." Látta a kötelezvényt is, mely 75 hold lelkészi földnek holdanként 34 koronával 10 évre eszközölt bérbeadásáról szólott. A lelkészválasztás birósági tárgyalásakor Hegedüs Albert ismerte, hogy nyilatkozatot adott a földekről, de tagadja, hogy ez a választás előtt történt volna. A keltezésre Szondy István nem emlékezik. Kézenfekvő bizonyiték nincsen arra, hogy Hegedüs Albert *adott* is pénzt a választásra s nem lehet bizonyitani azt sem, hogy a

szóban levő nyilatkozatot választás előtt adta volna, de az bizonyos, hogy adta s épen Biró Lajosnak, a választás nem épen önzetlen vezetőjének, az is tény, hogy a botrányos visszaélések épen a Hegedüs személye körül forogtak.

Bíróságunk az itélet enyheségében tekintettel volt panaszlott büntetlen, kifogástalan előéletére, valamint arra, hogy büntetéssel sujtotta őt a bíróság már azzal is, hogy választását megsemmisitette, a pályázatok sorából kizárta Figyelembe vette bíróságunk panaszlott azon sulyos helyzetét is, hogy mióta ügye folyik — közel két éve — nem vehet részt pályázatokban s abban a tudatban, hogy a concessa megnyerése folytán paszabi lelkészi állásra elfoglalásának nincsen akadálya a jól jövedelmező aradi káplánságot odahagyta.

Az itélet kihirdetése után, ügyész, ugy is, mint panaszos kijelenti hogy az itéletben megnyugszik.

A jelen nem volt panaszlottal s más érdekeltekkel az itéletet hiteles másolatban közli bíróságunk elnöke.

Kmft.

Balog Ambrus
lelkész elnök

(P. H.)

Dr. Balogh Elek
világi elnök.

Fogarassy Bálint
jegyző.

49. *Jegyzőkönyv* a nagyszalontai református egyházmegyei bíróság időszaki tanácsának 1915 évi március hó 4-én Nagyszalontán tartott üléséről.

Jelen voltak a bíróság részéről: Balog Ambrus esperes, mint tárgyalást vezető elnök, Dr. Balogh Elek világi tanácsbiró, mint társelnök, Bőszörményi Lajos, Csécsi Imre lelkészi, Dr. Fábián Lajos és Hadházy Kálmán világi tanácsbirák. Tatár Balázs előadó, Dr. Szarka Sándor ügyész, Szabó Lajos jegyző.

Felek részéről nem jelent meg senki.

Tárgyalás alatt van Bodnár Lajos cserméi lelkésznek a cserméi presbiterium 1913 márc. 24-én kelt 2. számu s a nagyszalontai reform. egyházmegye 89—5/1913 sz. végzése ellen beadott felebbezése, mint közigazgatási birósági ügy.

Elnök megállapitja, hogy a felek a tárgyalásra szabályszerüen megidéztettek.

Miután a felhivására a bíróság ellen érdekeltségi és illetékességi kifogást senki sem emelt: elnök megállapitja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen s igy a bíróság szabályszerüen megalakult. Elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását s felhivja előadót az ügy ismertetésére.

Tatár Balázs előadó részletesen ismerteti az ügyet.

Ezután ügyész terjeszti elő inditványát, mely szerint javasolja, hogy a bíróság a felebbezésnek helyet ne adjon, hanem kötelezze Bodnár Lajos csermő lelkészt, hogy a presbiterium által kifogásolt 28·36+31·— összesen 59·36 K az egyház pénztárába fizesse be.

Elnök elrendeli a zárt tárgyalást, melynek megtörténte után nyilt ülésen kihirdeti a biroság egyhangulag hozott következő

itéletét:

Egyházmegyénk időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság, Bodnár Lajos cserméi református lelkésznek a cserméi református presbiterium 1913 évi március hó 23-án 2. szám alatt hozott határozata, valamint az ugyanezen tárgyra vonatkozó 89–5/1913 s 91/19 B. sz. egyházmegyei közgyülési végzések ellen beadott felebbezésnek helyt nem ad a cserméi reform. presbiterium 1913 évi március hó 23-án 2. szám alatt hozott határozatát megerősiti: Kötelezi Bodnár Lajost, hogy a presbiterium által kifogásolt 28·36+31·— összesen 59·36 K kiadást az egyház pénztárába ezen itélet jogerőre emelkedése után 8 nap alatt az összes jogkövetkezmények terhe alatt fizesse be.

Indoklás.

Bodnár Lajos felebbezésében arra támaszkodik, hogy neki, mint az egyház felelős képviselőjének nemcsak joga, hanem kötelessége volt a polgári pert meginditani, mikor egyháza érdekeit veszélyeztetve látta, hogy joga volt erre bizonyságul hivja a kir. járásbiróság itéletének azt a részét, amely kimondja, hogy neki mint lelkésznek megvan a képviseleti és perlési joga. Az egyházi törvényekben sehol sincs kimondva, hogy az egyház érdekében inditandó polgári perhez presbiteri vagy felső egyházhatósági előzetes hozzájárulást kell kikérni. Különben is ő ezt az egyházmegye esperesének többször jelentette, jelentéseire választ nem kapott s ő az esperes hallgatását beleegyezésnek vette. Az egyház érdekében jogosan járt tehát el, midőn a pert meginditotta, tehát az abból előálló kiadásokat az egyháznak kell fedezni.

Bodnár Lajos felebbezésben azonban csak annyi állja meg a helyét, hogy ő mint lelkész jogosan képviselheti egyházát peres és perenkivüli ügyekben, de teljesen a alaptalan az az okoskodása, midőn ebből arra is jogot formál, hogy mint az egyház képviselője, presbiteri, illetve felsőbb egyházi jóváhagyás és megbizás nélkül polgári pert még egyházi érdekből is indithat.

Neki mint lelkésznek tudnia kellene azt, hogy az egyház minden fegyelmi ügye az autonom bíróság hatáskörébe tartozik, ilyen ügyekben polgári bírósághoz fordulni nemcsak hogy joga nincsen, hanem ha ezt teszi az egyházi törvények ellen cselekszik. Tévesen hivatkozik a kir. járásbíróság ítéletére, mert épen abban az ítéletben azt is kimondja a bíróság, hogy „alperesnek a pénztári ügykezelésre tartozó pénztárosi teendőkre kötelezését az önkormányzattal biró egyház felügyeleti hatóságának a hatáskörébe tartozónak itéli.“ De kétségtelenül megvilágitja az egész ügyet az alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegyének másodfokon is végérvényesen jóváhagyott ítélete, amelyet ugyanazon perből kifolyó költség tárgyában hozott, amidőn az indoklás 8. pontja alatt a következőket mondja: „Bodnár Lajos nem volt jogositva az egyház nevében a gondnok ellen pert tenni folyamatba, nem volt jogositva ezen per folyamatba tételére annyival kevésbbé, mert mint a per során megállapittatott, keresete merőben alaptalan volt. Ha mégis pert inditott, tette ezt saját felelősségére, ennek költségeit az egyház joggal nem viselheti.

Mivel ezek szerint Bodnár Lajos felebbezése minden jogos alapot nélkülöz, azért a felebbezést elutasitani s őt az általa, az egyház terhére jogtalanul ért 59·36 K kiadás megtéritésére kötelezni kellett.

Ügyész megnyugszik az ítéletben. Elnök elrendeli, hogy jelen nem volt feleknek az ítélet hiteles kiadmánya kézbesittessék.

Kmft.

Balog Ambrus
lellkész elnök.

(P. H.)

Dr. Balogh Elek
világi elnök.

Szabó Lajos
jegyző.

Tárgymutató.

		Jegyző:
	Esperes imádsága és a közgyülés megnyitása után:	
1.	A gyülés képviselőinek igazolása	Fogarassy B.
2.	Jelentés a meg nem jelenő tagokról	„
3.	A tanácskozás sorrendjének megállapitása . . .	
4.	Szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve. Böszörményi Lajos esperes az esküt leteszi. Beavató beszédét elmondja.	
5	Böszörményi Lajos esperest a közgyülés és tisztikar nevébe Balogh Elek dr. világielnök, — a lelkészi kar nevében Kolumbán Áron, — a tanitó kar nevében Szabó Lajos köszönti.	Tatár B.
6.	Balog Ambrus esperes minden egyházmegyei megbizásáról lemond	
7.	Épittető bizottsági tagsági hely betöltése.	Tatár B.
8	Esperes jelentése az egyházmegye 1914 évi erkölcsi és anyagi állapotáról.	Szabó L.
9.	Esperes jelentése az elnökileg elintézett ügyekről . . .	Fogarassy B.
10.	Esperes jelentése a skontro ügyekről. Hadi kölcsön jegyzése. .	Szabó L.
11	Esperes számadása a továbbitott pénzről.	„
12	Számadás az egyházmegyei közpénztárról	„
13.	Egyházmegyénk 1915 évi költségelőirányzata	„
14.	Számadás az 1914 évi közalapi járulékokról	„
15.	Az 1915 évi közalapi járulékok kirovása. Közalapi bizottság. .	„
16.	Az országos lelkészi nyug- és gyámintézet 1914 évi számadása .	Fogarassy B.
17.	Az egyházmegyei lelkészi gyámintézet „Hadikölcsön jegyzése.“ .	„
18.	Az egyházmegyei lelkészi gyámintézet 1914 évi számadása .	„
19.	„ „ „ gyámintézeti választmány 2-ik sz javaslata	„
20.	„ „ „ gyámintézeti választmány 3-ik sz javaslata	„
21.	Jelentkező tanitók eskütétele	Szabó L.
22.	A missiói bizottság jelentése	Fogarassy B.
23.	A tanügyi bizottság jelentése	Kassay B.
24.	Az ágyai kör dékánjainak uti átalánya	„
25.	A számvevőszék jelentése a rendbenlevő számadásokról . .	Perecz J.
26.	„ „ „ a berekböszörményi egyház számadásáról	„
27.	„ „ „ a bélzeréndi egyház számadásáról .	„
28.	„ „ „ a be nem terjesztett számadásokrol .	„
29.	Két számvevőszéki tag választása	„
30.	Egyházkerületi képviselők választása	Fogarassy B.

		Jegyző:
31.	A nagyváradi tanitónőképző és internátus 1914. számadása, — 1915 évi költségelőirán zata	Szabó L.
32.	A nagyváradi tanitónőképző igazgató tanácsába 2 képviselő választása	„
33.	Egyházmegyei ügyész választása	
34.	A világosi fiókegyház számadása a templom alapról . .	
35.	Jelentés a nagyszalontai alapokról	
36.	Széll Kálmán emlékirata Tisza Kálmánról	
37.	Okányi községi temető kisajátitásának ügye . . .	Tatár B.
38.	Beretvás Lajosné alapitvány alapitó levele Köröstárkányban .	„
39.	Magyarremete 200 korona kölcsönének engedélyezése . .	„
40.	Nagyzeréndi lelkészválasztás	Perecz J.
41.	Köröstárkányi rendkivüli adók vetés	Tatár B
42.	Körösjánosvalvai előkönyörgő dijlevele	Szabó L.
43.	Radna-lippai ág. h. evangelikusok visszonya a református egyházhoz	Fogarassy B
44.	Jegyzőkönyvhitelesitő bizottság megnevezése . . .	„

Melléklet.

Esperesi jelentés.

A)

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

A hozzám beérkezett adatok alapján a következőkben terjesztem be jelentésemet az egyházmegyénkben levő egyházközségeknek 1914. évi valláserkölcsi és anyagi állapotáról.

I. Valláserkölcsi állapot.

A közönséges isteni tisztelet gyakorlása általában megnyugtató. 44 anyaegyházunkban (mert Okányból többszöri sürgetésemre sem érkezett be a jelentés) — 3 leányegyházunkban (Németpereg, Szinte, Kisnyégerfalva) és 9 fiókegyházunkban (Körösjánosfalva, Magyarcséke, Kisjenő, Simánd, Bihardobrosd, Kisháza, Tenkeszéplak, Pécska és Világos;) a hivek buzgón látogatták ugy Vasárnap délelőtt, mint ünnepnapokon a templomot, az imádságnak házát kivált a ránk szakadt háboru kitörése óta, még azok is, a kik addig közönyösök vóltak, az örökkévaló és mindenható Istenhez emelték szivöket és lelköket, a buzgóság szárnyain, a magasságba szárnyaló imádság erejével a vigasztalásért, az enyhülésért és megnyugvásért.

Nagy ünnepeinken és Vasárnap délelőtt mindenütt egyházi beszédeket tartottak lelkészeink.

Vasárnap délután 20 anyaegyházunkban kátémagyarázatot, 10 anyaegyházunkban biblia magyarázatot és 13 anyaegyházunkban káté és biblia magyarázatot időszakonként felváltva vegyesen tartottak.

Hétköznap reggelenként 27 anyaegyházunkban mindennap — Tenkén 5 nap, Körös tárkányban, Magyarremetén, Vadászon és Várasfenesen 2—2 nap tartottak imádsággal isteni tiszteletet. Több egyházban bünbánati héten mindennap délelőtt is délután is volt isteni tisztelet imádsággal.

Hétköznap délután állandóan csak Nagyszalontán volt isteni tisztelet.

Téli köznapokon átalában advent első hetétől március 15-ig 25 anyaegyházban hetenként egyszer biblia magyarázatot tartottak lelkészeink. Erdőhegyen hetenként kétszer volt bibliamagyarázat. Nem tartottak a következő egyházakban: Bélzerénd, Borossebes, Csermő, Feketetót, Geszt, Gyanta, Gyorok, Kispereg, Köröstárkány M. remete, Pankota, Lippa, S. keresztur, Szemlak, Sz. leányfalva, Vadász, Tamáshida.

34 helyen a növendékeket a konfirmációra a lelkészek készitettek elő.

20 helyen a tanitók, de a lelkészek felügyelése alatt. Kevéskivétellel mindenütt a 13 éves gyermekeket konfirmálták. A konfirmálást 17 helyen áldozócsütörtökön, — 26 helyen az iskolai év végén tartották meg.

Összes egyházainkban az urvacsorával élők átlaga 6123 volt. 307-tel kevesebb, mint 1913-ban, a minek oka az, hogy több helyen lelkésztársaink az urvacsorával élők számát nem mutatták ki. Az ide vonatkozó kérdést: felelet nélkül hagyták.

A betegeknek az urvacsorát 30 helyen csak a rendes urvacsora osztásakor szolgáltatattak ki, — 24 helyen pedig bármikor, ha azt kérték.

Nazarénusok voltak 15 egyházban 412-en
Baptisták voltak 24 egyházban 567-en
Felekezet nélküliek 14 egyházban 292-en.

Feltünő hogy Vadászon 200 a nazarénusok száma. Árpádon 80, Gyantán 130, Köröstárkányban 64 a baptisták száma. Nagyzerénden 76 felekezet nélküli van kimutatva.

Az egyházi szertartást mellőzték: keresztelés alkalmával 28, esketés alkalmával 112, temetés alkalmával 18 esetben.

A visszálkodó házasok száma 7 egyházban 14-nek, a vadházasok száma 27 egyházban 152-nek van kimutatva.

A szegényekről legtöbb egyházunkban gondoskodtak. Ruha, könyv és másnemü segély alakjában szegény alapjaink terhére kiosztottak 2278 koronát.

A kegyes adományokat a hozzám beérkezett jelentések a következőkben mutatják ki:

ÁGYA a. e.

Az urasztalát kenyérrel ellátták: Fogarassy Bálintné, K-Vida Lajosné, Kis p. Sándorné, Hevesi Mihályné Hevesi Andrásné à 2. K . .	16 K	— fill.
Az urasztalát borral ellátták: Hevesi Mihályné (10 K) K-Vida Sándorné (2 K) Németh Sándornè (16 K)	28 „	— „
Egész évi persely pénz . . .	41 „	63 „
Kisjenői fatermelő r. társaság iskolák-nak tüzifa kedvezmény . .	190 „	— „
Almássy Dénes gróf iskola épitéshez téglavásárlásnál kedvemzény .	320 „	— „
összesen	595 K	63 fill.

SZINTE l. e.

Persely pénz	2 K	90 fill.
Keritésre többen	8 „	— „
Az urasztalát kenyérrel a hivek látták el	8 „	— „
összesen	18 K	90 fill.

ANT. a. e.

Adakozás nem történt.

ARAD a. e.

Arany könyv egyház fentartási alapra	218 K	— fill.
Uj templom alapjára . . .	223 „	— „
Takarékpénztárak adománya . .	330 „	— „
átvitel	771 K	— fill.

áthozat	771 K — fill.
Polgári takarékpénztár szegény alapra	50 „ — „
Urvacsorára adtak	21 „ 50 „
Persely pénz	637 „ 52 „
Gáji hitelszövetkezet a gáji persely alapra	30 „ — „
összesen	1510 K 02 fill.

ÁRPÁD a. e.

nhi Csató József végrendeleti hagyománya	400 K — ffll.
nhi Tóth András örökösei az alapitványt befizették	200 „ — „
összesen	600 K — fill.

BELÉNYES a. e.

Belényesi népbank szegényeknek .	100 K — fill.
Konfirmált növendékek . . .	75 „ — „
Fényes Ákos	3 „ — „
Német József	5 „ — „
Máry Tivadarné	4 „ — „
Persely pénz	127 „ 76 „
Az urasztalát a hivek látták el .	36 „ — „
Katonai kórháznál 6 beteg ellátására gyüjtésből jött	450 „ — „
összesen	800 K 76 fill.

BELÉNYESSONKOLYOS a. e.

Egész évi persely pénz . . .	21 K 50 fill.
Urvacsorához kenyeret és bort adtak: Balog Józsefné, Miklós Mihályné. G. Lukács Gáborné, özv. Kovács Imréné, Gergely Imréné Pap Jánosné à 5 K	30 „ — „
Özvegy asszonyok adománya . .	2 „ 20 „
összesen	53 K 70 fill.

KÖRÖSJÁNOSFALVA f. e.

Persely pénz	15 K 55 fill.
Névtelen adomány	2 „ 80 „
A presbiterek urvacsorához kenyeret adtak	6 „ — „
összesen	24 K 35 fill.

MAGYARCSÉKE f. e.

Szolár Pál drágcsékei lakos . .	8 K — fill.
Szabó Jenő r. kath.	6 „ — „
Magát megnevezni nem akaró két nő	5 „ — „
Dr. Szomtagh Tamás kir. tanácsos	20 „ — „
Köpe Lajos	2 „ — „
összesen	41 K — fill.

BELÉNYESUJLAK a. e.

Ur asztalához kenyeret adtak: Simon Mártónné (2 K) P. Pallag Gáborné (2·20 K) Balla Istvánné (2·40 K) Gergely Imréné (2·20) L. Bálint Imréné (2·20K) S. Márton Jul. (2.30)	13 K 30 fill.
Bort adtak: Szentpétery Ferenczné (5 K) Márton Jakabné (5 K) .	15 „ — „
Lőrinc Jánosné (5 K) . . .	
Persely pénz	25 „ — „
összesen	53 K 30 fill.

BÉLZERÉND a. e.

Urvacsorához kenyeret adtak: Tóth N. Pojánki József, T. Ilyés Sándor, Gál Mihály, Gyarmati János . .	10 K — fill.
Bort adtak: Lajos Ferenc, Polyánki József, Jánosi Sándor . . .	9 „ — „
összesen	19 K — fill.

BEREKBÖSZÖRMÉNY a. e.

Özv. Nyiri Istvánné . . .	30 K	—	fill.
Özv. Tarsoly Jánosné . . .	40 „	—	„
Puskás Erzsébet	30 „	—	„
Szathmári Mihály	30 „	—	„
Konfirmált növendékek . . .	18 „	50	„
A község iskolák segélyezésére .	400 „	—	„
Persely pénz	156 „	49	„
összesen	704 K	99	fill.

BIHARUGRA a. e.

Altman Adolfné hagyománya . .	100 K	—	fill.
Bálint Mihályné 1 drb szövetkezeti részvény	50 „	—	„
A fogyasztási szövetkezet uj torony órára	1100 „	—	„
Hadi segélyre gyült . . .	34 „	38	„
Ima könyvekre	4 „	—	„
Király Zsigmondné urasztali teritőt adott	20 „	—	„
összesen	1308 K	38	fill.

BOROSSEBES a. e.

Perselypénz	103 K	01	fill.
Fekete Sándor	10 „	—	„
Hadba vonulták részére gyüjtésből .	18 „	10	„
Katonáknak karácsonyi ajándékra .	5 „	06	„
Többen kenyeret adtak az urvacsorához	18 „	—	„
összesen	154 K	17	fill.

CSERMŐ a. e.

Szitha István urvacsorához bort adott	7 K	20	fill.
Sándor Jánosné számtáblákat készittetett	10 „	—	„
Persely pénz	60 „	—	„
összesen	77 K	20	fill.

ERDOGYARAK a. e.

Hitelszövetkezet	200	K —	fill.
Bál jövedelme	93	„ 62	„
Persely pénz	47	„ 13	„
összesen	340	K 75	fill.

ERDŐHEGY a. e.

Özv. Biró Andrásné hagyománya .	800	K —	fill.
Balogh József tanitó . . .	33	„ 33	„
Erdőhegyi gazda kör . . .	100	„ —	„
Pollák Sándor	12	„ —	„
Kisjenői takarékpénztár . . .	50	„ —	„
Persely pénz	88	„ 11	„
Mike Irén csipke urasztali teritőt adott	30	„ —	„
Urasztalához Hollóssy Kálmán kenyeret és bort Nagy Mihály bort adott: értéke	42	„ —	„
összesen	1155	K 44	fill.

KISJENŐ f. e.

Adományok nem történtek. . .

SIMÁND f. e.

Adományok nem voltak . . .

FEKETEGYARMAT a. e.

Szénási Istvánné plüs szószékteritőt adott	80	K —	fill.
Urvacsorához többen kenyeret és bort adtak			
Török Sándor orgonára . . .	4	„ —	„
Timári Erzsébet templom kerti lócára	4	„ —	„
Magát megnevezni nem akaró az egyháznak	15	„ 32	„
összesen	103	K 32	fill.

FEKETETÓT a. e.

Urasztalához kenyeret és bort adtak:

özv. Magyari Józsefné, id. Molnár Gáborné, Molnár Mártonné, Molnár Miklósné, Oláh Lajosné (2—2 K), Oláh Lajosné (1·50 K), Kézy Ignácné (2 K) . . . . . 13 K 50 fill.

Kovács Józsefné ur asztalához teritőt adott. Értéke . . . . . 15 „ — „

Hadba vonultak családjai segélyezésére: Köteles Mihály (5 k), Weisz József (1 k), Edelheid Bernát (1 k), Kovács Józsefné (1 k), Biró István (40 fill.), Nyilas Sándorné (60 fill.), Molnár Miklós (60 fill.), Mészáros Rozália (1 k), Ungvári Lajosné (20 fill.), Böszörményi Lajosné (1 k), Osváth József (1 k), Molnár Gábor (1 k), Blahó István (1 k), Horváth József (20 fill.), Illés Bernát (1 k), Kovács Sándor (1 k), Kovács Pál (1 k), Kézy Ignác (10 k) . . . . 28 „ — „

Karácsonyi ajándékra katonáknak többen 25 „ — „

Persely pénz . . . . . 15 „ 34 fill.

összesen 96 K 84 fill.

GESZT a. e.

Gróf Tisza Istvánné vizsgai jutalom tárgyakat adott . . . . . 100 K — fill.

Gróf Tisza Istvánné urasztalához kenyeret és bort adott . . . . . 50 „ — „

Hitelszövetkezet iskola épitési költségekre . . . . . 250 „ — „

Konfirmált gyermekek . . . . 7 „ — „

Biró Mihály . . . . . 25 „ — „

Birság pénz szegény alapra . . 3 „ 40 „

Márciusi bál jövedelem . . . 102 „ 50 „

Farkas János kurátor bál jövedelme 30 „ — „

átvitel 567 K 90 fill.

	áthozat	567 K	90 fill.
Farkas János kurátor alapitványra .		40 „	— „
Rendes persely pénz . . .		48 „	15 „
Esketési persely pénz . . .		25 „	— „
	összesen	681 K	05 fill.

GYANTA a. e.

Ur vacsorához: Kenyeret adtak hatan	12 K	— fill.
Bort adtak: Köteles F. Mihály (10 K)		
Deliné Varga Róza (5 K) . .		
Boros Orbán (5 K) . . .	20 „	— „
összesen:	32 K	— fill.

BIHARDOBROSD f. e.

Adakozás nem történt

KISHÁZA f. e.

Adakozás nem történt

TENKESZÉPLAK f. e.

Adakozás nem történt.

GYOROK a. e.

Arad hegyaljai takarékpénztár . .		50 K	— fill.
Ur asztalához többen . . .		24 „	— „
Zippfel Emil		5 „	— „
Persely pénz		50 „	43 „
	összesen	129 K	43 fill.

KISPEREG a. e.

A theologus legio részére Szondy Géza (5 K) az egyház (5 K) . .		10 K	— fill.
A szabadi unitárius egyháznak .		4 „	— „
	átvitel	14 K	— fill.

áthozat	14 K	— fill.
Az aradi vörös kereszt egylet részére gyült 128 párna. Értékét nem közli	— „	— „
összesen	14 K	— fill.

NÉMETPEREG l. e.

Szondy Géza lelkész adománya .	1 K	— fill.

PÉCSKA f. e.

Persely pénz	3 K	— fill.

KOMÁDI a. e.

A komádii takarékpénztár vizsgai jutalmakra	80 K	— fill.
Szabó Bálint szegény gyermekeknek	20 „	— „
Urvacsorához kenyeret: K Bere Józsefné	8 „	— „
Urvacsorához bort: Szabó Bálint .	20 „	— „
Leány növendékek gyüjtöttek kézi munka anyagra	143 „	57 „
Ez anyagból kötöttek 70 hósapkát 70 pár csuklóvédőt, 4 pár lábszárvédőt és a katonáknak elküldték. Értéke	400 „	— „
A leány növendékek gyüjtöttek katonáknak. Karácsonyra. . .	92 „	— „
Persely pénz: egyháznak, közalapnak szegényeknek és hadba vonultaknak	79 „	06 „
összesen	842 K	63 fill.

KÖRÖSNAGYHARSÁNY a. e.

Hitelszövetkezet	100 K	— fill.
Balogh Mihályné	4 „	— „
Egy magát meg nevezni nem akaró	10 „	— „
H. Berecki József	4 „	— „
Bittó Imréné	2 „	— „
átvitel	120 K	— fill.

áthozat	120 K	— fill.
Ilyés Mihályné selyem urasztali teritőt Értéke nincs meg nevezve . .	— „	— „
Urvacsorához bort Máté Gergely 16 l.	8 „	— „
Persely pénz	149 „	10 „
összesen	277 K	10 fill.

KÖRÖSSZAKÁL a. e.

Özv. Mártonfy Dezsőné . . .	10 K	— fill.
Özv. Molnár Lajosné . . .	2 „	— „
Özv. Kogyila Tódor . . .	4 „	— „
Urvacsorához kenyeret és bort többen adtak:	25 „	— „
Persely pénz	18 „	37 „
összesen	59 K	37 fill.

KÖRÖSSZEGAPÁTI a. e.

Kosdi János lelkész . . .	30 K	— fill.
Szabó Pál	10 „	— „
Urasztalához kenyeret: Tokaji Mihályné (2 k), Pénzes József (2 k), Tokaji Elek (2 k), Szücs Zsigmondné kenyeret és bort (12 k), Madarász Jánosné kenyeret és bort (6 k) .	24 „	— „
Persely pénz	31 „	— „
összesen	95 K	02 fill.

KÖRÖSTÁRKÁNY a. e.

Adakozás nem történt.

KISNYÉGERFALVA l. e.

Adakozás nem történt

KÖTEGYÁN a. e.

A sarkadvidéki takarékpénztár .	30 K	— fill.
átvitel	30 K	— fill.

	Áthozat	30 K	— fill.
A kötegyáni hitelszövetkezet urvacsorához liszt és bor adománya . .		20 „	— „
Persely pénz		8 „	— „
	összesen	58 K	— fill.

MAGYARHOMOROG. a. e.

Urvacsorához kenyeret és bort a hivek adtak.	42 K	— fill.

MAGYARREMETE a. e.

Szabó Andràsné templomra . .	2 K	— fill.
Urvacsorához Kenyeret: Márta Jánosné	2 „	— „
Urvacsorához bort: Schőnzweig József adott	6 „	— „
Urvacsorához kenyeret és bort: Szabó Andrásné adott	8 „	— „
Persely pénz	19 „	— „
összesen	37 K	06 fill.

MEZŐGYÁN a. e.

Szabó Antal a szegény alapra .	2 K	— flll.
Urvacsorához kenyeret adtak: Oláh Bálintné (4 k), K. Gyenge Jánosné (4 k), Tenkei józsef (4 k) . .	12 „	— „
Urvacsorához bort adott Ónody Sándor lelkész	10 „	— „
Hadba vonultak részére a lelkész leányai gyüjtöttek pénzt . . .	312 „	50 „
Alsó inget, lepedőket, törülközőket gyüjtöttek, hó sapkákat készitettek	1200 „	— „
összesen	1534 K	50 fill.

MEZŐSAS a. e.

Lőwi Mór	10 K	— fill.

áthozat	10	K —	fill.
Pásztor Mihály	2	„ —	„
Kis József	2	„ —	„
Farkas Sándor	2	„ —	„
A hitelszövetkezet	20	„ —	„
Pásztor József	2	„ —	„
A község	70	„ —	„
Az ur asztalához kenyeret adtak: Kis Gergely és Kis Imre . . .	8	„ —	„
Az ur asztalához 1 nagy és 2 kis kendőt M. Kis Károlyné adott . .	—	„ —	„
összesen	116	K —	fill.

MEZŐBAJ a. e.

Az ur asztalához kenyeret és bort adtak többen.	72	K —	fill.

NAGYSZALONTA a. e.

Kincses András hagyománya . .	40	„ —	„
Templom alapra: Szakács Sándor .	50	„ —	„
„ „ Bóné Lajos .	50	„ —	„
„ „ Tenkei Imréné .	100	„ —	„
Balogh Mihályné hagyománya .	50	„ —	„
Tömő Mihályné	50	„ —	„
Kenéz Latos	50	„ —	„
Szegény gyermekek ruha alapjára töb ben	232	„ —	„
Temetésre járó gyermekek ruha alapjára	25	„ —	„
Persely pénz	577	„ 89	„
összesen	1224	K 89	fill.

NAGYZEREND a. e.

Persely pénz	23	K 71	fill.

PANKOTA a. e.

Pankotai népbank	40	K —	fill.
Özv. Kocsa Károlyné . . .	3	„ —	„
Özv. Fekete Károlyné . . .	10	„ —	„
Földváry Gyula	10	„ —	„
Földváry Géza	10	„ —	„
Farkas János	5	„ —	„
Eernst József	2	„ —	„
összesen	80	K —	fill.

RADNALIPPA a. e.

Urvacsorához kenyeret adott özv. Lévai Venczelnè	6	K —	fill.
Urvacsorához bort adott Lengyel Imre lelkész neje	6	„ —	„
Belkó József templomra . .	100	„ —	„
Radnai vasutasok	42	„ —	„
Konfirmált gyermekek . .	4	„ 70	„
Miklóssy Sándorné . . .	1	„ —	„
Nagy Sándorné	2	„ —	„
Földváry Sándor	15	„ —	„
Persely pénz	52	„ 33	„
összesen	229	K 03	fill.

SARKAD a. e.

Szegény-alapra: Az alföldi cukorgyár Igazgatósága Sarkad . .	30	K —	fill.
„ Zakar János . . .	5	„ —	„
„ A sarkadvidéki takarékpénztár	150	„ —	„
„ A 3 egyház takarékmagtár alap	420	„ —	„
„ Buzás Kálmán uradalmi intéző	100	„ —	„
„ Áldozó csütörtöki; persely pénz	6	„ 24	„
„ Konfirmált gyerm. adománya	10	„ 74	„
„ Buzás Kálmán uradalmi intéző	2	„ —	„
átvitel	723	K 98	fill.

áthozat	723	K 98	fill.
„ Jenő pusztai persely pénz .	3	„ 52	„
„ ifj. Forrás Mihály . .	2	„ —	„
„ Erdős D.-né Kerekes Erzsébet	20	„ —	„
„ Egy magát megnevezni nem akaró özvegy nő . .	6	„ —	„
Orgonára: Uj évi persely pénz .	8	„ 45	„
„ Buzás Kálmán uradalmi intéző	100	„ —	„
„ Paksi Sándor nyiregyházai lakos	40	„ —	„
„ Baukó János . . .	5	„ —	„
Közszükségekre: Nhi Elek Erzsébet hagyatéka	50	„ —	„
„ Egész évi persely pénz .	128	„ 73	„
összesen	1087	K 68	fill.

SARKADKERESZTUR a. e.

A sarkadvidéki takarékpénztár .	10	K —	fill.
A sarkadi gazdasági takarékpénztár	5	„ —	„
Az ur asztalához kenyeret és bort adtak többen 3 izben . .	21	„ —	„
összesen	36	K —	fill.

SZEMLAK a. e.

Özv. Haizer Henrikné egy fekete posztó szószék teritőt adott . .	20	K —	fill.
Urvacsorai kenyeret 6 alkalommal, bort 2 izben többen adtak .	22	„ —	„
Persely pénz	85	„ 25	„
Hadba vonultak családjai segélyezésére gyült	102	„ 60	„
Hadi kórház élelmezésére és felszerelésére gyüjtésből: 25 véka krumpli (25 k), 174. l. bab (52 k), 50 kg. liszt (15 k), 33 kg. zsir (99 k), 35 kg. szallonna (105 k), 4. l. mák (4 k), 17 kg. szappan (10 k) . .	310	„ —	„
átvitel	539	K 85	fill.

áthozat	539 K 85 fill.
5 ágy (10 k), 17 szalmazsák (51 k), 30 lepedő (60 k), 30 törülköző (15 k), 12 paplan (72 k), 49 párna 735 k), 66 ing (198 k), 47 lábravaló (94 k), 61 párnahuzat (61 K), 12 paplanhuzat (48 k), ...	1344 „ — „
összesen	1883 K 85 fill.

SZENTLEÁNYFALVA a. e.

Az ur asztalához 6 izben kenyeret, egyszer bort adott Nagy Dániel lelkész neje	15 K 20 fill.
Bort adtak: Mészáros László 3-or, Kis Lajos 1-er, Gyaraki Imre 1-er	19 „ 20 „
összesen	34 K 40 fill.

TAMÁSHIDA a. e.

Hadik Adél, farádi Veres Imréné urasztalára teritőt adott. . . .	300 K — fill.
Unghvári Gyula lelkész és társai .	300 „ — „
összesen	600 K — fill.

TENKE a. e.

Az urasztalára: Kenyeret és bort adtak özv. Gergely Jánosné Vince Erzsébet (19 k), Jakab János és neje Ujlaki Erzsébet (19 k), Szabó Ferenc és neje Bonyhai Etelka (19 k), Deák Sándor és neje Ambrus Rebeka (19 k)	76 K — fill.
Kenyeret adtak: Jenei Mihályné Köteles Juliánna (4 k), ifj. p. Köteles Sándorné J. Köteles Rebeka (4 k) .	8 „ — „
Bort adtak: Ötvös Béla főjegyző (15 k), m. Köteles János gondnok (15 k)	30 „ — „
átvitel	114 K — fill.

áthozat	114	K —	fill.
Hadba vonultak családjainak . .	10	„ —	„
Lelkészi legiónak	20	„ —	„
Kálvineumnak	15	„ 60	„
Persely pénzből jótékonyságra .	28	„ 37	„
összesen	187	K 97	fill.

VADÁSZ a. e.

Az urasztalához kenyeret és bort adtak többen	44	K —	fill.

VÁRAS FENES a. e.

Az urasztalához kenyeret és bort adtak többen	39	K —	fill.
ifj. Kovács János harangra .	10	„ —	„
Persely pénz	121	„ 02	„
összesen	170	K 02	fill.

ZSADÁNY a. e.

A hitelszövetkezet orgonára . .	200	K —	fill.
Varsóci Sándor egyházi közszükségekre	2	„ —	„
összesen	202	K —	fill.

VILÁGOS f. e.

Rozsnyai Lajos neje és leánya urasztalára teritőket . . .	105	K —	fill.
Az aradi nyomda a szükséges nyomtatványokat ingyen . . .	40	„ —	„
Az ur asztalához kenyeret és bort adományoztak: Haty Adolf gondnok Gáll, Takács és Molnár presbiterek	42	„ —	„
Persely pénz	96	„ 58	„
összesen	283	K 58	fill.

A kegyes adományok összege: 17625 korona 95 fillér. Ezen összegben benne van a más jótékony célokkal szemben gyakorolt adományok összege is.

II. Anyagi élet és igazgatás.

44 anyaegyházunkban (mert ismételten kénytelen vagyok megemliteni, hogy Okányból többszöri sürgetésemre sem jött be a jelentés) 3 leány egyházunkban és 9 fiók egyházunkban a presbiteriumok törvényeink rendelkezése szerint vannak megalkotva.

A presbiterium üléseiről felvett jegyzőkönyveket e célra választott presbiteri jegyzők vezetik, de Belényessonkolyoson, Csermőn, Feketetóton, Gyantán, Körösszakálban, Köröstárkányban, Kisnyégerfalván, Szemlakon és Várasfenesen, 8 anya és 1 leány egyházban maguk a lelkészek kénytelenek vezetni részint azért, mert rajtuk kivül arra alkalmas és képes egyén nincsen, részint azért, mert az arra alkalmas egyének sem ingyen sem csekély dijazásért az irásbeli munkát végezni nem hajlandók, sőt azt egyenesen meg is tagadták.

Az egyházközségi közgyülés szervezve van 9 anyaegyházunkban, u. m. Aradon, Berekböszörményben, Erdőhegyen, Kisperegen, Komádiban, Kötegyánban, Nagyszalontán, Sarkadon és Tenkén. A többi anya, leány és fiók egyházainkban az egyházközségi közgyülést az összes választók alkotják.

Anyakönyveink rendben vannak.

Körleveles jegyzőkönyv, lelkészi napló vagy iktató, postakönyv a jelentés szerint mindenik anya egyházunkban van. A körleveles jegyzőkönyvet nem vezetik mindenütt, hanem ahelyett az esperesi körleveleket gondosan összegyüjtik és a lelkészi levéltárban megőrzik.

A lelkészi levéltár a legtöbb helyen rendezve van.

Vagyon leltár, az uj minta alakjában mindenütt van.

Az ingatlanok mindenütt az egyház nevére vannak telekkönyvezve.

A jelentések szerint a számadásokat a presbiteriumok mindenütt átvizsgálták és a maguk részéről a felmentést megadták, csak Sarkadkereszturon és Vadászon nincsen benne a számadások eredménye. A Vadászra beszolgáló, felügyelő bélzeréndi lelkész jelenti, hogy a tábori lelkészi szolgálaton levő vadászi lelkészt hazavárják, az 1914. évi gondnoki számadást ő helyesebben állithatja össze, mint egy olyan lelkész, ki nem ismeri olyan alaposan a helyi viszonyokat, mint maga a rendes lelkész. Sarkadkereszturról nem

jelentették, hogy mi az oka a számadás elkészitésében való késedelemnek.

A 42 anya, 3 leány és 7 fiók egyház jelentései szerint a gondnoki számadások eredménye következő:

Bevétel:	. . .	388249 K 76 fill.
Kiadás:	. . .	360558 „ 49 „
Maradvány:	. . .	27691 K 27 fill.

Örömmel jelentem, hogy a hiánnyal való lezárás ellen emelt tiltakozásomnak meg van az eredménye. Jól esik hogy e tekintetben felemelt szavamat megértették és megszivlelték lelkész társaim! Ez alkalommal sehol hiánnyal nem zárták le a gondnoki számadást.

A jelentést tevő egyházak összes követelése: 102279 K 45 fill.

A háboru kitörése az egyházi adók behajtását meg akadályozta. Más években szeptember, október hónapokban fizették be a legtöbb egyházi adót. Most ezek a hónapok meddők voltak.

A jelentést tevő egyházak összes adóssága: 364314 K 05 fillér.

Az alapok összegezése következő:

Ágya	23764·50
Szinte	6488·18
Ant	914·94
Arad	23418·12
Árpád	18266·49
Belényes	1283.88
Belényessonkolyos	6376·02
Körösjánosfalva	1400·—
Magyarcséke	—·—
Belényesujlak	1090·—
Bélzerénd	54·52
Berekböszörmény	5757·17
Biharugra	—·—
Borossebes	6738·90
Csermő	—·—
Erdőgyarak	14020·93
Erdőhegy	10112·59
Kisjenő	—·—
Simánd	—·—
átvitel	11968·24

áthozat	1 9686·24
Feketegyarmat	13496'89
Feketetót	7870·26
Geszt	8289·70
Gyanta	11568·27
Bihardobrosd	598·22
Kisháza	—·—
Tenkeszéplak	—·—
Gyorok	3059·99
Kispereg	6031·95
Németpereg	7006·56
Pécska	—·—
Komàdi	14817·11
Körösnagyharsány	2823·45
Körösszakál	2834·12
Körösszegapâti	5500·—
Köröstárkány	2093·41
Kisnyégerfalva	—·—
Kötegyán	1000·44
Magyarhomorog	431·14
Magyarremete	1101·16
Mezőgyán	10047·78
Mezősas	2931·76
Mezőbaj	3070·94
Nagyszalonta	83916·37
Nagyzerénd	2403·09
Pankota	1226·70
Radnalippa	14218·41
Sarkad	33756·69
Sarkadkeresztur	133.92
Szemlak	21144·11
Szentleányfalva	821·75
Tamáshida	4653·34
Tenke	46045·16
Vadász	2899·02
Várasfenes	8998·62
Zsadány	6964·12
Világos	4268·—
összesen	455708·53

Belső hivatalnokaink — Pécska fiók egy ház kivételeivel — mindenütt ki vannak fizetve.

Részint közadókkal, részint egyházi közigazgatási költségekkel hátralékban vannak: Árpád, Csermő, Körösszegapáti. Köröstárkány és Nagyzerénd egyházaink. A többi egyházainkban a köztartozásokat kifizették.

Egyházi épületeink templomaink, iskoláink, lelkészi lakásaink jó karban vannak.

Türhető állapotban vannak: Feketetóton a templom, Körösszegapátiban a templom és iskola, Nagyzerénden az iskola és Vadászon a templom.

Rosz állapotban levőnek van feltüntetve: *Belényesen* a lelkészi lakás, *Belényessonkolyoson* a lelkészi lakás, *Körösszegapátiban* a lelkészi lakás, *Nagyzerénden* a templom és a lelkészi lakás *Tenkén* a lelkészi lakás, *Köröstárkányban* a lelkészi lakás.

Egyházi épületeink a Fonciere-pesti biztositó intézetnél vannak biztositva, csak németperegi leányegyházunk biztositott az első magyar általános biztositó intézetnél. Közérdekü dolog volna megtudni, hogy *nyertek-é* vagy *vesztettek-é* az által hogy egyházkerületünk ide vonatkozó határozatát mellőzni, semmibe venni jónak látták? A biztositás évi diját több lelkész társam az 1915-ben kezdődő *uj ciklus összegében tüntette fel*, pedig a jelentést az 1914. évről készitettük, mikor még a régi dijak voltak érvényben. Ezért nemközlöm a biztositások évi dijának özszegét, mert az nem felel meg a valóságnak.

Az uj épitkezésre és az épületek fentartására forditott összegeket a következőkben közlöm.

	uj épit.	Ép. fentart
Ágya	—	358·—
Szinte l. e.	—	98·—
Ant	—	482·54
Arad	—	—
Árpád	—	348·33
Belényes	—	500·—
Belényessonkolyos	—	410·79
Körösjánosfalva	—	4·94
Magyarcséke f. e.	—	—
Belényesujlak	—	200·—
Bélzerénd	—	129·39
Berekböszörmény	—	—
Biharugra	—	108·08
Borossebes	—	46·20
Csermő	57·56	183·63
Erdőgyarak	—	275·—
átvitel	57·56	3144·90

áthozat	57·56	3144·90
Erdőhegy	—	515·45
Kisjenő f. e.	—	—
Simánd f. e.	—	—
Feketegyarmat	120·—	191·70
Feketetót	—	117·43
Geszt	—	518·79
Gyanta	—	202·11
Bihardobrosd f. e.	—	—
Kisháza f. e.	391·14	25·—
Gyorok	—	296·—
Kispereg	—	504·98
Németpereg l. e.	—	248 90
Pécska f. e.	—	—
Komádi	72	837·32
Körösnagyharsány	—	175·29
Körösszakál	—	8·56
Körösszegapáti	14625·87	518·90
Köröstárkány	—	600·—
Kisnyégerfalva l. e.	—	660·—
Mezőgyán	—	1120·—
Magyarhomorog	—	—
Magyarremete	—	50·—
Mezögyán	—	575·39
Mezősas	—	707·14
Mezőbaj	—	—
Nagyszalonta	—	—
Nagyzerénd	—	168·54
Pankota	—	186·56
Radnalippa	—	34·78
Sarkad	—	1836·53
Sarkadkeresztur	—	368·22
Szemlak	—	178·14
Szentleányfalva	—	37·80
Tamáshida	—	90·—
Tenke	—	391·23
Vadász	—	—
Várasfenes	—	165·20
Zsadány	—	500·—
Világos f. e.	—	—
összesen	15266·57	14964·86

III. Népiskolai adatok.

Tanköteles 6—12	fiu:	5508	leány:	5218	összesen:	10726
Iskolába jár	„	5161	„	4793	„	9954
Iskolát elhagyta	„	139	„	162	„	301
Iskolázatlan	„	208	„	263	„	471

Ha az iskolát idő előtt elhagyottakat is az iskolába járók közé számitjuk: a mindennapi iskolába jár a tankötelesek 95·60%-ka, Ez a mult évi 94·78%-hoz hasonlitva 0·62%-növekedést mutat.

Iskolába soha sem járt a tankötelesek 4·40%-ka, mely a tavalyi 5·22%-hoz hasonlitva 1·82%-ék apadást mutat.

Tanköteles 13—15 ig	fiu:	1704	leány:	1617	összesen	3321
Iskolába jár	„	800	„	692	„	1492
Iskolába nem jár	„	904	„	925	„	1829

Iskolába jár a tankötelesek 44·90%-ka. Iskolába nem jár 35·0%-ék. Ennek oka az, hogy a háboru miatt az ismétlő iskolába járás kötelezettsége fel van függesztve.

Községi iskolák vannak: Okányban, Anton a leányiskola, az iskolák egy része Aradon is községi jellegü.

Állami iskolák vannak: Aradon, Belényesen, B. sonkolyoson K. jánosfalván, Magyarcsékén, Csermőn, Feketetóton, Gyantán, Kisházán, Tenkeszéplakon, Pécskán, Körösszakálon, Magyarremetén, Radnalippán, Szentleányfalván, Simonyifalván, Talpason, Szapáry-ligeten, Pankotán, Világoson, Kisjenőn, Nagyzerénden, Sarkadkereszturon és Tamáshidán.

Magán iskola van: Bihardobrosdon, melyet a fatermelő ipartársulat tart fen.

Felekezeti jellegü református iskoláink vannak: Anton a fiuiskola. Ágya, Szinte, B. ujlak, Bélzerénd, Árpád, B. ujlak, B. böszörmény, B. ugra, Borossebes, Erdőgyarak, Erdőhegy, Feketegyarmat, Geszt, Gyorok, Kispereg, Németpereg, Komádi, Körösnagyharsány, Körösszakál, Körösszegapáti, Köröstárkány, Kisnyégerfalva, Kötegyán, M. homorog, Mezőgyán, Mezősas, Mezőbaj Nagyszalonta, Nagyzerénden, Sarkad, S. keresztur, Szemlak, Tamáshida. Tenke, Vadász, Várasfenes, Zsadány egyházakban, 38 helyen.

Kofirmáltak száma: fiu 676 leány 703 összesen 1379 az előző évinél 98-al kevesebb.

Kézi könyvekből iskoláinkban mindenütt egyházkerületünk kiadványait használták és tantervünkhöz alkalmazkodtak.

A felszerelés egyébütt teljes, de B. ujlak, B. zerénd, Borossebes. K. apáti, K. tárkány, Mezőbaj, Nagyzerénd, S. keresztur, Vadász V-fenes és Zsadány iskoláiban hiányosnak van jelezve.

A más jellegü iskolákba járó református gyermekek vallás és ének tanitásáról, ott, a hol arra szükség van, iskolafentartó egyházaink, a mennyire anyagi erejük körülményeik és az utak járhatósága azt megengedik: gondoskodni igyekeztek.

A háboruba vonult tanerők helyettesitéséről osztályok összevonásával, vagy a félnapos rendszerü tanitás behozatalával gondoskodtak.

IV. Népmozgalmi adatok.

Megkeresztelt törvényes	fi:	1456	nő:	1415	összesen	2871
„ törvénytelen	„	132	„	145	„	277
Hozzánk áttért	„	17	„	24	„	41
Szaporodás alapszáma	fi:	1605	nő:	1584	összesen	3189
Meghalt	fi:	1068	nő:	1023	összesen	2091
Tőlünk kitért	„	22	„	20	„	42
Felekezet nélküli lett	„	1	„	—	„	1
Fogyás alapszáma	fi:	1091	nő:	1043	összesen	2134
Szaporulat:	fi:	514		541		1055

A törvénytelen szülöttek száma az összes szülöttek számának 8·80%-ka. Ez a mult évi 832%-nál 0·48%-kal több és igy *kedvezőttenebb.*

Az egyházunkba való belépés és az abból való kilépés következtében a férfiaknál 6 veszteségünk — a nőknél 4 nyereségünk volt — és igy teljes *veszteségünk 2.*

A keresztelés mellőzték 28 esetben, mely a 3176 szülöthöz viszonyitva 0·89% — ot mutat. Ez a mult évi 187% — nál 0·98 — al kevesebb, tehát *kedvezőbb.*

Az esketést mellőzték 112 esetben, mely az összes házasság kötések számához a 267 hez viszonyitva 41·95%-ot mutat, mely a mult évi 17·12%-nál 24·83%-al nagyobb és igy *megdöbbentő módon növekedett az egyházi esketés szertartásának mellőzése.*

A temetést mellőzték 18 esetben, mely a meghaltak összes számához a 2009-hez viszonyitva 0·85%-ot mutat. Ez a mult évi 1%-nál 0·15%-al kevesebb és igy *kedvezőbb.*

Megesküdött tiszta	408	pár.
„ vegyes	164	„
összesen	572	pár
A vegyes házasok közül megegyezett javunkra	40	pár
„ „ kárunkra	15	„
„ nem egyezett meg	109	„
összesen:	164	pár
Népesség az 1914-év december hó 31-ikén fi:	46757	
nő:	46363	
összesen	93120	
Ehez hozzá kell számitanom Okány lélek számát	3570	
összesen	96690	

Nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés! Ezekben probáltam meg főbb vonásokban feltüntetni egyházmegyénk egyházainak valláserkölcsi és anyagi állapotát. Több egyházból nagyon későn jött meg a jelentés. Okányból most is teljesen elmaradt. Nagyon sajnálom hogy utólsó esperesi jelentésen ilyen hézagos, de én csak a hozzám beküldött jelentések adatait dolgozhattam fel.

Tisztelettel kérem egyházmegyénk közgyülését, hogy a felsorolt adományokat tudomásul venni, a buzgó és áldozatra kész adományozóknak, a lelkes gyüjtőknek hálás köszönetünket jegyzőkönyvünkben is kifejezni méltóztassék!

Mély tisztelettel vagyok: Sarkad 1915 március 15.

BALOG AMBRUS
esperes.

B)

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Egyházmegyénk legközelebbi közgyülése óta a következő fontosabb intézkedéseket tettem, melyekről midőn jelentésemet beterjesztem, azoknak jóváhagyását kérem és remélem.

1. 1263—1914. sz. a. november 13-án A várasfenesi iskolaszék 30—1914. számu határozata alapján jóváhagytam azon hozzám beterjesztett javaslatot, mely szerint a varasfenesi leányiskolában a növendékek nagy száma miatt a leánytanitónő, Somogyi Etelka délelőtt a III-VI. osztályu növendékeket, délután pedig az I-II. osztályu növendékeket óhajtja tanitani és pedig délelőtt 8—12 óráig, délután 2—4 óráig.

2. 1278—1914. sz. a. november 13-án. Egyházmegyénk közgyülésének utólagos jóváhagyása reményében a debreceni református főgymnázium igazgatóságának 544—1914. sz. megkeresése alapján egyházmegyénk alapitványának 100 K. kamatjában való részesülésre Csák Zoltán IV. osztályu tanulót és L. Sárközy Sándor I. osztályu tanulót vettem fel ugy hogy mindenik egyenlő részben 50—50 K-t kapjon. Erről az igazgatóságot a hozzám küldött 4 drb. kérvény visszacsatolása kapcsán értesitettem.

Megokolás:

a) Csák Zoltán és L. Sárközy Sándor egyházmegyénk területén született, mindeniknek szülei most is itt laknak.

b) Mert a folyamodók közül nekik van legjobb bizonyitványuk.

c) Mert a Csák Zoltán édes apja egyházmegyénkben kiváló sikerrel müködő lelkész, kit sok csapás ért, s jó tanuló fia tanittatásában a segitséget valóban megérdemli.

d) Mert a másik két folyamodó, Török László VI. oszt. és Farkas Elemér I. oszt. tanuló nem igazolja, hogy egyházmegyénk területén született. Az előbbinek anyja Debrecenben, az utobbinak szülei Kismarján laknak.

e) Az alapitvány kamatainak egyenlő részben való megosztását maga a gymnáziumi tanárkar az alapitólevél értelmében nagyon helyesen javasolja Csák Zoltán és L. Sárközy Sándor között.

3. 1344—1914. sz. a. december 5-én. Az árpádi tanitótestület 3—1914. számu határozata alapján jóváhagytam a tanitók beosztását, mely szerint a IV. fiu és a V-VI. vegyes osztályba járó gyermekeket Szücs Balázs igazgató-tanitó, a II-III. fiu és a IV. leányosztályba járó gyermekeket Báthory Miklós tanitó, a I. vegyes és a II-III. leányosztályokat Bokorné Székely Zs. Emilia tanitónő fogja ez iskolai évben tanitani. A tanitótestület 4—1914

számu határozata alapján jóváhagytam, hogy az 1914—5. iskolai évben az előző iskolai évben használt tankönyveket megtartják. Ugyancsak az árpádi tantestület 6—1914. számu határozatában egyenként megállapitott szünnapokat jóváhagytam és felhivtam az iskolaigazgatót. hogy azt az illetékes királyi tanfelügyelőnek is jelentse be.

4. 8—1915. sz. a. január 25-én Egyházmegyénk elnöksége egyházmegyei közgyülésünk utólagos jóváhagyása reményében jóváhagyta özv. Biró Andrásné, született Koncz Erzsébet erdőhegyi akos 400 K.-ról szóló alapitólevelét. Végső megerősités végett az egyházkerületi elnökséghez felterjesztettem. Az egyházkerületi végső megerősitéssel ellátott alapitólevélből egy példányt az erdőhegyi lelkészhez küldöttem azzal, hogy a hagyományozott 400 K.-t a birói letétből vegye fel.

37—1915. sz. alatt az erdőhegyi lelkész visszaküldte hozzám az alapitólevelet a kisjenői kir. járásbiróság azon végzésével, hogy az alapitólevelet a kormányhatóság jóváhagyásával is el kell láttatni, mert a nélkül a hagyatéki összeget a birói letétből nem utalhatja ki.

Az egyházhatóságilag jóváhagyott alapitólevelet a kisjenői kir. járásbiróság 1912. Ő. 322—25 számu végzésével együtt 180—1915. szám alatt felterjesztettem egyházkerületünk püspöki hivatalához azon kéréssel, hogy már csak elvből is szerezzen érvényt egyházkerületünk azon határozatának, mely szerint alapitóleveleinket kormányhatósági megerősitésre felterjeszteni nem vagyunk kötelesek, s a letétben lévő alapitványi összeg kiutalását kieszközölni kegyesen méltoztassèk.

5. 65—1915. sz. a. január 22-én. Egyházmegyénk közgyülésének utólagos jóváhagyása reményében jóváhagytam a körös jánosfalvai fiokegyház presbyteriumának 1—1914. március 28-án tartott rendkivüli egyházközségi közgyülésének 1. számu határozatát, melyben a fiókegyház és Tóth Lajos állami tanitó s egyszersmind előkönyörgő és énekvezér között a fizetésre vozatkozólag az egyeséget megkötötték. Felhivtam a körösjánosfalvai fiókegyház presbyteriumát, hogy készitsen szabályszerüen kiállitott dijlevelet az előkönyörgő és énekvezér-tanitó javadalmáról és kötelességeiről s ezen dijlevelet 4 példányban kellően felszerelve küldje be

hozzám, hogy egyházmegyénk közgyüléséhez jóváhagyás,- és az egyházkerületi közgyüléshez végső megerősités kinyerése végett felterjeszthessem.

6. 114—1915. sz. a. február 8-án. Jóváhagytam a körösszakáli presbyterium 6—1915. számu határozatát, melyszerint a háborus viszonyokra és egyébb elodázhatatlan körülményeikre való tekintetből Buka János gondnok szolgálati idejét egy évvel meghosszabbitották, ugy hogy a jelen 1915. évben is teljesitse kötelességeit.

7. 865—1914. sz. a. október 22-én Fogarasy Jenő tiszteletes atyafinak a püspöki hivatal 5781—1914. sz. kirendelése alapján engedélyt adtam és felhatalmaztam őt arra, hogy 1914. szeptember 20-tól kezdődő hatállyal a pankotai egyházban segédlelkészi minőségben Tiszteletes Hunyady László felügyelő lelkész vigyázása alatt és felelősségére mindenreá bizott lelkészi tenni valót jogérvényesen végezhessen és teljesithessen.

8. 976—1914. sz. a. augusztus 31-én Czeglédy Emánuel végezett hittanhallgató atyafinak a püspöki hivatal 5051—2914. sz. kibocsátása (exmissio) alapján engedélyt adtam és felhatalmaztam őt arra, hogy segédlelkészi minőségben Nagyszalontán Debreczeni István rendes lelkész oldala mellett és felelősségére minden reá bizott lelkészi tenni valót jogérvényesen végezhessen és teljesjthessen.

Köteleztem őt, hogy f. év október 1-ig I. lelkészképesitő bizonyitványát mutassa be.

9. 1068—1914. sz. a. szeptember 16-án Molnár Zoltán tiszteletes atyafinak az aradi presbyterium 6—1914. sz. junius 24-én kelt megvalasztó határozata alapján engedélyt adtam és felhatalmaztam őt arra, hogy segédlelkészi minőségben az aradi rendszeresitett hitoktatói álással együtt járó mindennemü kötelességét Csécsi Imre aradi lelkész és egyházmegyei tanácsbiró oldala mellett és felelősségére, dijlevelében foglalt javadalmának élvezete mellett, minden reá bizott lelkészi tenni valót jogérvényesen végezhessen és teljesithessen.

10. 1072—1914. sz. a. szeptember 29-én. Falussy Sándor tiszteletes atyafinak a püspöki hivatal 5337—1914. sz. kirendelése alapján engedélyt adtam és felhatalmaztam őt arra, hogy Nagy-

zerénden segédlelkészi minőségben Tiszteletes Szücs József felügyelő lelkész vigyázása mellett és felelősségére minden reá bizott lelkészi tenni valót jogérvényesen végezhessen és tejesithessen.

11. 1133—1914. sz. a. október 5-én. Papp Sámuel sarkadi református tanitónak engedélyt adtam arra, hogy a sarkadi állami polgári fiuiskolában, mint óraadó, heti 22 órát tani hasson a részére kijelölt tantárgyakból.

Kikötöttem, hogy ezen mellék foglalkozása gyanánt elvállalt órák az elemi iskolánkban megállapitott rendes órákon kivül essenek.

Ezen engedélyemet megokolja azon rendkivüli viszony, melyet a reánk szakadt háborus világ idézett elő, amennyiben a polgári iskola tanárai közül többen a harctérre vonultak. A tanitás folytonosságát megtartani óraadó alkalmazása nélkül nem lehet. Ezen segitséget megadni mindnyájunknak elengedethetetlen hazafias kötelessége.

Kikötöttem ozonban, hogy Papp Sámuel tanitó urnak ezen mellék foglalkozása főfoglalkozásával járó kötelességeinek hűséges teljesitését, az iskoláinkban kiszabott óráknak lelkismeretes és pontos megtartását meg ne röviditse és ne gátolja. Mihelyt e tekintetben beigazolt panasz érkeznék hozzám, jogom lesz ezen engedélyt megvonni.

12. 1137—1914. sz. a. október 7-én. Falussy Sándor segédlelkésznek a felügyelő lelkész 64—1914. sz. megokolt kérése alapján engedélyt adtam és felhatalmaztam arra, hogy Nagyzerénden az állami elemi iskolában járó református gyermekeknek a református vallást és énekeket ez iskolai év folyamán az állami iskolai gondnokság által költségvetésbe felvett tiszteletdij élvezete mellett tanithassa.

13. 1140—1914. sz. a. oktober 4-én. Gömöry Károly állami elemi iskolai igazgatótanitó urnak engedélyt adtam és felkértem őt arra, hogy a vezetése alatt álló Csála-telepi állami iskolába járó református vallásu gyermekeknek a református vallást és éneket az egyházkerületünk által kiadott és kötelező vallástani kézikönyvünk szerint tanithassa ezen iskolai évben az iskolai gondnokság által költségvetésbe felvett állami tiszteletdij élvezete mellett.

Gömöry Károly igazgatótanitó ur jóllehet római katholikus vallásu, de kénytelen voltam őt megbizni ez iskolai évben is ugy, amint már a mult iskolai évben tettem, mert sem az aradi egy-

házból, sem a Kispereghez beosztott pècskai fiókegyházból református vallásu hitoktató nem járhat ki Csálatelepre azon ok miatt, mert a telep igazgatója sem az oda, sem viszautazáshoz kocsit adni nem hajlandó.

14. 1202—1914. sz. a. november 5-én. Nagy Sámuel tiszteletes atyafinak a püspöki hivatal 6605—1914. sz. kirendelése alapján engedélyt adtam és felhatalmaztam őt arra, hogy Sarkadon segédlelkészi minőségben oldalam mellett és az én feledősségemre minden reá bizott lelkészi tenni valót jogérvényesen végezhessen és teljesithessen.

15. 1231—1014. sz. a. november 23-án. Kőper Nándor állami elemi iskolai tanitó urnak engedélyt adtam és felhatalmaztam őt arra, hogy Talpason az állami elemi iskolába járó református vallásu gyermekeket a f. 1914—5. iskolai évben a református vallásra és éneklésre a tiszántuli református egyházkerület tantervében kiszabott módon és a kötelező kézikönyvek használása mellett az állami iskolai gondnokság által költségvetésbe felvett tiszteletdij élvezete mellett jogérvényesen tanithassa.

Utasitottam Kőper Sándor tanitó urat, hogy a vallás és énektanitás anyagának, terjedelmének és beosztásának megismerése tekintetéből Nagytiszteletü Fogarassy Bálint e. m. lelkészi főjegyző urtól kérjen tájékoztató utmutatást.

Megokolás: Igaz ugyan, hogy az általam megbizott Kőper Nándor tanitó ur r. kath. vallásu, de mert református vallásu tanerő Talpason nincsen és mert a vadászi lelkész, tiszteletes Vass Jenő ur, mint tábori lelkész, hadba vonult, ki a talpasi fiókegyháznak felügyelő lelkésze volna olyan református vallásu, sem lelkész, sem tanitó nincsen, ki ebben az iskolai évben a talpasi állami elemi iskolába járó református vallásu gyermekeknek a református vallást és éneket tanithatná. Sem valamely szomszéd lelkészt, a bélzeréndi, vagy a feketetóti sem valamelyik szomszéd református tanitót a vadásziak közül valakit, vagy a simouyifalvait nem bizhattam meg azzal, hogy Talpason a református vallást és éneket tanitsa, mert a költségvetésbe felvett 60 K. évi tiszteletdij a fuvardijat sem fedezné, s a helyett hogy fáradsága honorálva lenne, a bejáró tanitó vagy lelkész a fuvarra jelentékenyen reá fizetni kényszeritve volna. Necessitas frangit legem.

16. 1307—1914. sz. a. november 23-án. Hajdu Irma okleveles tanitónőnek, a biharugrai presbyterium III—1914. november 1. sz. megválasztó határózata alapján, engedélyt adtam és felhatalmaztam őt arra, hogy Biharugrán a református egyház által fenntartott elemi népiskolában az I-II. osztályu vegyes iskolai tanitói álláson, minden állásával járó kötelességét, a dijlevelében foglalt javadalomnak élvezete mellett, jógérvényesen végezhesse és teljesithesse.

17. 1335—1914. sz. a. december 16-án. A debreceni tanitóképzőben IV. osztályt végzett Antal Géza tanitójelöltnek, az anti egyház presbyteriumának 3—1914. november 1. sz. határozata alapján és értelmében, engedélyt adtam és felhatalmaztam őt arra, hogy Anton a fiuiskolában és az ezen állással egybekapcsolt énekvezérségben ideiglenesen tanitói minőségben minden reá bizott tenni valót jogérvényesen végezhessen és teljesithessen a presbyterium által megajánlott havi 80 K. fizetés élvezete mellett.

Köteleztem Antal Géza tanitójelöltet, hogy képesitő oklevelét megszerezni tartozik s azt minél előbb, de legkésőbben az 1915. év folyamán az esperesi hivatalnál mutassa be.

A tanitói oklevelet megszerezte és bemutatta.

18. 11—1915. sz. a. február 18-án. A feketegyarmati egyház lelkészének 2—1915. számu jelentését, hogy a mult 1914. évben az egyház részére engedélyezett 600 K. ideiglenes kölcsönt részint a rossz termés, részint a háboru következtében előállott kedvezőtlen viszonyok miatt viszafizetni legjobb igyekezetük mellett is képesek nem voltak sajnos tudomásul vettem.

Hogy a feketegyarmati egyház belső hivatalnokait fizetni képes legyen és elodázhatatlan szükségeit fedezhesse ujabb engedélyt adtam arra, hogy egyházfenntartási alapjukból ismét 600 K. kölcsönt vehessenek fel. Ezen kölcsön felvételéről állitsanak ki kötelezvényt, mintha idegen hitelezőtől vették volna azt fel. A kiállitott kölcsön kötvényt két példányban hozzám jóváhagyás végett terjesszék be. Köteleztem a feketegyarmati egyházat, hogy ugy a most engedélyezett, mint a mult évi 600—600 K-t összesen 1200 K. ideiglenes kölcsönüket legkésőbben a f. 1915. évi november 1. napjáig okvetetlenül fizessék vissza. Hogy ezen kikötésnek eleget tettek, arról a lelkész és kurátor, minden további felszólitás bevá-

rása nélkül a jelen számra való hivatkozással az esperesi hivatalnak jelentést tenni köteles.

19. 177—1915. sz. a. február 23-án. A várasfenesi egyháznak, 11— 1915. sz. presbyteriumi határozat értelmében, engedélyt adtam arra, hogy a III. iskolaépitési alapból 700 K. ideiglenes kölcsönt vehessen fel halaszthatatlan kiadásainak fedezésére. Ezen ideiglenes kölcsön felvételéről kiállitott kötetezvényt láttamoztam és az engedéllyel együtt visszaküldtem.

Köteleztem a kölcsönt felvevő Várasfenesi egyházat, hogy ezen most engedélyezett kölcsönt 5%-os kamatjával együtt minél előbb, de legkésőben a f. 1915. évi december 1-éig a hitelező III. iskolaépitési alapnak fizesse vissza.

Hogy ezen kikötésemnek eleget tettek, arról a jelen számra való hivatkozással, minden további felszolitás bevárása nélkül, jelentést tenni a kölcsönt vevő egyház lelkésze és gondnoka köteles lesz.

20. 918—1913. sz. a. 1914. évi december 22-én. Tiszteletes dr. Gyenge János okleveles lelkész urnak engedélyt — concessa — adtam arra, hogy Nagyzerénden a Bán József nyugdijba lépése folytán üresedésbe jött lelkészi állást 1915. évi január hó 1. napján elfoglalhassa, mert.

a) A nagyzeréndi egyházközség őt a hozzám beterjesztett választási jegyzőkönyv szerint 1914. március 4-én szavazattöbbséggel, a törvény által megszabott formák megtartása mellett, rendes lelkésszé megválasztotta.

b) Ezen választás ellen emelt felebbezést a nagyszalontai egyházmegye birósága 149—1914. sz. itéletével elutasitotta és magát a választást megerősitette.

c) Ezen egyházmegyei biróság itéletét a tiszántuli református egyházkerület birósságának időszaki tanácsa, mint felebbviteli biróság, 478—1914. sz. itéletével jóváhagyta, mely itélet jogerős, mely ellen törvényesen felebbezni nem lehet.

d) A folyó 1914. évi december 20-án, Mezőtelegden kelt nyilatkozata szerint dr. Gyenge János nagyzeréndi lelkészi állását elfoglalni kész. Lelkészi állásának elfoglalásából következőleg a nagyzeréndi lelkészi állás javadalmához tartozó földek jövedelméből az 1914—5. gazdasági évben az 1914. október, november,

december hónapokra az egyházat három tizenkettedrész, dr. Gyenge János lelkészt 1915. január 1-től szeptember 30-áig kilenc tizenkettedrész illeti meg az E. T. II—77.§-ban foglalt rendelkezés értelmében.

A kegyelem Istene tegye telkészi munkálkodását bekességszerzővé, a kritusi szeretet ápolójává, sikeressé és áldást hozóvá.

Nagy elfoglaltságom miatt beiktatására személyesen nem mehettem el. Jó idejében felkértem Nagytiszteletü Böszörményt Lajos e. m. tanácsbirót, az ő gátoltatása esetén Szücs József feketegyarmati lelkésztársamat, hogy helyettem Nagyzerénden dr. Gyenge János lelkészt iktassák be. De mert dr. Gyenge János az általa kitüzött napot megváltoztatta, sem Böszörményi Lajos tanácsbiró, sem Szücs József feketegyarmati lelkész az ujabb határidőben a beiktatást nem vállalhatták el. Az ujabb határidőben való beiktatásra Bagdi János anti lelkészt kértem fel, ki kérésemnek nem tehetett eleget, mert gyengélkedett is és nem is lett volna, aki őt azon a vasárnapon az isteni tisztelet megtartásában helyettesitse

Ily körürmények között a dr. Gyenge János nagyzeréndi lelkészi állást elfoglalta, de beiktatása elmaradt.

21. 1410—1914. sz. a. január 22-én. Az anti lelkészi hivatalnak 124—1914. sz. megkeresése értelmében a következőket küldtem el:

a) A Vörös kereszt 3107—1914. III. sz. levelét.

b) 2 drb. községi bizonyitványt arról, hogy Kiss Mihály, a nagyváradi m. kir. 4. népfelkelő parancsnokság 2247—1914. sz. hivatalos értesitése szerint a harctéren elesett és a nyilvántartásból, mint elhalt, töröltetett.

Felkértem anti lelkésztársamat arra, hogy ezen általam küldött 2 drb. községi bizonyitványt próbálja felhasználni arra, hogy a gyámdijat és a megillető segélyt az özvegy és árvák részére ugy az országos tanitói nyugdiintézettől, mint egyházmegyénk tanitói segélyegyletètől kiutalják.

Bánatos szivvel teszem meg ezen jelentésemet egyházmegyénk tanitói karának azon tagjáról, ki drága életét áldozta fel a harctéren mindnyájunk anyagi és erkölcsi javának védelmezése közben.

Kiss Mihály anti volt tanitó ugy is mint jó ember, ugy is mint kiváló tanitó, ugy is mint gyöngéd férj és szerető édes apa,

ugy is mint hazánk szabadságáért küzdő egyházmegyei tanitóink közül az első vértanu megérdemli, hogy róla melegebben emlékezzünk meg, megérdemli, hogy áldott emlékezetét jegyzőkönyvünk e szerény lapjain hálás szivvel megörökitsük.

Nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés!

Ezekben soroltam elő azon főbb intézkedéseket, melyeket egyházmegyénk legközelebbi közgyülése óta megtenni hivatalos kötelességemnek ismertem.

Kérem ezen jelentésemet tudomásul venni. Amenyiben egyházi törvényeinkkel megegyezik és a fenforgó körülmények eljárásomat igazolják és megokolják azoknak egyenként való jóváhagyását is remélem és kérem.

Igaz tisztelettel vagyok: Sarkad, 1915. március 15-ik napján.

BALOG AMBRUS
esperes.

C)

Kimutatás

Az 1913 évi XVI. t. c. alapján kiutalt tanitói fizetéskiegészitő államsegélyről.

Tanitó (nő) neve	Egyház	Fizetést oszt.	Fizetést fok.	VKM rend. sz.	helyi fizetés	Kiegészités	Alapfizetés.
Balogh József	Erdőhegy	—	—	81649	—	600	—
Kozma Sándor	Bélzerénd	II	2	102377	120	2080	2200
Kormány Miklós	Gyorok	II	3	105470	514	1486	2000
Molnár Sándor	Nagyzerénd	II	2	102374	1614	586	2200
Kiss Dániel	Komádi	II	2	101834	1703	497	2200
Kiss István	Nagyszalonta	II	2	101836	1555	645	2200
Tatai Ambrus	Mezőbaj	II	2	101831	1129	1071	2200
Schrötter Dániel	Sarkad	II	2	101832	1655	545	2200
Nyiriné Cs. Teréz	Sarkad	III	3	101808	1000	400	1400
Mester József	Nagyszalonta	II	2	101787	1240	960	2200
Posztós István	Sarkad	II	2	101792	1400	800	2200
Papp Imre	Komádi	II	2	101789	1693	507	2200
Mikó Márton	Sarkad	II	2	101772	1400	800	2200
Lengyel József	Kispereg	II	2	105482	1116	1084	2200
Kiss Gyula	Komádi	II	2	101769	1040	1160	2200

Tanitó (nő) neve	Egyház	Fizetés oszt.	Fizetés fok.	VKM rend. sz.	Helyi fiz.	Kiegészítés	Alap fiz.
Lehoczki József	Nagyszalonta	II	2	101770	1450	750	2200
Ladányi Károly	Kötegyán	III	2	125486	691	909	1600
Angi Lajos	Körösszegapáti	III	3	113402	404	996	1400
K. Nagy Lajos	Tiszaradvány	III	2	185964	1551	49	1600
Hegyessy Gergely	Zsadány	II	2	113387	616	1584	2200
Zsuga Juliánna	Zsadány	III	3	113386	100	1300	1400
Fördős Zoltán	Kispereg	III	3	12906	1366	34	1400
Rovács János	Kötegyán	II	2	125490	997	1203	2200
Dabizs Ferenc	S. keresztur	II	2	152348	698	1502	2200
Posta Lajos	Feketegyarmat	II	2	122113	1146	1054	2200
Balogh József	Erdöhegy	II	2	131784	1000	1200	2200
Sághy Péter	Tenke	II	2	128393	1113	1087	2200
Faragó Róza	Geszt	III	1	140878	1020	780	1800
Báthory Miklós	Árpád	kezdő		140790	1064	136	1200
Kutasi Ferenc	B. böszörmény	II	2	140891	689	1511	2200
Végh Sámuel	Sarkad-ösi	III	2	140893	605	995	1600
Kolozsi Géza	Komádi	II	2	141587	100	2100	2200
Kiss József	Nagyszalonta	III	2	164735	1340	260	1600
Báthory László	K. nyégerfalva	III	3	152352.	486	914	1400
Varga Sándor	B. böszörmény	II	2	140888	556	1644	2200

Igaz tisztelettel vagyok: Sarkad, 1915. március 15-ik napján.

BALOG AMBRUS
esperes.

D.

A hozzám beérkezett jelentések szerint nemzeti hadi kölcsönt következő egyházaink jegyeztek:

Arad	10000·—
Belényes	200·—
Belényesskonkolyos	200·—
Berekböszörmény	1000·—
Csermő	50·—
Erdőgyarak	4750·—
Geszt	200·—
Komádi	4000·—
Körösszegapáti	650·—
Magyarhomorog	2000·—
Mezősas	2100·—
Nagyszalonta	1500·—
Sarkad	2000·—
Szemlak	2000·—
Tenke	4000·—
összesen:	36950·—

Igaz tisztelettel vagyok: Sarkad, 1915. március 15-ik napjá.

BALOG AMBRUS
esperes.

NYOMATOTT BLASZ J. KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
SARKADON, 1915.

M. KIR. IGAZSÁGÜGYMINISZTÉRIUM

Érkezett:
19 16 év
Dec. hó
28-a.

922
szám

Előzmény:

Utóiratok: